

JAARSTUKKEN 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programma's	8
Programma Dienstverlening	8
Programma Veiligheid	16
Programma Leefomgeving	19
Programma Sociaal Domein	25
Programma Leren en leven	34
Programma Economie	37
Overzicht Middelen	40
Paragrafen	47
Paragraaf Lokale heffingen	47
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	51
Paragraaf Financiering	57
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	59
Paragraaf Bedrijfsvoering	64
Paragraaf Verbonden partijen	70
Paragraaf Grondbeleid	77
Jaarrekening	81
Balans	93
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	94

Inleiding

Hierbij bieden wij de jaarstukken 2019 aan. Wij leggen op deze manier verantwoording af over het gevoerde financiële beleid van het afgelopen jaar. Vervolgens stelt u de jaarrekening en het jaarverslag vast. Na de vaststelling worden de jaarstukken voor 15 juli bij Gedeputeerde Staten van Zeeland ingediend en aan het Centraal Bureau voor de Statistiek verzonden.

Leeswijzer

Jaarverslag: Programmaverantwoording en paragrafen

De programmaverantwoording geeft, naast kernpunten, inzicht in de activiteiten die wij hebben uitgevoerd om invulling te geven aan de door uw raad geformuleerde kernpunten. Ook wordt aangegeven wat alle activiteiten binnen een programma hebben gekost.

De beleidsindicatoren zijn verplichte indicatoren, vastgesteld door de overheid. Veel beleidsindicatoren zijn niet vastgesteld, een actuele stand per gemeente staat op www.waarstaatjegemeente.nl.

De paragrafen bevatten de verantwoording van wat in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen. Met de paragrafen wordt beoogd een dwarsdoorsnede te geven van onderwerpen die in meerdere programma's terugkomen. Ook wordt een paragraaf benut om een onderwerp extra te belichten.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit diverse overzichten:

- het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten met hierin de begrote baten en lasten en de gerealiseerde baten en lasten;
- mutaties reserves: de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- het gerealiseerde resultaat;
- toelichting op de voornaamste over- en onderschrijdingen die na de vastgestelde begrotingswijzigingen hebben plaatsgevonden en van de mutaties in de reserves;
- het overzicht van incidentele baten en lasten;
- het overzicht structurele onttrekking reserves;
- naast de cijfers per balansdatum worden tevens de cijfers van het vorige balansjaar opgenomen voorzien van een toelichting op de mutaties;
- realisatie per taakveld;
- verdeling programma/taakveld;

Alle bedragen in tabellen zijn x € 1.000 (of anders aangegeven).

Financieel resultaat

Resultaat 2019	Primaire begroting	Gewijzigde begroting	Jaarrekening
Dienstverlening	1.380	1.907	1.804
Veiligheid	851	846	839
Leefomgeving	6.260	6.671	6.835
Sociaal Domein	8.068	9.385	9.079
Leren en leven	2.838	2.986	2.947
Economie	521	495	-461
Subtotaal programma's	19.918	22.290	21.043
Middelen	-22.524	-22.451	-23.017
Overhead	3.555	3.611	3.419
Vennootschapsbelasting	74	-107	-181
Totaal	1.023	3.343	1.264
Mutatie reserves	-1.088	-1.165	-1.037
Resultaat	-65	2.178	226

Resultaat

De jaarrekening sluit met een negatiefsaldo van € 226.253,-, terwijl de primaire begroting nog een positief saldo van € 64.626,- had. Hieronder zijn de belangrijkste verschillen weergegeven.

Een analyse tussen de gewijzigde begroting en het rekeningresultaat is opgenomen in de jaarrekening.

Dienstverlening

De lasten voor het programma dienstverlening liggen € 424.000,- hoger. Het verschil is te verklaren door de ophoging van de APPA voorziening € 228.000,-, door de verhoging van de raadsvergoeding € 125.000,- en extra inhuur bij burgerzaken.

Leefomgeving

Per saldo zijn de lasten binnen het programma Leefomgeving hoger voor een bedrag van 575.000,-. Dit zit bij diverse onderdelen:

Opbrengst erfpacht bouwgrond	Voordeel	48.000,-
Manager omgevingswet	Nadeel	-40.000,-
Maaiwerk	Nadeel	-63.000,-
Bestemmingsplan Loswal	Nadeel	-97.000,-
Groenvoorziening (inhuur, onderhoud)	Nadeel	-174.000,-
Inhuur vergunningsverlening	Nadeel	-208.000,-
Overige verschillen	Nadeel	-41.000,-
Totaal nadeel Leefomgeving		-575.000,-

Sociaal domein

Bij de primaire begroting gingen we nog uit van een budget van 8 miljoen voor het sociaal domein. Uiteindelijk zijn de kosten 9 miljoen geworden. Het grootste tekort zit bij jeugdhulp € 800.000,- hiervoor is een actieplan jeugdhulp door uw raad goedgekeurd. Hieronder is een opsomming van de tekorten en overschotten opgenomen.

Uitkeringen	Voordeel	200.000,-
Betho	Voordeel	85.000,-
Re-integratie	Voordeel	55.000,-
Huishoudelijke hulp	Nadeel	-55.000,-
Woonvoorzieningen	Nadeel	-65.000,-
Minimabeleid	Nadeel	-100.000,-
Begeleiding	Nadeel	-200.000,-
Jeugdhulp	Nadeel	-800.000,-
Overige nadelen		-131.000,-
Totaal nadeel sociaal domein		-1.011.000,-

Leren en Leven

De lasten stijgen door het plaatsen van tijdelijke onderwijshuisvesting en hogere lasten voor leerlingenvervoer.

Economie

Het positieve resultaat komt door de winstneming uit de grondexploitatie van € 930.000,-. De winstneming zit hoofdzakelijk bij de volgende vier projecten: Zuidhoek, Bonzijweg, Choorhoek en Smokkelhoek.

Hogere inkomsten uit belastingen en algemene uitkering

Door meer afgegeven omgevingsvergunningen zijn de legesinkomsten bijna € 100.000 hoger, naast hogere legesinkomsten voor de omgevingsvergunningen zijn er ook hogere inkomsten voor rijbewijzen, paspoorten en afgegeven grafrechten.

De algemene uitkering 2019 is hoger dan geraamd. Dit komt voornamelijk doordat € 205.000,- voor de transitievisie warmte is ontvangen. Daarnaast komen er extra middelen binnen voor medicijngebruik, deze inkomsten waren niet meegenomen in de decembercirculaire 2019.

Ook moet er vanaf 2019 conform commissie BBV rente worden toegerekend over negatieve boekwaardes in de grondexploitaties. Naast de extra winstneming vanuit de grondexploitaties zorgt dit voor extra rentelasten van € 90.000,-.

Overhead lasten lager door vrijvallen voorziening

Als gevolg van het nieuw opgestelde meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 voor gebouwen valt het saldo van de eerder gevormde voorziening grotendeels vrij. Tegenover de vrijvallende voorziening staan hogere lasten doordat een stafbureau en een onafhankelijke directeur zijn geïnstalleerd bij GR de Bevelanden.

Mutaties reserves

Enkele projecten zijn niet uitgevoerd of vallen de lasten lager uit. Dit vertaalt zich naar een lagere onttrekking uit de algemene reserve.

Vennootschapsbelasting

De aanslag vennootschapsbelasting 2019 en de correcties over voorgaande jaren vallen lager uit dan bij de primaire begroting werd aangenomen.

Saldo primitieve begroting 2019

65

Programma	Meevallers		
Economie	Verkoop de Basis	155	
Middelen	Algemene uitkering (transitievisie warmte)	205	
Middelen	Algemene uitkering (overig)	200	
Middelen	Belastingopbrengsten	80	
Overhead	MJOP gebouwen	291	
Sociaal domein	Uitkeringen	200	
Sociaal domein	Betho	85	
Vennootschapsbelasting	Aanpassing aanslagen vennootschapsbelasting	<u>255</u>	
	Totaal meevallers		1.471
Programma	Tegenvallers		
Dienstverlening	Raadsvergoeding	-125	
Dienstverlening	Toevoeging APPA	-228	
Diverse	Overige posten	-207	
Diversen	Personeel en inhuur	-624	
Diversen	Rente over negatieve boekwaardes grondexploitatie	-90	
Leren&Leven	Units 't Saamdeel	-61	
Overhead	GR de Bevelanden	-137	
Sociaal Domein	Jeugdhulp	-800	
Sociaal Domein	Minimabeleid	-100	
Sociaal Domein	WMO Begeleiding	-200	
Sociaal Domein	Huishoudelijke hulp en woonvoorzieningen	<u>-120</u>	
	Totaal tegenvallers		-2.692
	Saldo mutaties		<u>-1.221</u>
	Saldo jaarrekening vóór winstneming		<u>-1.156</u>
	Winstneming grondexploitatie		<u>930</u>
	Rekeningresultaat 2019		-226

Programma's

Programma Dienstverlening

Kernpunten

1. Inwoners van onze gemeente bieden we een sterk, duidelijk, herkenbaar en betrouwbaar bestuur.
2. De raad is optimaal in positie om zijn volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol in te vullen.
3. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen betrekken we eerder en intensiever bij het ontwikkelen van beleid. Zij zijn tevreden over de wijze waarop we rekening houden met hun bijdrage.
4. De gemeente stimuleert en enthousiasmeert de samenleving initiatieven te nemen en heeft hierin een faciliterende rol.
5. Er is een hoog bewustzijn van de noodzaak om op regionale schaal samen te werken. De gemeente zet zich in voor doorontwikkeling van GR de Bevelanden.
6. De samenwerkingsverbanden die onze gemeente kent, mogen inwoners nooit het gevoel geven dat ze niet meer bij hun eigen gemeente terecht kunnen. Ons uitgangspunt is dat dienstverlening dichtbij, betrokken en toegankelijk is voor alle inwoners.
7. De gemeente is maximaal dienstverlenend en voortdurend vernieuwend. Dit doen we door klantgericht te werken, helder te communiceren, maatwerk te bieden en de kwaliteit nauwgezet te monitoren.
8. Er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van digitale dienstverlening. Andere vormen blijven beschikbaar voor inwoners die dit niet digitaal kunnen.
9. Er wordt integraal antwoord gegeven op lokale, regionale en nationale ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Onze gemeente wordt gekenschetst als een doe-gemeente, waar het strategisch vermogen kan worden versterkt	Een heldere, strategische visie die past bij het karakter van de gemeente voor het beleid en bestuurlijk handelen in de komende jaren.	<ol style="list-style-type: none">1. De raads werkgroep strategisch kompas stelt, samen met inwoners en ondernemers, een langetermijnvisie op.2. Werkconferentie houden met uw raad.3. Bijeenkomsten houden met burgers en belanghebbenden.	Afgerond	Het Strategisch Kompas is tijdens de vergadering van 2 juli 2019 door uw raad vastgesteld.
Er zijn steeds meer situaties waarin inwoners, ondernemers en	De organisatie en bestuurders weten wat burger- en	We stellen kaders waarin voorwaarden en beoogde maatschappelijke effecten	Afgerond	De evaluatie van het interne proces inwoners initiatieven is klaar. Aanbevelingen zijn geïmplementeerd.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
maatschappelijk partners zelf initiatieven nemen. Ook nodigt het gemeentebestuur hen steeds vaker uit om mee te denken, mee te praten of mee te beslissen over gemeentelijk beleid of de uitvoering daarvan. De gemeentelijke werkwijze is nog niet aangepast aan deze ontwikkeling	overheidsparticipatie inhoudt en hoe ze daarmee om moeten gaan. Participatie is, zowel bestuurlijk als ambtelijk, ingebed in onze interne organisatie en manier van werken. Gemeentelijk beleid is in samenwerking met inwoners en ondernemers opgeteld.	worden opgenomen. Deze voorwaarden zijn expliciet geen drempels. Als dat kader is vastgesteld wordt gekeken in welke vorm daar een aparte financiële voorziening of participatiefonds aan kan worden gekoppeld. In het verlengde van de hierboven genoemde langetermijnvisie gaan we een werkwijze opstellen voor het omgaan met burgerinitiatieven. Die werkwijze gaan we intern en extern bekend maken.	Afgerond	Het recht van burgerinitiatief is opgenomen in het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeente Kapelle. Het spreekrecht is verruimd.
			Mee bezig	Het participatiebeleid moet nog gemaakt worden.
Als we bestuurlijk zelfstandig willen blijven, moeten we op regionale schaal samenwerken. Daarvan zijn we ons zeer bewust.	De minimale voorwaarde is dat de ambtelijke kwaliteit van advisering op alle taakvelden van de gemeente voldoende is. De organisatie moet in staat zijn om zelfstandig richting de partners en het bestuur te kunnen blijven functioneren. Kapelle als zelfstandige gemeente te laten bestaan.	Ter uitvoering van de nota 'Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen' van de VZG (2015) zijn voor alle GR'en begeleidingscommissies ingesteld. Voor toetsing aan de genoemde criteria zal een beroep op deze commissies worden gedaan.	Afgerond	Het VZG rapport is geactualiseerd en beknopter gemaakt. De rapportage is aan u ter kennisname aangeboden. De jaarstukken 2018 en begrotingen 2020 van de GR'en zijn in één raadsvergadering besproken. Bij het aanbieden van bovenstaande stukken is meestal een advies van de betreffende begeleidingscommissie gevoegd.
Bundeling van samenwerkingsverbanden kan bovendien bijdragen aan een meer bestuurlijke slagkracht en effectiviteit.	Bestaande samenwerkingsvormen worden blijvend getoetst op aantoonbare meerwaarde, actualiteit, functionaliteit/effectiviteit en bestuurlijke slagkracht.	Op basis van de door Berenschot in 2017 uitgevoerde evaluatie van de GR de Bevelanden stellen wij een toekomstvisie over de doorontwikkeling van de GR op.	Mee bezig	Het algemeen bestuur van GR Samenwerking de Bevelanden heeft besloten om primair in te zetten op het robuuster maken van de huidige GR organisatie. Er is een eigen, onafhankelijk functionerend directeur en Stafdienst aangetrokken.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	<p>Meer uitvoerende taken (o.a. financiën) zijn ondergebracht bij GR de Bevelanden.</p> <p>Het is de wens van de gemeente Kapelle dat er een doorontwikkeling van GR de Bevelanden plaats gaat vinden. De doorontwikkeling moet de uitbreiding van verder uitvoeringstaken mogelijk maken. Op het moment dat taken toegevoegd worden, mag dit niet ten koste gaan van de huidige taken en moet daarnaast sprake zijn van een aantoonbare meerwaarde voor onze gemeente.</p>			<p>Door de gezamenlijke klankbordgroep van de vijf Bevelandse gemeenteraden is op 7 oktober een 'lagerhuisdebat' georganiseerd over de doorontwikkeling van de GR. Ook leden van uw raad hebben aan dit debat deelgenomen.</p>
<p>De huidige gemeente Kapelle is ontstaan na de herindeling van 1970. In 2020 bestaat de gemeente Kapelle 50 jaar.</p>	<p>Viering 50 jaar gemeente Kapelle. We hechten aan het behoud van de bestuurlijke zelfstandigheid van de gemeente, daarom willen we passende aandacht geven aan dit jubileum. Ook willen we hiermee een positieve impuls geven aan de relatie met onze burgers.</p>	<p>Uitwerken van het in 2018 op te stellen Plan van Aanpak.</p>	<p>Afgerond</p>	<p>De werkgroep heeft diverse activiteiten bedacht. In 2019 is gestart met de voorbereiding van deze activiteiten.</p>
<p>De ontwikkeling van nieuwe technologie blijft van invloed op de werkwijze van de</p>	<p>De klant is tevreden over de dienstverlening van de gemeente.</p>	<p>Implementeren Kwaliteitshandvest;</p>	<p>Afgerond</p>	<p>Terugbelnotities, als onderdeel van het kwaliteitshandvest, zijn geïmplementeerd.</p>

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
gemeente. De mogelijkheden die deze technologie biedt voor verbetering van de gemeentelijke dienstverlening moeten we verkennen, benutten en tot uitvoering brengen. We houden uiteraard rekening met de minder of niet digitaal vaardige burgers en de eisen rond informatiebeveiliging.	Aan de in de Nota Dienstverlening 2017-2020 opgenomen ambities: maximaal dienstverlenend en voortdurend vernieuwend, wordt verder invulling gegeven. Uitvoering geven aan het uitgangspunt: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Resultaten, conclusies en aanbevelingen vanuit de Burgerpeiling 2018, specifiek onderdeel dienstverlening, zijn uitgewerkt, geconcretiseerd en/of uitgevoerd.	Onderzoek plaats onafhankelijke dienstverlening;	Afgerond	Er is besloten vooralsnog niet over te gaan tot het (thuis) bezorgen van waardedocumenten. Volgend jaar bekijken we dit opnieuw, rekening houdend met de resultaten van landelijke ontwikkelingen en pilots. De huidige thuis bezorg service bij ziekte of ouderdom blijft onverminderd van kracht.
		Doorontwikkeling Publiekszaken.	Afgerond	De doorontwikkeling is afgerond. Het team servicecentrum en team burgerzaken zijn samengevoegd tot een nieuw team burgerzaken. De interne borging pakken wij verder op.
		Actieplan n.a.v. aanbevelingen/ suggesties Burgerpeiling 2018 (specifiek onderdeel dienstverlening).	Afgerond	De informatie uit de Burgerpeiling is gebruikt tijdens interne presentaties dienstverlening. Daarnaast worden de resultaten gebruikt als input voor de verbetering van de dienstverlening.
		Tussenevaluatie Nota Dienstverlening.	Mee bezig	Er is gestart met het formuleren van een visie op telefonie en receptie. 'Werken op afspraak balie burgerzaken' is succesvol geïntroduceerd. Monitoring vindt plaats
De maatschappij verandert meer en meer in een informatie- en netwerksamenleving, waarin digitalisering een belangrijke plaats inneemt. De ontwikkeling van nieuwe technologie blijft van invloed op de werkwijze van de gemeente.	Verder verbeteren van de digitale overheid. Producten waar mogelijk digitaal aanbieden aan inwoners en bedrijven, zodat zij op een door hen gewenst moment zaken kunnen doen met de gemeente Kapelle. Voldoen aan rijksoverheidsprogramma's Digitale Agenda 2020 en wet	Invoeren elektronische facturatie (E-facturen) verplicht per april 2019.	Afgerond	Elektronische facturatie is ingevoerd, 9% van de facturen wordt digitaal afgehandeld.
		Implementatie Zaakgericht werken per juni 2019.	Afgerond	Zaakgericht werken is ingevoerd.
		eIDAS: Europees erkende inlogmiddelen accepteren inzake digitale dienstverlening.	Afgerond	Uit onderzoek blijkt dat de voordelen voor de dienstverlening beperkt zijn. We hebben besloten dit nu niet te doen.
		Doorontwikkeling iBurgerzaken: digitale	Afgerond	Nieuwe functies iBurgerzaken (naturalisatie en VOG aanvragen) zijn in gebruik. Verdere

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	GDI (Generieke Digitale Infrastructuur).	dienstverlening burgerservices.		doorontwikkeling vindt plaats in afstemming met de vijf Bevelandse gemeenten.
		Blockchain : pilot in samenwerking met Bevelandse gemeenten.	Mee bezig	De pilot voor het gebruik van blockchain is in voorbereiding.
		Omgevingswet: voorbereiden op inpassen in informatiearchitectuur.	Mee bezig	De koppeling Digitaal Stelsel Omgevingswet met de lokale pakketten is in voorbereiding.
		Herijken E-Kapelle: meerjarenplan voor de digitale dienstverlening. Gebaseerd op de Agenda Digitale Overheid.	Mee bezig	Vanwege het later implementeren van zaakgericht werken is de herijking van E-Kapelle nog niet opgepakt.
		Agenda Digitale Overheid - NLDigi Beter: zet uiteen hoe het contact met en participatie van inwoners en ondernemers met de overheid slimmer, toegankelijker en persoonlijker kan. Innovatie speelt daarbij een grote rol. Daarnaast wettelijke verplichtingen, zoals de wet Digitale overheid en de wet Open Overheid.	Mee bezig	Een Bevelands breed Informatieplan is in voorbereiding, hierin worden thema's uit de Agenda Digitale Overheid – NLDigibeter meegenomen. We leggen verbinding met E-Kapelle.
		GGI (Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur): samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en makkelijker wordt. Hiermee	Afgerond	Heeft tot doel de digitale weerbaarheid van gemeenten te verbeteren. Opgepakt in samenwerking met de andere Bevelandse gemeenten.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
		in relatie de VNG aanbesteding GGI-Veilig.		
Het belang van informatiebeveiliging en privacy wordt steeds groter. We worden steeds meer met ICT-dreigingen geconfronteerd. Het belang van informatiebeveiliging en privacy wordt steeds groter. Meer en meer worden we met ICT-dreigingen geconfronteerd.	Een veilige en vertrouwde werkomgeving. Onze gemeente voldoet aan wet-regelgeving. Medewerkers werken iBewust en volgen afspraken en procedures.	AVG Compliant worden	Mee bezig	AVG-compliance is een continu proces. Er is een Functionaris Gegevensbescherming formeel benoemd. De functie van Privacy Officer is opengesteld. Het verwerkingsregister is geactualiseerd. Een datalekken- en incidentenregister is opgesteld en geactualiseerd.
		iBewust werken borgen in processen	Mee bezig	Met adviezen op casusniveau en via intranet is aandacht besteed aan informatieveilig werken.
		Nederlandse Cybersecurity Agenda: gepresenteerd door de minister van Justitie en Veiligheid. Zeven basisambities worden omgezet in concrete maatregelen die cyberdreigingen het hoofd bieden en Nederland digitaal veilig maken.	Afgerond	Organisatiebrede Cyberrisicoanalyse uitgevoerd, gezamenlijk in de Bevelanden.
		Verantwoording Ensia (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) borgen in processen en procedures.	Afgerond	ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit)-verantwoording is een continu proces. Plan van Aanpak opgesteld, taken en verantwoordelijkheden afgestemd, voortgangsbewaking door ENSIA-coördinator. De vragenlijsten over 2019 zijn op tijd beantwoord en ingeleverd.
		Van BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten)	Mee bezig	Met een analyse voor de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is een start

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
		naar BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).		gemaakt met het in beeld brengen van de stand van zaken. Hierover stemmen we af in de Bevelanden.
Nieuwe ontwikkelingen			Afgerond	Op het gebied van communicatie is in 2019 in de Bevelanden de website Werken bij de Bevelanden gelanceerd.
			Mee bezig	Gestart is met het digitoegankelijk maken van de website, zodat ook slechtziende en – horende van de website gebruik kunnen maken.
			Afgerond	In december is de communicatiemedewerker in dienst gekomen van de gemeente en is ook een communicatieadviseur aangenomen. Hiermee is het team weer op volledige sterkte.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Formatie	4,4	4,7	4,8	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Bezetting	4,4	4,6	4,7	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens
Apparaatskosten	€ 238	€ 302	€ 301	Kosten per inwoner	Eigen begroting
Externe inhuur	24,5%	32,1%	19,8%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting
Overhead	13%	13,5%	13,6%	% van totale lasten	Eigen begroting

Dienstverlening	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Bestuur	814	1.337	1.239
Dienstverlening	487	612	617
Bedrijfsvoering	91	0	1
Lasten	1.392	1.949	1.857
Bestuur	0	-30	-31
Dienstverlening	0	0	-11
Bedrijfsvoering	-12	-12	-12
Baten	-12	-42	-54
Saldo baten en lasten	1.380	1.907	1.804
Mutatie reserves	-52	-106	-68
Baten	-52	-106	-68
Mutatie reserves	-52	-106	-68
Totaal	1.328	1.801	1.735

Programma Veiligheid

Kernpunten

1. Het gevoel van veiligheid moeten we op alle vlakken handhaven en zo mogelijk verbeteren. We leggen de lat daarbij hoog.
2. We moeten onze eigendommen beschermen tegen criminaliteit, vandalisme, agressie of beschadiging op andere wijze. Of het nou gaat om eigendommen spullen of voorwerpen die toebehoren aan personen of bedrijven of van ons allemaal omdat ze in de openbare ruimte staan.
3. Het bestuur, inwoners en ondernemers zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van de persoonlijke integriteit.
4. We zoeken voortdurend naar een passend en eigentijds antwoord op nieuwe veiligheidsvraagstukken en vormen van criminaliteit.
5. Het veiligheids- en zorgdomein versterken elkaar. We streven naar de juiste balans tussen repressie, zorg en preventie.
6. De vertegenwoordigende bestuurder van onze gemeente moet vinger aan de pols houden als het gaat om de kwaliteit en de kwantitatieve beschikbaarheid van de brandweer, politie en andere diensten die betrokken zijn bij grotere gebeurtenissen voor onze gemeente.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Meer aandacht voor de strijd tegen (nieuwe vormen van) criminaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaven of verbeteren van het veiligheidsgevoel van de inwoners. • Terugdringen en verminderen van criminaliteit en overlast. 	Uitvoering geven aan het veiligheidsbeleid en extra inzetten op de gekozen prioriteiten.	Mee bezig	In 2019 is ingezet op overlast door jongeren. Vanuit het jongerenwerk is ingezet op preventie. Er hebben controles plaatsgevonden op de Smokkelhoek. Dit om een beter beeld te krijgen van bedrijven en hun activiteiten.
		Actualiseren beleid bestuurlijke boete en bestuurlijke strafbeschikking in het kader van de Wet kinderopvang en Drank- en horecawet.	Afgerond	Het beleid rondom de bestuurlijke boete en bestuurlijke strafbeschikking bleek na onderzoek niet geactualiseerd te hoeven worden. Vier bedrijven hebben een boete ontvangen in het kader van de Drank- en Horecawet. In het kader van de Wet Kinderopvang is wel een extra herstelmogelijkheid geïntroduceerd, waardoor in sommige gevallen niet direct overgegaan wordt tot een opleggen van een boete.
		Uitbreiding van de uren van de BOA.	Afgerond	In 2019 is de beschikbare capaciteit voor de BOA uitgebreid tot 1 fte. Ook is er een extra wijkagent gekomen. Met de politie zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen de wijkagenten en BOA.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Samenwerkende veiligheid, handhaving en keten sociaal domein.	In de keten sociaal domein moeten we op het gebied van veiligheid integraal werken.	Uitvoering geven aan het veiligheidsbeleid en extra inzetten op de gekozen prioriteiten.	Afgerond	Op diverse onderwerpen is gezocht naar verbinding, een voorbeeld hiervan is de Wet verplichte GGZ.
Invoering Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.	De kwaliteit en de veiligheid van het bouwen verbeteren en borgen.	Onderzoeken/verkennen van verschuiving van formatie als gevolg van invoering van de Wet.	Afgerond	Er loopt een SORBET-breed onderzoek naar de mogelijkheden van samenwerking op het gebied van VTH. Het doel van dat onderzoek is in beeld te hebben op welke deelreinen de gemeenten zelf hun taken kunnen uitvoeren en waar in samenwerking voldaan kan worden aan de kwaliteitscriteria. De gevolgen van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) worden in dit onderzoek meegenomen.
Nieuwe ontwikkelingen			Afgerond	Op 17 december 2019 is het Regionaal Risicoprofiel Zeeland 2019 – 2023 vastgesteld. Dit is de basis voor de meerjarenbegroting.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Verwijzingen Halt	303	157	-	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	1,2	0,8	-	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Geweldd misdrijven	2,4	2,4	-	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Diefstallen uit woning	2,0	1,6	-	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	3,2	4,3	-	Aantal per 1.000 inwoners	CBS

- niet voor alle indicatoren zijn er gegevens beschikbaar.

Veiligheid	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Crisisbestrijding	782	782	781
Handhaving	1	1	1
Openbare orde en veiligheid	68	63	58
Lasten	851	846	840
Openbare orde en veiligheid	0	0	0
Baten	0	0	0
Saldo baten en lasten	851	846	839
Mutatie reserves	0	0	0
Baten	0	0	0
Mutatie reserves	0	0	0
Totaal	851	846	839

Programma Leefomgeving

Kernpunten

1. We richten de (openbare) ruimte zo in dat er een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en omgevingskwaliteit is. Ook zorgen we ervoor dat we de kwaliteit in stand kunnen houden.
2. Ter vervulling van maatschappelijke en economische functies zorgen we ervoor dat we de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen.
3. Als gemeente dragen wij bij aan duurzame ontwikkelingen om klimaatverandering tegen te gaan. Ook de leefomgeving passen we aan op de gevolgen van klimaatverandering. De gemeente vervult zo veel mogelijk een voorbeeldfunctie.
4. De gemeente moet voldoende voorbereid zijn op het in werking treden van de Omgevingswet.
5. Het woonaanbod moet aantrekkelijk blijven voor alle (potentiële) inwoners. Dat vraagt om variatie. Er is oog voor specifieke aandachtsgroepen als bijvoorbeeld starters, stathouders, ouderen, spoedzoekers en personen met verward gedrag.
6. Er wordt een bijdrage geleverd aan het verduurzamen van de samenleving en het verduurzamen en levensloopbestendig maken van de woningvoorraad.
7. Bij de aanleg en het onderhoud van wegen moet er voldoende aandacht zijn voor herkenbaarheid, veiligheid en duidelijkheid voor de weggebruikers. Parkeren in de openbare ruimte blijft een aandachtspunt. Zowel uit het oogpunt van veiligheid als uit het oogpunt van beschikbaarheid.
8. Bij aanleg en onderhoud van openbaar groen is het uitgangspunt dat we de naam "Bloesem van Zeeland" recht doen.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Uitvoeren nieuw verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)	Voldoen aan de drie zorgplichten: afvalwater, hemelwater en grondwater. Beleid uitvoeren op basis van gekozen ambities. Speerpunten: <ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen van wateroverlast door maatregelen te nemen; • Pro actieve klachtenbehandeling; • Gerichte communicatie (bewustwording); • Duurzame financiering. 	Implementatie beleid en maatregelen vGRP 2017-2021.	Mee bezig	Uitvoering van het vGRP verloopt integraal via de projecten in de openbare ruimte.
		Evaluatie vGRP en onderzoek naar mogelijke heffingsmaatstaven rioolheffing.	Mee bezig	De evaluatie van het vigerende vGRP is opgestart.
Nationaal Deltaprogramma; onderdeel ruimtelijke adaptatie/ klimaatadaptatie	Risicobeheersing van: <ul style="list-style-type: none"> • Waterveiligheid & Crisisbeheersing; • Wateroverlast; 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstarten organisatie klimaatstresstest. • Uitvoeren klimaatstresstest. 	Afgerond	De klimaatstresstest is uitgevoerd. De aanbevelingen vormen input voor het omgevingsplan en operationele beheerplannen openbare ruimte.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	<ul style="list-style-type: none"> Droogte & Hitte. 			
Actualisatie groen beleid en Beheerplan (plan 2018-2022).	In stand houden van kwalitatief goed groenbeheer op een maatschappelijk verantwoord kostenniveau.	<ul style="list-style-type: none"> Groen beleid- en beheerplan borgen in beheersysteem; Besluitvorming in relatie tot wegbeheer.* 	Nog starten	Het opstellen van een beleids- en beheersplan Groen is nog niet opgepakt vanwege andere prioriteiten. Wel wordt bij werken in de openbare ruimte projectmatig de groenstructuur versterkt.
Wegen beleid- en beheerplan (plan 2018-2022).	In stand houden van kwalitatief goed wegbeheer op een maatschappelijk verantwoord kostenniveau.	Wegen beleid- en beheerplan borgen in beheersysteem;	Nog starten	Het opstellen van een beleids- en beheersplan Wegen is nog niet opgepakt vanwege andere prioriteiten. De planning van wegen onderhoud en investeringen richt zich op het behoud van het hoge kwaliteitsniveau. Uit de Zeeuwse benchmark wegen blijkt dat onze wegen voor meer dan 90% een hoog kwaliteitsniveau hebben.
		Besluitvorming in relatie tot wegencategorisering en groenbeheer.*	Mee bezig	Voor het vaststellen van het wegencategoriseringsplan is voor de inwoners en bedrijven een enquête uitgezet. De respons hieruit wordt meegenomen bij de uitwerking van het plan. De opdracht hiervoor is uitgezet.
Planmatige vervanging speeltoestellen.	Veilig areaal aan speelplaatsen in de openbare ruimte.	Besluitvorming meerjarig vervangingsplan speeltoestellen in relatie tot groenbeheer en sociaal domein.*	Mee bezig	De uitgevoerde inventarisatie van alle gemeentelijke speelplaatsen is vertaald naar een onderhouds- en investeringsplanning voor de komende jaren.
Actualiseren beleid begraven.	In stand houden van kwalitatieve goede begraafplaatsen op een maatschappelijk verantwoord kostenniveau.	Actualiseren van de beheersverordening en mogelijkheden onderzoeken voor het ruimen van graven ouder dan 40 jaar.	Nog starten	Beheersverordening is nog niet aangepast.
Digitalisering huis- en kolkaansluitingen riolering (Wet Informatie uitwisseling boven en ondergrondse netten).	Voorkomen van graafschades en hiermee verbonden maatschappelijke kosten binnen een termijn van 10 jaar (gereed 2028).	Plan van aanpak digitaliseringsopgave 10.500 aansluitingen.	Afgerond	Wetgeving is alleen van toepassing op nieuwe aansluitingen waardoor een plan van aanpak niet nodig blijkt.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Burgerinitiatief ontwikkelingen rond supermarkt/woonwijk/school.	<ul style="list-style-type: none"> • Wegnemen overlast van hangjeugd ter plekke, tevreden buurt. • Verhoogde parkeercapaciteit. • Verbeterde verkeersveiligheid. 	De voorbereiding van een integraal plan.	Mee bezig	De voorbereiding van een integraal plan, met maatregelen waar zowel de omwonenden als de supermarkt en de school zich in kunnen vinden, is gestart.
Opwaarderen stranden Wemeldinge.	Schone stranden toeristenseizoen t.b.v. tevreden strandgebruikers.	Hogere ledigingsfrequentie van bestaande en nieuwe prullenbakken en frequentere verwijdering van vuil en wier. We bekijken wat het kost om sanitair toe te voegen.	Afgerond	Hogere frequentie legen afvalbakken en verwijderen wier is gerealiseerd.
			Afgerond	De kosten voor een extra sanitaire voorziening is opgenomen in de begroting 2020.
Verdere uitwerking van de komst van de Omgevingswet.	Goede voorbereidingen treffen zodat de implementatie van de nieuwe wet soepel kan verlopen.	Werken aan een omgevingsvisie en -plan.	Mee bezig	Er is een begin gemaakt met het invoeren van de Omgevingswet.
Nieuw Grondstoffen (afval) beleidsplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Voldoen aan de landelijke doelstelling om in 2020 maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per jaar per inwoner te produceren en in 2025 maximaal 30 kg. • Behouden lage afvalstoffenheffing voor de burger. 	Evalueren afvalbeleid (Invoering Diftar).	Afgerond	De evaluatie (inclusief inwonersconsultatie) is eind 2019 uitgevoerd. De resultaten worden voorgelegd aan uw raad.
		Opstellen nieuw grondstoffenbeleidsplan 2019.	Mee bezig	-
		Organiseren activiteiten ten behoeve van beter scheidingsgedrag.	Mee bezig	Hierdoor is er nog geen nieuwe grondstoffenbeleidsplan opgesteld. Hierin worden ook aanvullende activiteiten ten behoeve van beter scheidingsgedrag meegenomen.
Maatregelen Leefomgeving.	Bevordering van de leefbaarheid in de leefomgeving.	Uitvoeren subsidieregeling sanering asbestdaken.	Afgerond	Er is vanaf 2017 uitvoering gegeven aan de subsidieregeling. Totaal 14 verstrekte aanvragen en 3506m2 asbest verwijderd.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Opstellen dorpsvisies: Schore afgerond, na evaluatie eventueel visie voor volgende kern ontwikkelen.	Bevordering van de leefbaarheid van de dorpen.	Besluit over vervolg van het proces om te komen tot een viertal dorpsvisies in de periode 2018-2021.	Afgerond	De procesevaluatie van de dorpsvisie Schore is eind 2019 uitgevoerd. De uitwerking volgt.
		Ondersteunen bij het opstellen van het uitvoeringsplan Schore.	Afgerond	De voortgang en prioritering van speerpunten en wensen zijn agendapunten op de periodieke gezamenlijke overleggen.
Uitvoeringskosten Tennet.	Toetsen wettelijk kader (Tennet).	<ul style="list-style-type: none"> • Technische documenten toetsen. • Toezicht houden op het werk. 	Nog starten	De werkzaamheden voor de 380Kv Zuidwest West zijn nog niet gestart. Daarom zijn nog geen technische documenten getoetst en toezicht op het werk gehouden.
Geluid Smokkelhoek.	Geluidsruimte duurzaam verdelen. Daarbij voldoende ruimte bieden voor ontwikkeling- en vestiging van bedrijven. De belangen van omwonende moeten daarbij voldoende geborgd zijn.	Plannen of maatregelen opstellen om het doel te bereiken.	Mee bezig	Eerste fase onderzoek afgerond. De instrumenten uit de nieuwe omgevingswet zijn het best passend om de geluidsruimte opnieuw te verdelen.
Energietransitie.	<ul style="list-style-type: none"> • CO2-neutrale gemeentelijke organisatie. • Voor 2021 een Regionale energie strategie (RES) vaststellen. Hierin staat als uiteindelijke doel om t.o.v. 1990 een CO2 reductie van 49% te behalen in 2030 en van 95% in 2050. 	CO2-footprint maken. Op basis van de resultaten gaan we werken aan een pakket van maatregelen voor de gehele gebouwde omgeving.	Afgerond	De CO2-footprint is afgerond.
		Deelnemen aan regionale samenwerking en gezamenlijk een strategie opstellen.	Afgerond	De concept-RES is afgerond, Kapelle is vertegenwoordigd aan de tafels publiek en commercieel vastgoed, transitievisie warmte, zon&wind.
		Een duurzaamheidsvisie voorbereiden en aanbieden aan de raad.	Mee bezig	Voorbereidingen duurzaamheids-agenda zijn bezig.
		Opstellen van een concreet uitvoeringsplan om woningen gasloos te maken.	Mee bezig	RES-tafel transitievisie warmte is ontstaan, hier nemen wij aan deel.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	<ul style="list-style-type: none"> • Sturing geven aan de lokale gevolgen van de energietransitie. • In 2045 moeten alle woningen in de gemeente Kapelle CO2 neutraal zijn gemaakt (Zeeuws energie akkoord). • Een energetische duurzame bebouwde omgeving. • Het realiseren of faciliteren van een energieopwekking geluidsscherm langs de A58 en Zuidhoek 3. 	Stimuleren en faciliteren van verduurzaming van de bebouwde omgeving, en deelname aan samenwerkingsverbanden die dit doel nastreven.	Afgerond	Naast het Duurzaam Bouwloket ondersteunen we ook het nieuwe Platform Energiek Zeeland.
		Planontwikkeling en samenwerking met partners aangaan.	Mee bezig	Onderzoek naar energieopwekking geluidsscherm A58 is aanbesteed.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	126,4	126,0	-	Kg/inwoner (2016)	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	34,7	37,9	-	%	RWS
Nieuw gebouwde woningen	7,6	-	-	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen

- niet voor alle indicatoren zijn er gegevens beschikbaar.

Leefomgeving	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Openbare ruimte	4.272	4.610	4.572
Milieu	1.359	1.281	1.234
Volkshuisvesting	252	260	344
Planvorming RO	140	225	268
Omgevingvergunning	896	1.124	1.173
Lasten	6.918	7.500	7.592
Openbare ruimte	-231	-233	-226
Milieu	-222	-222	-171
Volkshuisvesting	-191	-344	-302
Planvorming RO	-15	-30	-46
Omgevingvergunning	0	0	-13
Baten	-658	-829	-757
Saldo baten en lasten	6.260	6.671	6.835
Mutatie reserves	-223	-161	-161
Baten	-223	-161	-161
Mutatie reserves	-223	-161	-161
Totaal	6.037	6.511	6.674

Programma Sociaal Domein

Kernpunten

1. Inwoners zijn zelfredzaam en werken of participeren naar vermogen.
2. De gemeente zet actief in op het versterken van de zelfredzaamheid. Kapelse inwoners doen daardoor minder vaak een beroep op professionele ondersteuning.
3. De gemeente is zelfverantwoordelijk voor het preventieve beleid. Waar noodzakelijk ondersteunen we inwoners tijdig zodat doorstroming naar du(u)r(der)e zorg niet of in mindere mate nodig is.
4. De focus van het beleid komt te liggen op het bestrijden van de gevolgen van armoede voor kinderen en andere niet specifiek genoemde personen, onder wie mensen zonder kinderen en arme ouderen.
5. Kinderen in Kapelle groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooien. Wanneer nodig, wordt jeugdhulp ingezet.
6. De gemeente zet in op het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van haar inwoners.
7. Regionale vraagstukken pakken we integraal op. Er wordt voortdurend gezocht naar de aansluiting tussen zorg, onderwijs en arbeidsmarkt en tussen zorg en veiligheid.
8. Het uitgangspunt in de zorgverlening is: één gezin, één plan, één regisseur.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Jeugdhulp De Zeeuwse gemeenten krijgen toegang tot een 'dashboard' (monitor) van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland.	Een monitor Jeugdhulp; op elk gewenst moment inzicht in gegevens van de kosten per aanbieder, zorgcategorieën en zorgproducten. Daarnaast beschikken over gegevens van de aantallen, zorgopdrachten, cliënten en geleverde producten.	Optimaliseren van beschikbaarheid informatie t.b.v. verantwoording, beleidsontwikkeling én budgetbewaking.	Afgerond	Het dashboard is beschikbaar. Enkele grote zorgaanbieders zijn nog niet aangesloten op het dashboard. Hierdoor is er nog geen reëel beeld van de beschikbare gegevens. In Kapelle heeft een onderzoek plaatsgevonden m.b.t Jeugdhulp. Hierdoor hebben we inzicht in de kosten en mogelijkheden tot bijsturing. Dit is uitgewerkt in het actie- en implementatieplan Jeugdhulp.
De Zeeuwse gemeenten richten zich op het realiseren van maatschappelijke resultaten en gaan meer sturen op resultaten (outcome) van jeugdhulp en op de maatschappelijke effecten daarvan op gezinnen, onderwijs en	Jeugdigen: <ul style="list-style-type: none"> • Groeien op in een gezin; • Gaan naar school of hebben werk; • Vertonen geen grensoverschrijdend gedrag; 	Bepalen welke ondersteuningstrajecten en producten er ingekocht moeten worden op basis van de vastgestelde maatschappelijke resultaten. Als het nodig is zetten we maatwerk in.	Mee bezig	Deze acties komen voort uit de Transformatieagenda Jeugd Zeeland 2018-2021 en liggen op schema. Er is een kernteam gerealiseerd in Zeeland dat de acties uitwerkt voor alle Zeeuwse gemeenten.
			Afgerond	Er is een nieuwe inkoopstrategie gerealiseerd (start 01-01-2020). Hierbij zijn de juiste types jeugdhulp en de juiste hoeveelheid aanbieders gecontracteerd dat moet leiden tot een

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
welzijn. Waar dat kan heeft lokale sturing op maatschappelijke effecten de voorkeur.	<ul style="list-style-type: none"> Lossen hun problemen op in hun eigen gezin en netwerk. 			doelmatiger en efficiëntere inzet van jeugdhulp.
Uniformering van werkprocessen (regionaal) om cliënten beter te helpen en administratieve lasten voor zorgaanbieders te beperken.	Uniforme werkprocessen Jeugdhulp en verantwoordelijkheden waarmee de veiligheid van jeugdigen is geborgd. Taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn duidelijk en het cliëntproces verloopt vloeiend.	Onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om regionaal te komen tot uniformering van werkprocessen in de toeleiding tot jeugdhulp door het ontwikkelen en toepassen van één instrument voor vraaganalyse.	Mee bezig	Processen van harmonisatie lopen moeizaam doordat het draagvlak om aanpassingen aan lokale processen te doen niet overal groot genoeg is. Momenteel wordt gewerkt aan Zeeuwse verordening, nadere regels Jeugd en procesbeschrijving 1 gezin-1 plan.
Inzetten van preventieve maatregelen.	Vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp zodat op lange termijn dure specialistische zorg voorkomen kan worden.	Samen met Gebiedsteam Jeugd en andere beleidsvelden Sociaal Domein versterken van preventie en participeren in Regionale en Zeeuwse initiatieven zoals JOOP (Problematische echtscheidingen) en Onderwijs-Zorgarrangementen.	Afgerond	Er zijn veel trajecten gerealiseerd (zoals JOOP, Onderwijs-Zorgarrangementen, Veilige Start voor kwetsbare zwangeren en TEJO). Door het actie- en implementatieplan Jeugdhulp blijven we veel aandacht schenken aan de inzet van preventieve maatregelen.
Het aantal aanvragen voor jeugdhulp en de uitgaven voor jeugdhulp nemen toe. De Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland is contractueel verplicht om de tarieven aan te passen naar een markconform niveau. Het verschil tussen de Rijksbijdrage voor jeugdhulp en de werkelijke kosten zal	Meer inzicht in oorzaken en meer grip op de kosten van Jeugdhulp Zorg in natura.	Jeugdhulp begroten op basis van de reële kosten voor Zorg in natura, in plaats van de Rijksbijdrage voor jeugdhulp.	Afgerond	Tarieven van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland zijn aangepast.
		In overleg met Gebiedsteam onderzoeken op welke manier we de kosten voor jeugdhulp op korte termijn kunnen beperken. De doorontwikkeling van het Gebiedsteam (eigen inzet in	Afgerond	Er is een onderzoek uitgevoerd naar de stijgende kosten. Hierdoor is inzicht ontstaan in de mogelijkheden tot bijsturing. Om het geheel aan activiteiten uit te voeren is een implementatieplan geschreven. De uitvoering van het implementatieplan is gestart.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
hierdoor in 2019 nog toenemen.		plaats van dure specialistische zorg) blijft hierbij van groot belang		
Integrale toegang In de Kadernota Preventiebeleid is aangegeven dat er voor burgers één aanspreekpunt moet komen voor alle vragen op het gebied van het sociaal domein.	Een lokale toegang met een integrale aanpak op de drie deelterreinen Jeugd, Participatiewet en Wmo, gericht op één gezin, één plan en één regisseur.	<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met de betrokken organisaties op de drie terreinen (Jeugd, Participatiewet en Wmo) wordt één toegang gerealiseerd voor alle vragen op het gebied van het sociaal domein. De huidige fysieke toegangen (nu nog alleen voor het Buurteam) in de kernen Kapelle en Wemeldinge in stand houden. 	Mee bezig	Het actieplan jeugdhulp heeft gevolgen voor de inrichting van de toegang jeugd. Om deze reden zijn we eerst aan de slag gegaan met het actieplan jeugdhulp en gaan we daarna verder met het ontwikkelen van een integrale toegang sociaal domein.
Werk en inkomen Er is sprake van een procentuele toename van de complexere doelgroep (jong gehandicapten met arbeidsvermogen en statushouders). De regie op inburgering gaat terug naar de gemeenten.	Inwoners werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam.	Uitvoering geven aan het Plan van aanpak arbeidsparticipatie statushouders.	Afgerond.	Er zijn diagnoses gesteld van statushoudersklanten om zodoende mensen gericht naar de arbeidsmarkt te begeleiden.
	We brengen het uitkeringsbestand maximaal terug.	Onderzoeken hoe we zowel re-integratie en participatie (kritisch doornemen van het gehele bestand - uitstroom) als poortwachtersfunctie (voorkomen onterechte instroom - preventiequote) kunnen verbeteren.	Afgerond.	Er is voor wat betreft het aantal klanten met een uitkering sprake van een stabilisatie.
	We brengen armoede maximaal terug: minder inwoners in armoede.	Uitvoering geven aan de Kadernota Armoedebelid 2017-2020.	Mee bezig.	Veel acties zijn reeds uitgevoerd of in gang gezet. Bijvoorbeeld voorlichting geven aan partijen over financiële regelingen, een Bevelandse folder over regelingen van WIZ en

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
				aansluiting bij Startpunt Geldzaken zodat inwoners geldplannen kunnen opstellen.
Wmo, zorg en welzijn Steeds meer inwoners zijn zelfredzaam met behulp van eigen kracht, hun netwerk en algemene voorzieningen. Er is echter ook een grote groep inwoners die door een beperking (een verstandelijke beperking, psychische problemen, dementie of psychosociale problemen) steeds meer in de knel komt. Ze krijgen schulden, hebben geen woning en werk en daardoor weinig sociale contacten. Voor kwetsbare mensen wordt het steeds ingewikkelder om met instanties en regels om te gaan. Daarnaast krijgen gemeenten te maken met de veranderingen rondom Beschermd Wonen (doordecentralisatie van centrumgemeente naar individuele gemeenten per 2021). Dit kan leiden tot meer mensen met een ernstige zorgvraag of het ontstaan van verward gedrag.	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfredzaamheid versterkt waardoor Kapelse burgers minder een beroep hoeven doen op professionele ondersteuning (informele zorg en vrijwilligers). • Meervoudige (complexe) problematiek wordt integraal benaderd. • Mantelzorgers houden het vol. • Kwetsbare mensen doen mee in de samenleving. • Professionals zijn oren en ogen in de samenleving. 	Bevorderen van integraliteit en samenwerking sociale teams (uitvoering preventiebeleid).	Afgerond.	Eind 2018 zijn de afspraken met de partners van het Buurteam (sociale wijkteam) aangepast.
		Pilot financiële vergoeding in het kader van mantelzorgwaardering.	Afgerond.	Mantelzorgwaardering is gerealiseerd.
		Kwetsbare mensen via vrijwilligerswerk laten participeren.	Afgerond	Cederhof Welzijn heeft meer kwetsbare mensen naar passend vrijwilligerswerk begeleid.
		Structurele inbedding dementievriendelijk Kapelle.	Afgerond.	Dementievriendelijk Kapelle is structureel ingebed.
		Proeftuinen regiovisie beschermd wonen voortzetten.	Mee bezig.	De proeftuin toegang en cliëntperspectief zijn afgerond. De overige proeftuinen zijn in de afrondende fase.
		Uitvoering geven aan nieuw beleid huishoudelijke hulp n.a.v. afschaffen alphahulp.	Afgerond.	Naar aanleiding van het afschaffen van de alphahulp constructie is er nog steeds een tekort aan hulpen in loondienst. Veel zorgaanbieders hebben wachtlijsten.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
<p>Vanaf 2019 verwachten we dat de kosten voor huishoudelijke hulp oplopen door afschaffing van de alfahulp-constructie (code verantwoord marktgedrag).</p> <p>De invoering van het abonnementstarief Wmo kan een aanzuigende werking hebben. Tevens dalen de inkomsten uit eigen bijdragen.</p>				
<p>Preventiebeleid</p> <p>Samen met inwoners de lokale samenleving zo vormgeven, dat mensen zoveel mogelijk zelf, en met hulp van anderen, problemen voorkomen en oplossen. Daardoor hoeven ze geen of minder een beroep te doen op de gemeente.</p>	<p>Inwoners van Kapelle in hun kracht zetten en zelfredzaamheid bevorderen. Waardoor burgers minder een beroep doen op professionele ondersteuning vanuit Wmo-maatwerkvoorzieningen, jeugdhulp en de bijstand.</p>	<p>Continueren ingezet beleid, o.a.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevorderen van een gezonde leefstijl; 2. Voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers; 3. Vroegtijdig herkennen van financiële problemen; 4. Jeugdwerk inzetten voor de kwetsbare jongeren; 5. Burgerinitiatieven stimuleren. 	<p>Afgerond</p> <p>Afgerond</p> <p>Afgerond</p> <p>Afgerond</p> <p>Afgerond</p>	<p>Wij stimuleren initiatieven die een gezonde leefstijl bevorderen, zoals gezonde sportverenigingen, de rookvrije generatie en alcohol/drugs-campagnes. Er zijn preventieavonden en frisseesten voor jongeren in Wemeldinge georganiseerd. Zie ook gezondheidszorg/volksgezondheid.</p> <p>Het voorkomen van overbelasting bij mantelzorgers door middel van diverse vormen van ondersteuning heeft continue aandacht.</p> <p>WIZ is gestart met de pilot Vroegsignalering. Hierdoor worden in een zo vroeg mogelijk stadium financiële problemen herkend en aangepakt. De eerste resultaten zijn positief, een evaluatie volgt.</p> <p>Er wordt samengewerkt tussen Jeugdwerk, CJG en veiligheid.</p> <p>Zie programma Dienstverlening (burger- en overheidsparticipatie).</p>

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Een structurele aanpak van eenzaamheid	Het inzetten op meer initiatieven en goede methoden om eenzaamheid te bestrijden.	Starten met een onderzoek naar eenzaamheid in de gemeente.	Afgerond	Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte aanpak van eenzaamheid. Dit bleek een actie-onderzoek: onderzoek waarbij (tussentijdse) uitkomsten direct tot acties leiden. Vanwege de hoge kosten is naar subsidiemogelijkheden gezocht. Dit resulteerde in deelname aan een consortium waarin we onderzoek wilden doen eenzaamheid in relatie tot armoede. Uiteindelijk bleek het consortium zich vooral te richten op het bestrijden van armoede en schulden. Hoewel armoede eenzaamheid raakt moet opnieuw worden overwogen op welke manier het tegengaan van eenzaamheid kan worden opgepakt.
Gezondheidszorg/volksgezondheid Het voorkomen van ziekte en het bevorderen van gezondheid en een gezonde levensstijl.	Inwoners van Kapelle zijn gezond en vitaal.	1. We geven voorlichting over gezonde leefstijl samen met stakeholders (uitvoering preventiebeleid).	Afgerond	1. Er is ingestemd met een begrotingswijziging voor het beleggen van het Rijksvaccinatieprogramma bij de GGD en het doorsluizen van de gemeentelijke bijdrage. Er is veel aandacht besteed aan het stimuleren van vaccineren.
		2. We geven uitvoering aan de speerpunten uit de Regionale nota gezondheidsbeleid: <ul style="list-style-type: none"> a. Preventie genotsmiddelen b. Gezond gewicht c. Betere mentale gezondheid en minder psychosociale problematiek 	Afgerond	2. We nemen met de Oosterscheldegemeenten deel aan het koplopertraject cliëntondersteuning waarbij het verbeteren van de samenwerking tussen informele en formele cliëntondersteuning, het verbeteren van de vindbaarheid van cliëntondersteuning en het versterken van de onafhankelijke positionering van cliëntondersteuning centraal staat.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
		3. We geven uitvoering aan de speerpunten uit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol: <ol style="list-style-type: none"> a. Het tegengaan van alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar; b. Het tegengaan van risicovol/schadelijk alcoholgebruik door jongeren van 18 tot en met 23 jaar; Realisatie van een integrale, Zeeuwse aanpak op problematisch alcoholgebruik bij de 55+ doelgroep.	Afgerond	3. Er zijn mysteryshoppers ingezet om de verkoop van alcohol aan jongeren te controleren. Er zijn 4 boetes opgelegd. Er zijn preventieavonden en frisfeesten voor jongeren in Wemeldinge georganiseerd, deze waren succesvol. Zie ook programma Veiligheid.
Zeeuwse samenwerking Sociaal Domein Inwoners die te maken hebben met complexe problematiek, dat wil zeggen problematiek op verschillende levensdomeinen, zijn gebaat bij een integrale aanpak. De uitvoering van het Sociaal Domein is deels belegd bij verschillende GR'en.	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid van goede (specialistische) voorzieningen op het gebied van zorg en hulpverlening in Zeeland behouden • Versnippering van zorg en hulpverlening tegengaan. • Integraler beleid en sturen op strategische 	Onderzoeken waar een bundeling van samenwerkingsverbanden kan bijdragen aan meer bestuurlijke slagkracht en effectiviteit.	Mee bezig	De 13 Zeeuwse gemeenten hebben overeenstemming bereikt over de onderwerpen waarop we Zeeuwsbreed willen samenwerken.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	ontwikkelingen (o.a. transformatie en kostenefficiëntie).			

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Banen	634,9	647,1	632,3	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA
Jongeren met een delict voor de rechter	-	-	-	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	3%	3%	-	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	71,2%	71,8%	-	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
Werkloze jongeren	1%	1%	-	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	12,3	12,2	12,1	Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	15,2	17,2*	-	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS
Jongeren met jeugdhulp	8,8	8,4	9,4	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	0,7	0,5	0,9	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	0	0	-	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	-	61	65	Aantal per 1.000 inwoners	GMSD

*gegeven aantal voor eerste helft van jaar

- niet voor alle indicatoren zijn de gegevens beschikbaar.

Sociaal Domein	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Werk	2.317	2.391	2.000
Inkomen	332	362	436
WMO 2015	1.123	1.391	1.329
WMO 2007	1.349	1.434	1.498
WMO lokaal	874	1.040	982
Jeugdzorg	2.946	3.555	3.687
Gezondheidszorg	576	621	599
Lasten	9.516	10.793	10.531
Werk	-1.298	-1.298	-1.299
WMO 2015	0	0	-48
WMO 2007	-150	-110	-107
WMO lokaal	0	0	0
Baten	-1.448	-1.408	-1.453
Saldo baten en lasten	8.068	9.385	9.079
Mutatie reserves	-59	-130	-81
Baten	-59	-130	-81
Mutatie reserves	-59	-130	-81
Totaal	8.009	9.255	8.998

Programma Leren en leven

Kernpunten

1. Kinderen in Kapelle groeien gezond en veilig op en kunnen zich optimaal ontwikkelen en ontplooien.
2. Er wordt gestreefd naar kwalitatief goede en goed toegankelijke voorzieningen voor cultuur, sport en welzijn. Wij streven ernaar dat alle groepen van de bevolking kunnen deelnemen aan sport, bewegings- en recreatieactiviteiten.
3. De gemeente stimuleert en faciliteert maatschappelijke activiteiten en burgerparticipatie.
4. Wij willen het onderwijs op integrale wijze benaderen en dit leidend maken in de facilitering van het onderwijs. Er wordt gestreefd naar toereikende onderwijshuisvesting.
5. Binnen onze invloedssfeer zal de gemeente zich inspannen om het kwaliteitsniveau van onderwijsvoorzieningen te handhaven en zo nodig te verbeteren. Ook willen we de samenwerking tussen het onderwijs en andere relevante maatschappelijke actoren bevorderen.
6. Welzijnswerk wordt als preventieve en voorliggende voorziening georganiseerd. Hierdoor hoeven minder Kapelse inwoners een beroep te doen op professionele ondersteuning vanuit het Sociaal Domein.
7. Elke inwoner, ongeacht achtergrond of leeftijd, kan zich ontwikkelen binnen de samenleving. Wij willen ons als gemeente extra inzetten voor die inwoners die dat niet, of slechts gedeeltelijk, op eigen kracht kunnen doen.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Onderwijs en kinderopvang De verdelingssystematiek voor het onderwijsachterstandenbeleid wordt per 2019 gewijzigd. Daarnaast zijn enkele kwaliteitseisen omhooggegaan en moet er een voorschools aanbod van 16 uur per week worden gecreëerd.	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen in Kapelle groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij optimaal ontwikkelen en ontplooien; • Achterstanden worden zo vroeg mogelijk weggewerkt. 	Op basis van het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid bepalen we de activiteiten voor 2019 en verder;	Mee bezig	Het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid is in een afrondende fase.
		Methode "Streng aan de poort" bij kinderopvang invoeren.	Afgerond	"Streng aan de Poort" is ingevoerd. Bij nieuwe aanvragen vindt er voor en na registratie inspectie plaats. Deze richt zich op alle domeinen uit de Wet kinderopvang. In 2019 heeft er twee keer zo'n inspectie plaatsgevonden.
Onderwijshuisvesting Diverse scholen hebben behoefte aan extra huisvesting vanwege een stijging van het aantal leerlingen.	Toereikende onderwijshuisvesting.	Er wordt een integraal huisvestingsplan opgesteld, waar ook een combinatie van beide scholen in Wemeldinge onderzocht zal worden.	Afgerond	Het integraal huisvestingsplan is vastgesteld.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
In Wemeldinge is sprake van vervangende nieuwbouw.				
Meerjaren investeringsplan buitensport accommodaties.	Kwalitatief goede verenigingsaccommodaties.	Sportpark Groene Woud: vervangen 1 voetbalveld met inrichting;	Afgerond	Sportpark Groene Woud: er is een beregeningsinstallatie aangebracht rond het natuurgras trainingsveld. De goals van veld 1 en 2 zijn vervangen.
		Sportpark Boenze Boogerd: vervangen 1 voetbalveld met inrichting. *	Nog starten	Sportpark Boenze Boogerd: werkzaamheden doorgeschoven naar 2021 en later.
Voetbalvereniging Wemeldinge: uitbreiden kleedaccommodatie.	Kwalitatief goede verenigingsaccommodaties.	Verstrekken subsidie op basis van 1/3 2/3-regel voor uitbreiden kleed accommodatie.	Nog starten	Er is geen concrete aanvraag ingediend door vv Wemeldinge.
Bouwen nieuw sportcentrum.	Nieuw sportcentrum, incl. doelgroepenbad, geopend in 2021.	Voorbereiding bouw van een nieuw sportcentrum.	Mee bezig	Het bestemmingsplan sportcentrum en het beeld kwaliteitsplan zijn onherroepelijk geworden. In de aanbestedingsprocedure is de selectiefase afgerond en de inschrijvingsfase gestart.

Zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Absoluut verzuim	0,0	0,0	-	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
Relatief verzuim	35	45	-	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	1,2%	1,3%	-	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado
Niet-Sporters	-	-	-	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

- niet voor alle indicatoren zijn er gegevens beschikbaar.

Leren en leven	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Onderwijs	1.758	1.884	1.840
Cultuur	590	590	591
Sport en Spel	805	834	816
Welzijnsactiviteiten	197	215	263
Lasten	3.350	3.523	3.510
Onderwijs	-324	-339	-345
Cultuur	-4	-4	-5
Sport en Spel	-158	-168	-185
Welzijnsactiviteiten	-26	-26	-28
Baten	-512	-537	-563
Saldo baten en lasten	2.838	2.986	2.947
Mutatie reserves	0	1.000	1.000
Lasten	0	1.000	1.000
Mutatie reserves	-295	-1.295	-1.295
Baten	-295	-1.295	-1.295
Mutatie reserves	-295	-295	-295
Totaal	2.543	2.691	2.652

Programma Economie

Kernpunten

1. De economie en de werkgelegenheid wordt gestimuleerd en bevorderd. We werken samen met alle relevante partijen in de regio om antwoord te geven op uitdagingen en de regionale economie te versterken.
2. Passende ondernemingen wordt de ruimte geboden om zich hier te vestigen terwijl bestaande ondernemingen zoveel mogelijk worden gefaciliteerd en ondersteund.
3. De toeristische recreatieve sector wordt duurzaam versterkt.
4. Ondernemers worden eerder en intensiever betrokken bij het ontwikkelen van beleid. Ondernemers zijn tevreden over de wijze waarop rekening is gehouden met hun bijdrage. Daarbij vragen we een actieve bijdrage van ondernemers in het versterken van de regionale economie.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
De recreatievisie is in december 2016 vastgesteld.	De toeristisch recreatieve sector duurzaam versterken.	<ul style="list-style-type: none"> • Het realiseren van nieuwe thematische fiets- en wandelroutes met bewegwijzering. • Het aanbrenge van voorzieningen in de openbare ruimte. 	Afgerond	Voorzieningen zijn gerealiseerd.
	Samenhangend beleid vaststellen voor toerisme en recreatie. In Wemeldinge gaan we het beleid uitvoeren.	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen kwaliteitsatlas leefomgeving Wemeldinge. • Opstellen uitvoeringsagenda recreatie Wemeldinge. 	Mee bezig	Het Masterplan Wemeldinge is in voorbereiding.
Uitvoering geven aan de Economische Agenda, de Toeristische Agenda en de Strategische Agenda die in regionaal verband zijn voorbereid en vastgesteld door alle Bevelandse gemeenteraden.	Vormen van een sterke Bevelandse regio op het gebied van werken en recreëren.	<ul style="list-style-type: none"> • Regionale ambtelijke trekker Bevelandse Economische Agenda; • Intensieve samenwerking met de vier andere Bevelandse gemeenten; 	Mee bezig	Aan alle activiteiten wordt uitvoering gegeven. De actualisatie van het bedrijventerreinprogramma is in voorbereiding. De gemeente heeft 1 euro per inwoner bijgedragen voor het stimuleringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling.

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
		<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren bedrijventerreinprogramma; • Opstellen uitvoeringsprogramma programma Economie; • Bijdrage aan Stimuleringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling. 		
	Wij zetten het instrument PR en Marketing in om bestaande bedrijven voor Kapelle te behouden en nieuwe bedrijven aan te trekken. Daarnaast geven wij, samen met onze partners, verdere uitvoering aan de recreatievisie.	Opstellen plus uitvoering geven aan het activiteitenprogramma economie in co-creatie met ondernemers.	Afgerond	Het economisch activiteitenplan is samen met ondernemers opgesteld en opgeleverd. Er wordt hieraan uitvoering gegeven zoals haalbaarheidsonderzoeken naar hergebruik van zoet afvalwater en restwarmte op bedrijventerrein Smokkelhoek. Er zijn bijeenkomsten voor diverse doelgroepen georganiseerd, zoals Startersdag en business tot business recreatie en Contacta. Er is een Bevelandse promotie filmpje gemaakt die via de sociaal media kanalen wordt ingezet.
Dorpshuizen Een toekomstbestendige dorpshuisvoorziening is één van de onderdelen van de dorpsvisie Schore.	In de begroting 2015 staat het volgende doel beschreven: "Voor de dorpshuizen zal gezocht worden naar maatregelen en/of constructies die tot een duurzame en gezonde exploitatie moeten leiden." Een dorpshuisvoorziening in Schore moet hier zowel qua gebouw als exploitatie bij aansluiten.	Het dorpshuisgebouw wordt in overleg met de initiatiefnemers en beoogd exploitant zowel technisch als functioneel toekomstbestendig gemaakt;	Mee bezig	De aanbesteding voor de verbouwing van dorpshuis Schore is in gang gezet.
		In samenwerking met de initiatiefnemers uit het dorp wordt een exploitatieovereenkomst opgesteld.	Afgerond	De exploitatie overeenkomst is door partijen ondertekend.
Schade afhandeling 380KV Tennet	Schade in Smokkelhoek als gevolg van de nieuwe	Eerst onderhandelingen aangaan en daarna een	Mee bezig	De onderhandelingen over de overeenkomst zakelijk recht en schadecompensatie zijn ver

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
	380KV hoogspanningsverbinding vergoed krijgen	overeenkomst met Tennet opstellen.		gevorderd, maar is nog geen overeenstemming bereikt
Mogelijke vrijkomen van grote bestaande bebouwing op bedrijfsterrein	Voorkomen van leegstand en verrommeling	Aktieplan opstellen en mogelijke herstructurering faciliteren.	Afgerond	Een actieplan is niet nodig omdat leegstand niet aan de orde is.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Funciemenging	48,3	49,0	-	%	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	162,2	166,9	-	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA

- Niet voor alle indicatoren zijn er gegevens beschikbaar.

Economie	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Economische bedrijvigheid	189	208	187
Grondexploitatie	4.730	2.415	2.905
Dorpshuizen	260	278	322
Toerisme en recreatie	114	249	231
Overige accommodaties	53	191	214
Lasten	5.346	3.341	3.860
Economische bedrijvigheid	0	-3	-4
Grondexploitatie	-4.730	-2.415	-3.842
Dorpshuizen	-48	-61	-93
Toerisme en recreatie	-1	-51	-57
Overige accommodaties	-46	-317	-324
Baten	-4.825	-2.846	-4.320
Saldo baten en lasten	521	495	-461
Mutatie reserves	-68	-104	-104
Baten	-68	-104	-104
Mutatie reserves	-68	-104	-104
Totaal	453	391	-564

Overzicht Middelen

Functie en inhoud van dit overzicht	Regelgeving (in- en extern)
Gemeentelijke dekkingsmiddelen	BBV
Specificatie van de overhead	Financiële verordening
Beleggingen en dividend	Wet op de Vennootschapsbelasting
Bedrag van de heffing Vennootschapsbelasting	

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
Financieel beleid	Een financieel solide beleid binnen een structureel en reëel sluitende begroting en meerjarenraming.	<ul style="list-style-type: none"> Onderbouwen passende reservepositie bestemmingsreserves. Risicovol begroten met een daarbij passend weerstandsvemogen. 	Mee bezig	In financiële verordening is opgenomen dat bij elke begrotingswijziging welke invloed heeft op de reserve, de stand vermeld wordt.
	Actieve sturing op risico's en te zorgen voor voldoende buffer om tegenvallers op te vangen.	<ul style="list-style-type: none"> Implementatie nota Risicomanagement. Uitvoeren van een doelmatigheidsonderzoek in het kader van artikel 213a. Uitvoeren van meerdere kleinere onderzoeken. 	Afgerond	Opgenomen in de begroting 2019.
			Mee bezig	<ul style="list-style-type: none"> Risicomanagement is opgenomen in het plan van aanpak van het rechtmatigheidsverantwoordingsproject; Op 25 oktober 2019 heeft het bestuur van de VZG ingestemd met de herziene planning van doelmatigheidsonderzoek en GR'n; In het najaar 2019 zijn de onderzoeken van OLAZ en de Betho uitgevoerd. Er zijn diverse kleine onderzoeken uitgevoerd als voorbereiding op het plan van aanpak

Ontwikkelingen	Beoogd effect (wat willen we als raad bereiken?)	Activiteiten 2019 (wat gaan we daar als college voor doen?)	Status	Realisatie
				rechtmatigheidsverantwoording.
Gemeentelijke lastendruk	De gemiddelde (woon)lasten voor huishoudens en bedrijven zullen met maximaal de inflatiecorrectie verhoogd worden.	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar heffingsgrondslag rioolheffing. Vorbereiden op taxeren WOZ naar gebruiksoppervlakte. 	Niet gestart	De evaluatie van het vGRP is in voorbereiding. Een eventuele aanpassing van de heffingsmaatstaven volgt na deze evaluatie.
			Mee bezig	Kapelle heeft samen met Sabewa Zeeland 75% van de gegevens gecontroleerd.
Leges	De leges zullen kostendekkend worden geheven.	Onderzoek naar het vergroenen van de leges verandering ter stimulering van duurzaamheidsmaatregelen.	Nog starten	VNG heeft diverse onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijkheden en onmogelijkheden. Dit is de basis voor het nog op te stellen advies.
		Onderzoek grafrechten en kostendekkendheid.	Niet gestart	-

Uitkering gemeentefonds

De berekening van de algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire en kan als volgt worden gespecificeerd.

Omschrijving	2019
Totale algemene uitkering	14.961
Combinatiefuncties	57
Voorschoolse voorz peuters	20
Armoedebestrijding kinderen	33
VTH provinciale taken	82
Knelpunten verdeelproblematiek	30
Maatschappelijke begeleiding	21
Schulden en armoede	6
Sportakkoorden	15
Verhoging taalniveau statushouders	15
Centrale stem opneming	10
Energie loket	25
Transitievisie warmte	205
Wijkaanpak	10
Decentralisatie uitkering	529
Participatie	656
Voogdij 18 plus	285
Vergoeding raadsleden gemeenten	101
Integratie uitkering	1.042
Overige uitkeringen	-3
Totaal	16.529

Naast bovenstaande uitkering zijn er bedragen binnen gekomen voor 2017 € 24.000,- en 2018 € 5.000,- binnen gekomen.

Toelichting Overhead

Hieronder zijn alle lasten en baten opgenomen. De opslag over overhead wordt berekend door de lasten van overhead te delen op de totale lasten minus toevoegingen aan reserves en minus de lasten van grondexploitatie.

Overhead	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Lasten	3.833	4.443	4.276
Bezwaarschriften	4	4	3
Bestuurlijke Ondersteuning B&W	43	28	30
Voorlichting en communicatie	47	107	105
Ondernemingsraad	7	2	0
Representatie	8	8	7
Samenwerking De Bevelanden	625	714	771
Kosten organisatie	2.269	2.334	2.296
E-Kapelle	133	152	152
Gegevensmakelaar	31	-	-
Archief	68	45	44
P&O	200	200	204
Huisvesting Gemeentehuis	311	311	337
Best. Samenwerking	89	89	82
OZO regiobureau Zeeland	-	450	244
Baten	-278	-832	-856
Samenwerking De Bevelanden	-27	-27	-27
Kosten organisatie	-250	-366	-572
P&O	-	-	-3
Huisvesting Gemeentehuis	-1	-1	-23
OZO regiobureau Zeeland	-	-437	-231
Totaal	3.555	3.611	3.420

Overhead	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Lasten	32.152	32.432	32.782
af: lasten grondexploitaties taakveld 3.2	1.323	528	431
af: lasten grondexploitaties taakveld 8.2	3.482	1.962	2.541
af: toevoegingen reserves			
Subtotaal lasten	27.347	29.942	29.810
Taakveld 0.4 overhead	3.833	4.443	4.276
Correctie kassiersfunctie OZO		437	231
Totaal Taakveld 0.4 overhead	3.833	4.006	4.045
Totaal	14,0%	13,4%	13,6%

Overhead

Samenwerking Gemeenschappelijke regeling de Bevelanden

De lasten zijn hoger voor een bedrag van 85k, deze verhoging was niet verwerkt bij de tussentijdse rapportage.

Kosten organisatie

De lasten van organisatie valt lager uit doordat vacatures later zijn ingevuld dan bij de tussenrapportages ingeschat.

OZO regiobureau

De lasten voor het regiobureau vallen lager uit doordat het regiobureau medio mei is gestart. De inkomsten zijn opgenomen als "reeds ontvangen bedragen".

Heffing vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 2016 vallen de gemeenten onder de vennootschapsbelastingplicht. De belangrijkste belaste activiteiten betreffen de grondexploitaties. Met behulp van een extern bureau is een doorrekening van de Notitie grondexploitaties uitgevoerd. De fiscale gevolgen voor de grondexploitaties worden gemuteerd in de reserve grondexploitaties.

Beleidsindicatoren

Naam indicator	2017	2018	2019	Eenheid	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	225	231	242	Duizend euro	CBS
Demografische druk	80,3	81,8	82,7	%	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	604	615	755	In Euro's	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	764	757	614	In Euro's	COELO

Middelen	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Algemene dekkingsmiddelen			
Belastingen en heffingen	227	241	233
Geldmiddelen	646	646	654
Lasten	873	887	886
Belastingen en heffingen	-6.454	-6.357	-6.544
Geldmiddelen	-778	-827	-803
Algemene uitkering	-16.165	-16.153	-16.557
Baten	-23.397	-23.338	-23.904
Saldo baten en lasten	-22.524	-22.451	-23.017
Mutatie reserves	0	0	0
Overhead			
Overhead	3.833	4.443	4.276
Lasten	3.833	4.443	4.276
Overhead	-278	-832	-856
Baten	-278	-832	-856
Saldo baten en lasten	3.555	3.611	3.419
Mutatie reserves	0	500	500
Lasten	0	500	500
Mutatie reserves	-316	-795	-754
Baten	-316	-795	-754
Mutatie reserves	-316	-295	-254
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	74	-107	-181
Lasten	74	-107	-181
Baten	0	0	0

Middelen	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Saldo baten en lasten	74	-107	-181
Mutatie reserves	-74	-74	-74
Baten	-74	-74	-74
Mutatie reserves	-74	-74	-74
Totaal	-19.285	-19.316	-20.108

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Kapelle streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lastendruk. Uitgangspunt is dat de lokale heffingen met de inflatie mogen stijgen. Voor een aantal heffingen geldt het principe van 100% kostendekking. Dit geldt voor de riool- en afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten. Bij de berekeningen van de kostendekking is de handreiking kostenonderbouwing lokale heffingen van het ministerie van BZK gehanteerd. Sabewa Zeeland verzorgt de heffing en invordering van de OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, forensen- en toeristenbelasting en de waardebepaling op grond van de Wet WOZ. Ook verzorgt Sabewa Zeeland de kwijtschelding.

Totale raming van de inkomsten:

Belasting/heffing		Vastgestelde tarieven	Primitieve begroting	Na wijzigingen	Jaarrekening
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren woningen	0,1078%	1.411	1.387	1.396
Onroerende zaakbelasting	Eigenaren niet-woningen	0,2357%	424	424	408
Onroerende zaakbelasting	Gebruikers niet-woningen	0,1902%	560	560	578
Totaal onroerende zaakbelasting			2.395	2.371	2.382
Totaal opbrengst rioolheffing			1.423	1.459	1.455
Totaal opbrengst afvalstoffenheffing	excl. bedrijfsafval		1.270	1.232	1.220
Lijkbezorgingsrechten			178	223	273
Forensenbelasting	Staffel per waardegroep WOZ	Staffel	53	53	62
Toeristenbelasting	Per persoon per overnachting	€ 1,00	175	162	171
Hondenbelasting	Per hond/ kennel	€ 63,85/ € 330,80	66	66	64
Precariobelasting*	Per meter	€ 1,57	290	290	288

* Doordat Enduris bezwaar heeft gemaakt tegen aanslagoplegging is een voorziening aangelegd.

Woonlasten Kapelle ten opzichte van Nederland

- Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan onroerende-zaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing, minus een eventuele korting.
- De gemiddelde landelijke woonlasten liggen € 740 voor meerpersoonshuishoudens.
- Op de website van coelo.nl staan alle gemeentelijke woonlasten per gemeente.
- Kapelle staat op nummer 183 van alle gemeentes met de gemeentelijke woonlasten, voor éénpersoonshuishoudens € 614 en voor meerpersoonshuishoudens is dit € 755.

Kostendekkendheid

Rioolheffing:

Berekening kostendekking riolering	Primitieve begroting	Jaarrekening
Kosten taakveld (incl omslagrente)	€ 1.181	€ 1.236
Opbrengst taakveld	€ 0	€ 23
Netto kosten taakveld	€ 1.181	€ 1.213
Overhead	€ 11	€ 11
BTW	€ 231	€ 171
Totale kosten	€ 1.423	€ 1.395
Rioolheffing opbrengst	€ 1.423	€ 1.455
Kostendekking	100%	104%

In de kosten taakveld is een toevoeging van € 102.000 aan de voorziening riolering verwerkt (batig saldo exploitatie). Door een hoger aantal aansluitingen dan geraamd zijn de gerealiseerde opbrengsten uit de rioolheffing hoger uitgevallen. Daarnaast zijn de kapitaallasten lager door het achterblijven van investeringen. De overdekking ontstaat doordat minder BTW is betaald door lagere investeringen dan begroot.

Afvalstoffenheffing:

Berekening kostendekking afvalstoffenheffing	Primitieve begroting	Jaarrekening
Kosten taakveld (incl omslagrente)	€ 1.256	€ 1.188
Opbrengst taakveld	€ 222	€ 176
Netto kosten taakveld	€ 1.034	€ 1.012
Overhead	€ 12	€ 12
BTW	€ 224	€ 209
Totale kosten	€ 1.270	€ 1.233
Afvalstoffenheffing opbrengst	€ 1.270	€ 1.220
Kostendekking	100%	99%

Door lagere papierprijzen en opbrengsten voor kunststoffen liepen de opbrengsten terug. Daarnaast is het aantal ledigingen (variabele opbrengstdeel) lager dan begroot. Hier tegenover staan lagere kosten voor de milieustraat. De kostendekking over 2019 komt uit op 99%.

In de netto kosten zit de vrijval van de voorziening afvalstoffenheffing (€ 119.000) verdisconteerd. Zonder bijdrage uit de voorziening zou de kostendekking uitkomen op 90%.

Lijkbezorgingsrechten:

Berekening kostendekking lijkbezorging	Primitieve begroting	Jaarrekening
Kosten taakveld (incl omslagrente)	€ 246	€ 272
Opbrengst taakveld	€ 2	€ 13
Netto kosten taakveld	€ 244	€ 259
Overhead	€ 22	€ 20
Totale kosten	€ 266	€ 279
Opbrengst heffingen	€ 179	€ 273
Kostendekking	67%	98%

De toename in de kosten zit vooral in hogere externe inhuur en aanschaf materiaal. Daar staat tegenover dat het aantal begravingen hoger uit is gevallen dan begroot (90 ten opzichte van 70 begroot).

Leges

De tarieven van de leges voor diverse diensten mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit wordt bekeken op het niveau van de verordening in zijn geheel. De lagere kostendekking bij omgevingsvergunning wordt veroorzaakt door de hogere lasten van inhuur en daarnaast lagere opbrengsten.

Hoofdstuk Product	Begroting 2019			Jaarrekening 2019		
	Lasten	Baten	%	Lasten	Baten	%
Titel 1 Algemene dienstverlening	437	126	29%	438	159	36%
Burgerlijke stand	46	13	29%	26	8	30%
Reisdocument	196	55	28%	175	62	36%
Rijbewijzen	145	45	31%	210	80	38%
Verstrekingen BRP	53	12	23%	28	8	30%
Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	426	476	112%	677	423	63%
Omgevingsvergunning	382	461	121%	631	413	65%
Bestemmingswijziging	44	15	34%	46	10	22%
Titel 3 Dienstverlening vallen onder Europese dienstenrichtlijn	16	13	86%	16	8	49%
Horeca	3	3	100%	3	2	54%
Vent- en straatvergunning	10	9	96%	10	6	61%
APV	3	1	40%	3	0	9%
Totaal	879	616	70%	1131	590	52%

Kwijtscheldingsbeleid

- Wanneer iemand een laag inkomen heeft kan kwijtschelding worden aangevraagd. Verzoeken om kwijtschelding worden getoetst aan landelijke normen (Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad kwijtschelding gemeentelijk en - waterschapsbelastingen).
- Kwijtschelding is mogelijk voor rioolheffing gebruik woningen, hondenbelasting en voor een gedeelte van de afvalstoffenheffing.
- In de begroting is € 35.000 gereserveerd voor kwijtscheldingen.
- Met ingang van 2019 houdt Sabewa nog een beperkt aantal gegevens bij. Hierdoor kunnen we de tabel niet meer volledig invullen.

Jaar	Ontvangen	Afgehandeld	Aantal handmatige verzoeken (Deels) Toegewezen		Automatisch kwijtschelding	Bedragen	
				Afgewezen		Begroot	Realisatie
2015	72	70	42	28		€ 30.000	€ 36.215
2016	70	70	51	19		€ 30.000	€ 41.601
2017	67	64	43	21	56	€ 40.000	€ 36.646
2018	85	29 ¹	11	18	44	€ 40.000	€ 35.585
2019	68	68			54	€ 35.000	€ 54.788

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft, in de lijn van de wet- en regelgeving (BBV), inzicht in de belangrijkste risico's in het verslagjaar en de beschikbare weerstandscapaciteit die aangewend kan worden als buffer voor het opvangen van een eventueel financieel nadeel.

Begrippen

- Weerstandsvermogen: de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit).
- Weerstandscapaciteit: middelen waarover de gemeente beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Naast het eigen vermogen zijn dit onbenutte inkomstenbronnen en bezuinigingsmogelijkheden.
- Risico¹: kans op het optreden van een gebeurtenis met een bepaalde (financiële) impact. De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen en die een financieel gevolg kunnen hebben.
- Kans²: de mogelijkheid dat er schade wordt veroorzaakt door een gebeurtenis.
- Benodigde weerstandscapaciteit: kans vermenigvuldigd met de financiële impact van het risico.
- Financiële impact: de ernst van de financiële schade wanneer deze optreedt.

Beschikbare weerstandscapaciteit

- Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen moet worden gekeken naar de structurele weerstandscapaciteit en de incidentele weerstandscapaciteit.
 - Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om éénmalige tegenvallers op te vangen.
 - Onder structurele weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Algemene reserve (vrij aanwendbaar)	X	
Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Eventuele begrotingsruimte		X
Kostenreductie (bezuinigingen)		X

¹ Grote risico's die slechts in zeer zeldzame gevallen voordoen, zijn niet meegenomen in de inventarisatie. Dan moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een grote ramp op de Westerschelde. Er zal dan direct opschaling naar minimaal het niveau van de provincie en de Veiligheidsregio plaatsvinden.

² De kans wordt uitgedrukt in een viertal klassen: zeer laag (10%), laag (25%), middel (50%) en hoog (90%).

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit per 31 december 2018 en per 31 december 2019 waarbij voor 2019 nog een onderscheid wordt gemaakt uit minimaal en maximaal, bestaat uit:

Weerstandvermogen	31-12-2018	31-12-2019 Minimaal	31-12-2019 Maximaal
Algemene reserve, niet vrij besteedbaar	925	1.425	1.425
Algemene reserve, vrij besteedbaar, excl verplichtingen	3.179	3.425	3.425
Bestemmingsreserves, excl, verplichtingen	800	6.752	6.752
Reserves exploitatie bouwgrond	1.183	748	748
Jaarrekeningresultaat 2018/2019, nog te bestemmen	1.590	-226	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0
Begrotingsruimte	0	0	0
Kostenreductie (bezuinigingen)	Pm	Pm	Pm
Totaal	7.677	12.124	12.350

Risicoklassen

In de Nota weerstandvermogen en risicomanagement is gekozen voor de volgende indeling in vier klassen: zeer laag, laag, middel en hoog.

- Zeer laag (kansfactor 10%): voor risico's die zich wel af en toe voordoen, maar waarvan geen tot weinig cijfers bekend zijn, vanwege het zeldzame karakter van het risico;
- Laag (kansfactor 25%): voor risico's die zelden voorkomen maar wel al eens zijn voorgekomen in de afgelopen 5 jaar;
- Middel (kansfactor 50%): voor risico's die al verscheidene malen zijn voorgekomen (3 x of vaker in de afgelopen 5 jaar);
- Hoog (kansfactor 90%): voor risico's die met enige regelmaat voorkomen (1 of meerdere keren per jaar) of waarvan het reëel is dat ze op korte termijn gaan optreden.

Risico's	Kans	Maximale financiële impact	Benodigde weerstandscapaciteit	Manifest risico in 2019
Grondexploitaties	Laag	PM	0	0
Garantstellingen	Zeer laag	PM	0	0
Leges omgevingswet	Laag	200	50	0
Jeugdzorg (zorg in natura)	Middel	200	200	700
Open einde regelingen	Laag	200	50	320
Gemeenschappelijke regelingen	Middel	400	200	200
Bedrijfsvoering	Middel	100	50	0
Ziekteverzuim	Middel	300	150	380
Cybercrime en fraude	Laag	100	25	0
Informatiebeveiliging	Laag	100	25	0
Totaal		1.600	750	1.600

Het manifest risico is gelijk aan de totale overschrijding t.o.v. de primaire begroting, voor de risico's is er dekking gevonden.

De belangrijkste risico's zijn in beeld en gekwantificeerd, waardoor een onderbouwing gegeven kan worden van de voor de gemeente benodigde omvang van de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit kan afgezet worden tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit Twente is opgesteld.

Ratio weerstandsvermogen minimaal = € 12.124/€ 750 = 16,2 (uitstekend) (2018:9,3)

Ratio weerstandsvermogen maximaal = € 12.350/€ 750 = 16,5 (uitstekend) (2018:11,8)

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	2,0	Uitstekend
B	$1,4 > x > 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen bedraagt ultimo 2019, afhankelijk van de resultaatbestemming 2019, tussen de 16,2 en 16,5 en is daarmee meer uitstekend. We streven naar een uitstekend weerstandsvermogen door de impact van gebeurtenissen te minimaliseren. Dat komt neer op een ratio weerstandsvermogen van minimaal 2,0 met als waarderingcijfer A. Het bijbehorende minimale weerstandsvermogen bedraagt € 1,5 miljoen.

Coronacrisis

De uitbraak van het coronavirus COVID-19 eind februari 2020 heeft grote impact op de Nederlandse samenleving en ook op onze gemeente. Bij het nemen van maatregelen stond en staat nog steeds de gezondheid van onze medewerkers en anderen voorop.

Vanaf het begin van de crisis hebben wij ambtelijk een rol in de crisisorganisatie van de Veiligheidsregio Zeeland (VRZ). Naast deze inbreng provinciaal, zijn we zelf vanaf het begin ook zeer actief. In de ambtelijke projectgroep Corona hebben we alle belangrijke disciplines bij elkaar gebracht. De projectgroep richt zich vooral op de continuïteit van het werk en de personele zorg. Tussen de projectgroep en de VRZ vindt regelmatig afstemming plaats.

Wij hebben de afgelopen periode meerdere besluiten genomen over noodmaatregelen. Deze waren gericht op steun aan ondernemers, burgers, verenigingen en instellingen.

Wij hebben de (mogelijke) gevolgen van de Coronacrisis in beeld. Uiteraard voor zover nu mogelijk is. Veel is nog onduidelijk. Dit geldt ook voor de financiële gevolgen voor onze gemeente. We houden de (extra) kosten bij. De komende tijd moet duidelijk(er) worden wat de Coronacrisis voor ons financieel betekent of kan betekenen en welke maatregelen we verder kunnen nemen.

Wij zien de (mogelijke) gevolgen op meerdere gebieden zoals de dienstverlening, de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering en de bedrijfsvoering. Deze gebieden hebben naast een inhoudelijke kant ook een financiële kant.

We hebben nu nog geen zicht op de financiële gevolgen van de crisis. We weten niet hoelang de crisis gaat duren en wat de effecten hiervan zijn. We hebben wel de risicogebieden in beeld en wat de (mogelijk) financiële gevolgen zijn. Wij noemen in onderstaand overzicht een aantal risicogebieden met risico's.

- 1 Participatiewet/BUIG. De werkloosheid neemt fors toe. Dit heeft nu al geleid tot meer verzoeken om een bijstandsuitkering. Het aantal verzoeken zal verder toenemen verstrekken. Dit leidt tot hogere kosten die wij (nog) niet geraamd hebben.
- 2 Sociaal Domein. Enerzijds zien we nu dat de zorg afneemt. Anderzijds verwachten we een toename van uitgestelde zorg. Ook de inkomsten dalen. Een voorbeeld hiervan is dat de abonnementstarieven twee maanden niet geïnd worden.
- 3 Schuldhulpverlening. Inwoners verliezen hun baan en de inkomensachteruitgang kan leiden tot meer schuldenproblematiek met hogere kosten als gevolg.
- 4 Bijzondere bijstand. Meer inwoners in de bijstand (zie 1) leidt ook tot meer mensen die een beroep doen op de bijzondere bijstand. Dit leidt weer tot hogere kosten.
- 5 Gemeentefonds. Dit is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. De effecten van de Coronacrisis op het gemeentefond zijn niet te voorspellen is. In de zogenaamde meicirculaire van het rijk ontvangen wij actuele informatie over de uitkeringen in het gemeentefonds.
- 6 Eigen inkomsten. De maatregelen in de toeristische sector leiden tot minder opbrengst toeristenbelasting. Verder verwachten we door onder andere faillissementen minder belastingopbrengsten. Ten slotte verwachten we dat inkomensachteruitgang van inwoners zal leiden tot meer kwijtscheldingen van belastingen waardoor de opbrengst minder wordt.
- 7 Grondexploitatie. De Coronacrisis kan leiden tot minder grondverkopen dan gepland. Dit leidt tot renteverlies op de grondexploitatie. Mogelijk dat we geplande infrastructurele werken kunnen uitstellen.
- 8 Verbonden partijen. De crisis heeft ook gevolgen voor onze gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden. Ook die brengen de (financiële) gevolgen in beeld. Wij noemen als voorbeeld de Veiligheidsregio Zeeland.
- 9 Gesubsidieerde instellingen. Wij verwachten verzoeken om extra financiële steun van verenigingen, stichtingen en andere organisaties die subsidie van ons ontvangen. Naast mogelijk meer subsidies vallen ook subsidie (gedeeltelijk) weg omdat bijvoorbeeld gesubsidieerde activiteiten niet doorgaan.
- 10 Gewaarborgde geldleningen. Mogelijk doen organisaties wegens financiële problemen een beroep op de garantie die wij verleend hebben.
- 11 Bedrijfsvoering: o.a. faciliteiten thuiswerken en meer personele capaciteit voor uitvoeren maatregelen, ziekte en opnemen verlof na crisis.

Wij verwachten dat niet alle effecten (volledig) in 2020 zullen vallen. Bepaalde effecten kunnen later optreden. Een speciale werkgroep op landelijk niveau brengt in beeld welke informatie nodig is voor het bepalen van een reële compensatie.

Wij hanteren nu de volgende uitgangspunten:

- 1 het rijk vergoedt een groot deel van de hogere kosten en gedeerde inkomsten.
- 2 de meerkosten dekken we waar mogelijk met bestaande budgetten.
- 3 De financiële effecten die overblijven, komen ten laste van het begrotingsresultaat.

Bij het opmaken van de jaarrekening hebben wij onvoldoende informatie om op basis van het bovenstaande voor onze gemeente een financiële risicoberekening te maken. Wij blijven de landelijke ontwikkelingen en de (financiële) impact voor onze gemeente op de voet volgen. Wij informeren de raad in de P&C cyclus en op andere momenten als dat nodig is.

Kengetallen

	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
Netto schuldquote	81%	101 %	100%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	76%	80 %	94%
Solvabiliteitsratio	40%	35 %	38%
Structurele exploitatieruimte	0%	1 %	0%
Grondexploitatie	19%	26 %	18%
Belastingcapaciteit	106%	106 %	106%

Toelichting

Netto schuldquote

- Het kengetal “netto schuldquote” ook wel bekend als de netto-schuld als aandeel van de inkomsten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto-schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op zijn tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn, waardoor een begroting minder flexibel wordt.
- In de VNG-uitgave “Houdbare overheidsfinanciën” is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (<100%) dit als goed kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende.
- De netto schuldquote wordt eenmalig sterk beïnvloed door winstnemingen van de grondexploitaties.

Goed	Tot 100%
Matig	100% tot 130%
Onvoldoende	Hoger dan 130%

Solvabiliteitsratio

- De “solvabiliteitsratio” geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder de gemeente.
- Wanneer de helft of meer van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan is de solvabiliteit goed. Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 30%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig.

Goed	50% en hoger
Matig	Tussen 30% en 50%
Onvoldoende	Kleiner dan 30%

Structurele exploitatieruimte

- Het kengetal “structurele exploitatieruimte” geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte is binnen de vastgestelde begroting. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Uit het overzicht blijkt dat de begroting structureel in evenwicht is.

Goed	Structureel hoger dan 0,6%
Matig	Structureel tussen 0% en 0,6%
Onvoldoende	Structureel kleiner 0%

Grondexploitatie

- Het kengetal “grondexploitatie” geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer de gemeente grond tegen de lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt de gemeente veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar bouwgrond stagneert.
- Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden en bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m2-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing, dat wil onder andere zeggen hoeveel woningen of m2-bedrijventerrein er zijn gepland. Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de verwachte vraag zal zijn.
- De boekwaarde van de gronden geeft aan of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld moet namelijk ook nog terugverdiend worden. Om bovenstaande redenen is geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

- De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomst. Het kengetal “lokale lasten” wordt berekend aan de hand van de ozb-lasten en rioolheffing voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde plus de afvalstoffenheffing voor een gezin.
- Zowel bij de rioolheffing als bij de afvalstoffenheffing wordt in onze gemeente uitgegaan van een kostendekkend tarief. Bij de ozb wordt daar niet naar gekeken, maar wordt de ozb vergeleken met de norm voor artikel 12. Deze norm ligt op 120% van het gewogen landelijk gemiddelde met betrekking tot het ozb-tarief.
- De uitkomsten liggen boven de woonlasten van het landelijk gemiddelde voor een gezin in het voorafgaande begrotingsjaar. Voor het bepalen van een norm is meer achtergrondinformatie nodig over de opbouw van de landelijk gemiddelde woonlasten. Over deze opbouw beschikken wij nog niet.

Samenvatting kengetallen

De schuldquote laat een stijging zien, vorig jaar was de schuldquote incidenteel beïnvloed door de winstneming bij de grondexploitaties. In 2019 is de winstneming lager en geeft de schuldquote een juiste weerspiegeling van de huidige stand van onze schulden.

Risico's na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Paragraaf Financiering

In de paragraaf financiering kijken we hoe de verhouding van kort en lang vreemd vermogen ten opzichte van begroting is. Dit doen we door te kijken naar de kasgeldlimiet, daarbij mag niet meer dan 8,5% van de totale begroting in kort vreemd vermogen worden gefinancierd. Daarnaast kijken we ook naar het renterisico. Daarbij mag de totale aflossing van lang vreemd vermogen niet hoger zijn dan 20% van de totale begroting. Ook hier blijven we ruim binnen de normen.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

De kasgeldlimiet betreft een plafond voor de kortlopende schuld van de gemeente. We hebben dit plafond om een te grote gevoeligheid voor rentefluctuaties op de kortlopende schuld te voorkomen. Hiervoor geldt een wettelijke norm van 8,5% van het begrotingstotaal. De eerste drie kwartalen hebben we de volledige ruimte gebruikt. Dit komt doordat we te maken hadden met negatieve rente op kasgeldleningen. Vanaf het vierde kwartaal hebben wij een langlopende lening aangetrokken om onder de 8,5% te dalen.

Daarnaast moet voldaan worden aan de norm voor het renterisico. Dit heeft als doel om toekomstige renterisico's op de vaste schuld te beperken. We spreken van renterisico wanneer alle aflossingen hoger zijn dan 20% van het exploitatietotaal. De renterisiconorm dwingt daarmee tot spreiding van de aflossingen en renteherzieningen.

Kasgeldlimiet	
✓ Omvang begroting	€ 32.153
✓ Limiet (8,5%)	€ 2.733
✓ Gemiddelde schuld	€ 4.073
✓ Tekort	€ 1.340

Datum	Saldo liquiditeiten	Overschrijding kasgeldlimiet
Kwartaal 1	-€ 5.211	€ 2.478
Kwartaal 2	-€ 4.766	€ 2.033
Kwartaal 3	-€ 4.242	€ 1.509
Kwartaal 4	-€ 2.167	€ 0

Het tekort aan liquiditeiten is gedekt met kortlopende kasgeldleningen. Dit leverde, gelet op de negatieve rentestand voor kortlopende leningen, renteopbrengsten op.

Renterisiconorm	
✓ Omvang begroting	€ 32.153
✓ Norm 20%	€ 6.431
✓ Renteherziening	€ 0
✓ Aflossing	€ 2.287
✓ Ruimte	€ 4.144

Leningenportefeuille

- De huidige leningenportefeuille bestaat uit leningen aangegaan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten, gemeente Borsele en Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij. De geldleningen zijn niet vervroegd aflosbaar.
- Per 31-12-2019 is er € 28,6 miljoen aangetrokken.
- De rentepercentages van deze geldleningen variëren tussen de 0,42% en 6,11%.
- In 2019 is één nieuwe langlopende lening afgesloten van 40 jaar voor 0,425%.

Stand leningen	
Leningen per 1 januari 2019	€ 26.848
Nieuwe lening	€ 4.000
Aflossingen	€ 2.287
Leningen per 31 december 2019	€ 28.561

EMU Saldo

- De Nederlandse overheid moet voldoen aan Europese begrotingsregels; het begrotingstekort per deelnemend land moet beperkt blijven tot maximaal 3%.
- In dat kader dient het EMU-saldo (EMU: Economische en Monetaire Unie) van de Nederlandse overheid binnen de grenswaarde te blijven.
- Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd.
- In het financieel akkoord van januari 2013 is opgenomen dat het kabinet geen sancties als gevolg van overschrijding van de norm toepast.

	2018	2019	2020
EMU saldo	€ 1.817	€ 364	€ 1.257
Over of tekort	Overschot	Tekort	Overschot

Rentelasten

De rentelasten worden aan de diverse taakvelden toegerekend op basis van de boekwaarden van de investeringen per 1 januari van het jaar. De boekwaarde bedraagt aan het begin van het jaar ruim € 59 miljoen. Het renteomslagpercentage voor 2019 is berekend op 1,025%. In de begroting werd nog uitgegaan van 1,045%. Voor de grondexploitaties rekenen we met 1,5% over de boekwaarde per 1 januari.

Door het aantrekken van een langlopende lening met een lager rentepercentage dan begroot en de opbrengsten op kortlopende leningen in verband met de negatieve rente, vallen rentelasten lager uit.

Rente schema	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019
Externe rentelasten (lang en kort)	€ 643	€ 611	€ 554
Externe rentebaten	€ -5	€ -5	€ -18
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 638	€ 606	€ 536
Rente doorberekend aan grondexploitaties	€ -122	€ -94	€ -4
Aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 516	€ 516	€ 532
Aan taakvelden toegerekende rente	€ 516	€ 516	€ 532
Renteresultaat taakveld Treasury	€ 0	€ 0	€ 0

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In die ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Openbare ruimte bestaat uit infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken), voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten) en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen moeten onderhouden worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continu geld kost. De kapitaalgoederen wegen, riolering, groen en speelwerktuigen worden administratief en geografisch in een beheerpakket voor de openbare ruimte up-to-date gehouden. Dit vormt de basis voor het beheer van de openbare ruimte.

Visie

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. De levensduur van kapitaalgoederen maximaliseren wij door planmatig en adequaat onderhoud aan de kapitaalgoederen te plegen. Voor het groot onderhoud bestaat de keuze tussen dekking van de lasten via de exploitatie dan wel via een te vormen voorziening. Voor de gemeentelijke gebouwen (ook monumenten) en civieltechnische (kunst)werken zijn voorzieningen gemaakt. Jaarlijks bekijken wij of de hoogte van de voorziening en de hieraan gekoppelde toevoegingen, toereikend is.

Wegen, straten en pleinen (programma Leefomgeving)

- Eens in de twee jaar vindt een inspectie van de wegen plaats. Op basis hiervan maken we een werkplanning en vindt er integrale afstemming plaats met de werkzaamheden die in het kader van overige beheeraspecten moeten gebeuren. Mede op basis van de weginspectie 2018 zijn de projecten uit de onderstaande tabel uitgevoerd.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- De voorziening Civieltechnische Kunstwerken is in 2019 benut voor het herstellen van schades, het opstellen van een meerjaren onderhoudsplan, het renoveren van de draaibrug in Wemeldinge en storingsonderhoud.
- Het beleid- en beheerplan wegen en groen en speelvoorzieningen zou in 2019 geactualiseerd worden. Hieraan is vanwege prioritering geen uitvoering aan gegeven.

Investeringen meerjarig

Project	2019	Toelichting
Asfalteringswerkzaamheden (vorstschade)	✓	Besteed aan herinrichting Gildestraat
Gistellisstraat: herstraten / herinrichten	✓	Is uitgevoerd
Herstraten Doolhof	✓	Is uitgevoerd
Herstraten/asfalteren	✓	Is uitgevoerd
Lange Gracht/Bruëlisstraat herinrichting	✓	Is uitgevoerd
Projectmatig straatwerk (uit wegen inspectie)	✓	Is uitgevoerd
Revitaliseren buitenruimte rond supermarkt centrum Kapelle, school en buurt	✓	In voorbereiding

Project	2019	Toelichting
Vervangingen uit openbare verlichtingsplan	✓	Is uitgevoerd
Aanpassing milieustraat	x	Nog niet uitgevoerd, gaat mee met volgende asfaltbestek

Openbare verlichting (programma Leefomgeving)

- De laatste jaren zijn de meeste niet-energiezuinige armaturen vervangen. Bij nieuwbouw en vervangingen wordt LED verlichting toegepast. In 2019 zijn niet-energiezuinige armaturen vervangen.
- Remplace planning uitgevoerd.
- Storingsonderhoud uitgevoerd.
- Er is geen achterstallig onderhoud.

Watergangen (programma Leefomgeving)

- In 2019 zijn in het kader van het integrale project Lange Gracht waterhuishoudkundige aanpassingen verricht.

Openbaar groen (programma Leefomgeving)

- Regulier onderhoud is uitgevoerd.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Het beleid- en beheerplan wegen en groen en speelvoorzieningen zou in 2019 geactualiseerd worden. Hieraan is vanwege prioritering geen uitvoering aan gegeven.

Project	2019	Toelichting
Korenbloem Speelvoorzieningen	x	Uitkijktoren vernieuwing in voorbereiding

Riolering (programma Leefomgeving)

- Er is geen achterstallig onderhoud.
- Er zijn diverse projecten uitgevoerd, zie onderstaande tabel.

Investerings meerjarig

Project	2019	Toelichting
Afkoppelen verhard oppervlak	✓	Binnen diverse projecten uitgevoerd
Relinen hoofdriolering daar waar geen BRP maatregelen noodzakelijk	✓	Uitgevoerd op diverse locaties
Uitvoeren deelreparaties (manchetten/relinen)	✓	Uitgevoerd op diverse locaties

Project	2019	Toelichting
Werken 2018 restant (garage spoorlaan)	✓	Uitgesteld wegens prioritering
Basis Rioleringsplan wateroverlastlocaties afkoppelen	✓	Binnen diverse projecten uitgevoerd
Westelijke Kanaalweg	✓	Uitgevoerd n.a.v. calamiteit
Duiker Binnendijk	x	Nog niet uitgevoerd, budget overgeheveld naar 2020 (Interreg project)
Basis Riool wijk Wemeldinge hoog Noord	x	Nog niet uitgevoerd, budget overgeheveld naar 2020 (interreg project)
Hertenkamp Wemeldinge reconstructie boven en ondergrondse infrastructuur	✓	Uitgevoerd

Begraafplaatsen (programma Leefomgeving)

- Regulier onderhoud is op alle begraafplaatsen uitgevoerd.
- Er is geen achterstallig onderhoud.
- In de begroting is aangegeven dat we de potentiële ruimingscapaciteit per begraafplaats nader beschouwen op basis van administratief onderzoek en benodigde capaciteit. Gewenste kwaliteit- en serviceniveau moet voor de lange termijn onderzocht en vastgesteld worden. Gezien op korte termijn voldoende begraafcapaciteit aanwezig is, hebben wij hieraan nog geen prioriteit gegeven.

Sportaccommodaties (programma Leren en Leven)

- Regulier onderhoud is uitgevoerd.
- Buitensportaccommodaties worden gerenoveerd als de technische kwaliteit onvoldoende is om het beoogde gebruik gedurende de speelperiode te garanderen. Hiervoor is een meerjaren investeringsplan opgesteld die wij in 2019 implementeren. De implementatie van het meerjaren investeringsplan is doorgeschoven naar 2020.

Investeringen meerjarig

Project	2019	Toelichting
Investeringen buitensportaccommodatie	✓	Uitgevoerd
Nieuwe sportcentrum	✓	Vorbereiding

- Het investeringsbudget voorbereidingskosten voor het nieuwe sportcentrum is overschreden. De oorspronkelijke raming van € 177.000 is in de 2^e bestuursrapportage aangepast naar € 220.000. Onder meer door nog gemaakte juridische en advies-kosten in december bleek het budget niet toereikend. De kosten in 2019 kwamen uit op ruim € 247.000.
- De voorbereidingskosten nieuw sportcentrum worden in een later stadium volledig ten laste van het bouwkrediet gebracht.

Onderwijs, schoolgebouwen (programma Leren en Leven)

- Diverse scholen hebben behoefte aan extra huisvesting vanwege een stijging van het aantal leerlingen. In Wemeldinge is sprake van vervangende nieuwbouw.

Investerings meerjarig

Project	2019	Toelichting
Integraal huisvestingsplan onderwijs	✓	Uitgevoerd

Gebouwen en gemeentelijke monumenten (diverse programma's)

- Regulier onderhoud vanuit het MJOP is uitgevoerd.

Investerings meerjarig

Project	2019	Toelichting
Dicwale museum, vervangen dakbedekking	x	Uitgesteld in afwachting van duurzaamheidsscan 2020.
Gemeentehuis, renovatie bordes	x	Uitgesteld in afwachting van voorbereiding duurzaamheidsmaatregelen.
Gemeentehuis, vervangen besturingssysteem liften	x	Uitgesteld. Uitvoeren beide liften in 2020.
Gemeentehuis, voegwerk achtergevels oudbouw en bordes	x	Uitgesteld in afwachting van voorbereiding duurzaamheidsmaatregelen.

Overschrijdingen van investeringsbudgetten

- Ondanks kritische beoordeling bij de 2^e bestuursrapportage is er bij 8 projecten sprake geweest van een budgetoverschrijding. De totale overschrijding bedroeg € 268.000, waarvan ruim € 27.000 betrekking heeft op de voorbereidingskosten nieuwe sportcentrum en € 211.000 is veroorzaakt door plan Maximahof. Bij het plan Maximahof zijn niet alle geraamde opbrengsten gerealiseerd. Het resterende deel van de opbrengsten, de finale afwikkeling, vindt plaats in het voorjaar 2020.
- De overige overschrijdingen variëren van een bedrag van € 300 tot € 12.000. De oorzaak hiervoor is dat onvoldoende rekening is gehouden met het toerekenen van interne uren aan de projecten. We zullen hiermee in het vervolg beter rekening houden. Overigens vallen alle overschrijdingen, met uitzondering van het sportcentrum, binnen de toelaatbare marge van € 15.000 zoals die in de financiële verordening is aangegeven. In een afzonderlijk raadsbesluit worden de overschrijdingen aan uw raad voorgelegd.
- Het overzicht van de betreffende projecten:

		Begroot	Werkelijk	Bedrag van overschrijding
1	Herstraatwerk Gistellisstraat	340	345	5
2	Skatebaan Chezeeweg	20	24	4
3	Aanpassing vd Biltlaan	32	35	3
4	Herinrichting Lange Gracht e.o	441	453	12
5	Herstraten/asfalteren 2019	55	58	3
6	Vervanging materialen buitendienst	27	29	2
7	Vorbereidingskosten nieuw sportcentrum	220	248	28
8	Maximahof	- 810	-599	211
	Totale overschrijding			268

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

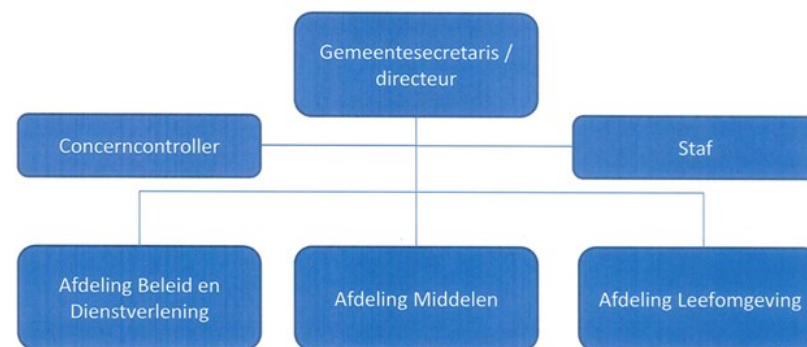
Bedrijfsvoering kent onder meer de volgende aspecten: personeel en organisatie, informatievoorziening inclusief automatisering, communicatiebeleid, financiën en huisvesting. Tot de huisvesting behoren het gemeentehuis en de gemeentewerkplaats.

Organisatie en organisatieontwikkeling

Onder de slogan 'Kapelle in verandering' is vanaf 2016 een ontwikkeltraject gaande om de gemeentelijke medewerkers in staat te stellen te voldoen aan wat een hedendaagse en op de toekomstgerichte gemeentelijke organisatie vergt. De visie die daaraan ten grondslag ligt is dat we een professionele organisatie willen zijn die op basis van kwaliteit, betrokkenheid, integriteit, verantwoordelijkheid en maatwerk en met veel plezier gezamenlijk invulling geeft aan de gemeentelijke dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen en dienstbaar is aan het gemeentebestuur. Daarbij zijn drie sleutelbegrippen benoemd: Dienstverlening, Innovatie en Maatwerk.

Op basis van een in 2018 gehouden inspiratie dag over 'Kapelle in verandering' zijn in 2019 diverse groepen medewerkers bezig geweest met het verder professionaliseren van de eigen werkwijze en het integraal adviseren van het bestuur. In de loop van het jaar is het traject 'Zo adviseren wij' gekoppeld aan de invoering van een nieuwe zaakstelsel JOIN. In dat proces is ook gekeken naar de relatie tussen de formele structuur van onze organisatie (zie plaatje) en de wijze van werken zoals zich dat ontwikkelt. De structuur levert beperkingen en begrenzings op die afbreuk doen aan het doel van meer integraal werken. Tussen MT, coördinatoren, OR en P&O is inmiddels een verkenning gestart van deze situatie om te bezien welk organisatieverband in de toekomst beter bij de manier van werken past.

In het Samenwerkingsakkoord 2018-2021 heeft het college aangegeven dat zij wil beschikken over een ambtelijke organisatie die in balans is met de bestuurlijke ambities. Op verschillende momenten in het jaar hebben college en MT met elkaar van gedachten gewisseld over het invullen en behouden van die balans. Voor de begroting 2020 heeft dat er onder meer toe geleid dat een aantal formatieve wensen bij de vaststelling van de begroting invulling heeft gekregen.

Formatie

Salarisopbouw ambtelijke organisatie (excl. griffier):

Structurele werkzaamheden worden sinds 2016 bij voorkeur structureel belegd. Dit zien we terug in de groei van de formatie ten opzichte van 2015. De bezetting van onze organisatie in 2019 komt overeen met 4,6 fte per 1.000 inwoners. Gemiddeld hadden gemeenten met minder dan 20.000 inwoners in 2018 de beschikking over 8,4 fte per 1.000 inwoners. Een verklaring voor dit verschil is het onderbrengen van taken bij gemeenschappelijk regelingen of het uitbesteden daarvan.

	Aantal in fte per 1 januari				
Salarisschaal	2015	2016	2017	2018	2019
1 t/m 5	11,7	10,9	12,1	11,1	6,7
6 t/m 9	19,9	24,6	22,6	22,6	28,6
10 t/m 11A	12,9	14,3	15,5	15,5	19,5
12 t/m 14	4,8	4,8	4,8	4,7	4,5
15 en hoger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	49,3	54,6	55,0	53,9	59,3

Verzuimbeleid

De meldingsfrequentie is in 2019 is weer lager dan 1,0. Deze lage frequentie is een indicatie dat de verzuimcultuur goed is, waarbij de medewerkers en leidinggevenden op een adequate wijze invulling geven aan hun verantwoordelijkheid. Het totaal verzuimpercentage is lager dan in 2018, maar nog steeds fors hoger dan normaal. Dit wordt veroorzaakt door het relatief hoog aantal langdurige verzuimsituaties. Ondanks dat dit aantal in 2019 is afgenomen, wegen deze nog wel mee in de verzuimcijfers 2019. Aan uw raad is medio 2019 gerapporteerd dat wij om die reden verwachten op korte termijn niet aan onze doelstelling van 2,5% te kunnen voldoen, maar dat in deze raadsperiode wel voldaan kan worden aan de landelijke verzuimnorm van 3,9%.

Verzuim	2015	2016	2017	2018	2019
Meldingsfrequentie	0,65	0,65	0,56	1,04	0,54

Type verzuim	2015	2016	2017	2018	2019
Kort verzuim (%)	0,61	0,54	0,44	0,98	0,44
Middellang verzuim (%)	0,36	0,37	0,52	0,63	0,35
Lang verzuim (%)	0,20	4,68	4,25	6,10	3,49
Extra langverzuim (%)	2,46	0,50	3,29	5,20	6,80
Totaal verzuim (%)	3,63	6,09	8,50	12,91	11,08

Om het totale verzuim te beperken wordt niet alleen extra aandacht besteed aan de bestaande verzuimsituatie, maar ook aan preventiemaatregelen. Het structureel overleg met de bedrijfsarts is daar een belangrijk onderdeel van. Verder zijn er workshops gegeven over het omgaan met werkdruk en is met alle medewerkers gesproken over de werkdrukbeleving en het zo nodig beperken van hun werkdruk. Ook zijn er initiatieven geweest om medewerkers meer bewust te maken van het belang van vitaliteit. Ook het invoeren van een Generatiepactregeling in 2019 kan bijdragen aan een goede balans in werk- privé.

Verdeling verzuim (%)	Landelijk 2018	Kapelle 2019
Kort verzuim	17%	4%
Middellang verzuim	17%	3%
Lang verzuim	51%	32%
Extra langverzuim	16%	61%

Loonkostenontwikkeling

In 2019 is voor de periode 1 januari 2019 tot 1 januari 2021 een nieuwe Cao Gemeenten afgesloten waardoor per 1 oktober 2019 de salarissen met 3,25% zijn gestegen, de medewerkers die op 28 juni 2019 in dienst waren een eenmalige uitkering van €750 hebben ontvangen. Verder volgt uit deze Cao dat per 1 januari, 1 juli en 1 oktober 2020 de salarissen steeds met 1% stijgen.

Invoeren HR21

Na actualiseren van het totale functieboek is HR21 ingevoerd als nieuw functiewaarderingsstelsel. Dit stelsel is specifiek in opdracht van de VNG ontwikkeld voor de sector Gemeenten. Voor alle medewerkers is bepaald wat de meeste passende normfunctie is en welk effect dit heeft voor hun inschaling. Dit invoeringstraject is in goed overleg met de Ondernemingsraad doorlopen en er is geen enkel bezwaar ingediend tegen de genomen indelingsbesluiten.

Wet banenafpraak

De uitvoering van de Wet banenafpraak blijkt in de praktijk een moeilijke opgave. Sinds de invoering van deze wet hebben wij drie kandidaten een proefplaatsing aangeboden, die echter niet tot een succesvolle definitieve invulling hebben geleid, vanwege de beperkingen van de beschikbare kandidaten. Wel is er één vacature ingevuld met een kandidaat uit deze doelgroep. Nieuwe banen creëren voor dergelijke kandidaten is lastig doordat wij al jaren een actief beleid voeren om zo veel mogelijk structurele en incidentele taken te beleggen bij de Betho. De vigerende doelstelling is 2,14%. Wij voldoen met een quotumpercentage van 9,54% ruimschoots aan deze doelstelling. Ongeveer 1,4% wordt gerealiseerd door een vaste medewerker die bij ons in dienst is en ruim 8% wordt via inhuur gerealiseerd door structurele detachering vanuit de Betho. Al het overige werk dat door medewerkers van de Betho verricht wordt telt overigens niet mee in deze cijfers.

Werkkostenregeling

- Met ingang van 2015 is de werkkostenregeling (WKR) voor de gemeenten verplicht ingevoerd. Het budget hiervoor bedraagt 1,2% van de fiscale loonsom.
- In de gewijzigde begroting 2019 is rekening gehouden met een eindheffing van € 30.000.
- De berekende eindheffing op basis van werkelijke cijfers bedraagt € 41.000.

Overhead

Alle overhead wordt apart begroot en verantwoord, onder Overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. De overheadopslag wordt berekend door de lasten overhead te delen op de totale lasten minus toevoegingen aan reserves en minus lasten grondexploitatie. Voor 2019 is de overhead berekend op 13,6 % en blijft nagenoeg gelijk aan 2018.

Bij de lokale heffingen en leges wordt naast directe kosten (zowel middelen als loonkosten) ook overhead toegerekend. De overhead wordt toegerekend als een percentage over de directe loonkosten.

Raad

Hier zijn de budgetten en realisaties voor de raad, de griffie, de rekenkamer en de accountant weergegeven.

	Begr 2019	Gew begr 2019	Jaarrek 2019
Raad	172	295	306
Griffie en ondersteuning	90	90	97
Rekenkamer	30	30	24
Accountant	40	52	50
Totaal	331	467	477

Samenwerking

In 2018 is een toekomstvisie opgesteld voor de verdere ontwikkeling van de GR Samenwerking De Bevelanden. Die visie bevat 3 pijlers: 1. het (meer) robuust maken van de huidige samenwerking, het verbreden van de dienstverlening naar andere organisaties en overheden en 3. het verder verkennen van de mogelijkheden tot uitbreiding van de taakvelden. In het kader van het meer robuust maken van de GR is in 2019 de aanstelling van een nieuwe, onafhankelijke voorzitter in procedure gebracht. Eind 2019 is de sollicitatieprocedure afgerond met de voordracht voor benoeming per 1 februari 2020. Daarnaast zijn voorstellen besproken en akkoord bevonden over het invullen van een aantal ondersteunende functies voor de directie. Ook zijn de vacatures voor afdelingshoofden WIZ en P & O in 2019 ingevuld.

Op 6 maart 2019 hebben de 13 Zeeuwse colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van het Waterschap Scheldestromen en het college van gedeputeerde staten van Zeeland een samenwerkingsconvenant afgesloten voor de oprichting van het Overleg Zeeuwse Overheden, kort gezegd OZO. Het OZO biedt een platform voor de behartiging van de strategische belangen van Zeeland. Voor de aansturing van het OZO is een bestuurlijke kerngroep gevormd met vertegenwoordigers van de 15 overheden (waaronder 3 burgemeesters, één per regio).

Ter ondersteuning van het OZO is een Regiobureau opgezet waarvoor 3 strategisch adviseurs zijn aangetrokken en een administratieve medewerker. Het Regiobureau is in eerste instantie voor 3 jaar gestart waarbij een evaluatie wordt uitgevoerd om over het vervolg te beslissen. Onder de vlag van het OZO zijn al een aantal activiteiten gehouden zoals een bijeenkomst op 23 september 2019 voor alle volksvertegenwoordigers van de deelnemende overheden. Daarnaast is de aansturing van de lobbyisten in Den Haag en Brussel overgedragen aan de bestuurlijke kerngroep.

E-Kapelle

- Elektronische facturatie is ingevoerd, 9% van de facturen wordt digitaal afgehandeld.
- De implementatie van zaakgericht werken is afgerond, daarmee is onder andere het bestuurlijk besluitvormingstraject nu volledig digitaal.
- De nieuwe functies iBurgerzaken (naturalisatie en VOG aanvragen) zijn in gebruik. Verdere doorontwikkeling vindt plaats in afstemming met de vijf Bevelandse gemeenten.
- De pilot voor het gebruik van blockchain is in voorbereiding
- Met het nieuwe Social Intranet hebben we een instrument in handen om interne communicatie, samenwerking GR breed en kennisdeling te verbeteren.

Informatiebeveiliging en privacy

- De AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) legt de verantwoordelijkheid bij de organisatie om naleving van privacywet- en regelgeving te kunnen aantonen en zich hierover te verantwoorden. AVG-compliance is dan ook een continu proces. Tot deze verantwoordingsplicht behoren onder meer het bijhouden van een verwerkingsregister en een datalekken- en incidentenregister. Het verwerkingsregister is omgezet van een statisch naar een dynamisch register en wordt doorlopend periodiek geactualiseerd. Daarnaast is een uitgebreid datalekken- en incidentenregister opgesteld, waarin onder meer de impact en maatregelen per incident zijn opgenomen. Ook dit register wordt continu bijgehouden, wat resulteert in een rapportage per kalenderjaar. In 2019 zijn 6 incidenten gerapporteerd. Vier van deze incidenten zijn aan te merken als datalek, waarvan 1 met gemiddeld risico en 3 met een laag risico. Door de genomen maatregelen zijn de risico's beperkt.
- Voor toezicht en advies op het gebied van persoonsgegevensbescherming is intern een Functionaris Gegevensbescherming (FG) formeel benoemd, als opvolger van de voormalig tijdelijk aangestelde FG. Daarnaast is een vacature voor de functie van Privacy Officer opengesteld. Een Privacy Officer richt zich meer op de uitvoering en het uitwerken van privacyvraagstukken op casusniveau.
- Medewerkers attenderen op bewust en zorgvuldig omgaan met informatie, persoonsgegevens en privacy vraagt doorlopend aandacht. Via adviezen op maat en via intranet is aandacht besteed aan informatieveilig werken. Een organisatiebrede iBewustwordingsactiviteit is in voorbereiding.
- Via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) leggen wij verantwoording af over informatieveiligheid. Om dit continu proces organisatiebreed te borgen heeft de ENSIA-coördinator een plan van aanpak opgesteld en taken en verantwoordelijkheden afgestemd met betrokken afdelingen. De voortgang wordt bewaakt door de ENSIA-coördinator. De vragenlijsten over 2019 zijn op tijd beantwoord en ingeleverd.
- De ENSIA-verantwoording over 2019 diende nog gebaseerd te zijn op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten), maar tegelijkertijd was 2019 een voorbereidingsjaar voor overgang naar de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) die per 2020 van toepassing is. Met een analyse voor de BIO is een start gemaakt met het in beeld brengen van de stand van zaken. Hierover vindt afstemming plaats in de Bevelanden.

Gemeentehuis en gemeentewerf

- T.b.v. de verduurzaming is een energiescan op het gemeentehuis uitgevoerd. Het resultaat wordt gebruikt voor de te nemen maatregelen om het gemeentehuis in 2023 aan energielabel C te laten voldoen.

Energieverbruik gemeentehuis

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
elektra kWh*	184.123	162.908	148.555	150.164	129.276	92.678	83.551	81.231
Opbrengst kWh zonnepanelen								13.232
gas m3	20.108	27.635	23.094	22.862	24.885	25.777	30.612	25.335
water m3	477	524	550	506	689	666	623	Nnb

*exclusief verbruik zonnepanelen.

Energieverbruik gemeentewerf

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
elektra kWh	5.729	5.957	7.087	6.804	8.581	7.473	5.274	7.488
gas m3*	15.878	16.012	7.161	3.999	7.350	8.817	11.194	5.495
water m3**	137	115	101	124	92	158	125	NB

* De grote verbruiksafwijkingen van gas is gelegen in het gebruik van de heaters in de loodsen.

** Bij het waterverbruik in de jaren 2016 en 2017 is de meetperiode aangepast naar het kalenderjaar.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over samenwerkingsvormen van de gemeente met andere partijen waarmee de gemeente een combinatie van financieel en bestuurlijke belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat wij middelen ter beschikking stellen die wij kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op ons.

Algemeen

- Op 11 april 2017 heeft de raad de Nota Verbonden Partijen Gemeente Kapelle vastgesteld. Met deze nota is vastgelegd hoe in Kapelle raad en college met de verbonden partijen om willen gaan in lijn met het VZG-rapport 'Aanpak voor een goede samenwerking tussen gemeente en gemeenschappelijke regelingen'
- Op 28 mei 2019 heeft uw raad de begrotingen en jaarstukken van de verbonden partijen behandeld aan de hand van een totaaloverzicht.

Overzicht verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Zeeland te Middelburg

Doel en belang	De VRZ levert een maatschappelijke bijdrage aan een veilige woon-, werk- en recreatieomgeving op het gebied van brandbestrijding en (medische) hulpverlening.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester is van rechtswege lid van het algemeen bestuur.
Risico's	<ul style="list-style-type: none">• Veiligheidsregio's hebben uitstel van invoering WNRA gehad voor een periode van vijf jaar.• Als eigenrisicodragers voor de WW betaalt VRZ de kosten van de WW-uitkering, als (ex)-werknemers werkloos worden.• Mogelijk extra kosten voor wervingscampagnes en opleidingen voor het op niveau houden van de operationaliteit.
Portefeuillehouder	Huub Hieltjes, lid algemeen bestuur.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) gevestigd te Goes

Doel en belang	Samenwerken aan een gezond en veilig bestaan en sluitende zorg voor burgers in Zeeland.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art. 4).
Risico's	Door terugloop van markttaken bestaat de kans dat wachtgeld betaald moet worden.
Portefeuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

De Betho gevestigd te Goes	
Doel en belang	De Betho richt zich op het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan de doelgroep van de sociale werkvoorziening en beschut werken en begeleidt werkzoekenden met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt, via maatwerktrajecten, naar - al dan niet gesubsidieerd – betaald werk.
Deelnemers	De GR wordt gevormd door de gemeenten in de Bevelanden en Tholen.
Bestuurlijk belang	Het college van elke deelnemer wijst uit zijn midden een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Risico's	De gevolgen van de invoering van de participatiewet per 1-1-2015 (verlaging rijkssubsidies, vermindering wsw werknemers, aanpassing van de organisatie). De organisatorische gevolgen zijn inmiddels redelijk duidelijk en betekenen een afbouw van de huidige Wsw en een aanpassing van de huidige organisatie. Het beleid is hierop aangepast. Bij "going concern" is de aanwezige bestemmingsreserve voldoende groot om de gevolgen van de nieuwe wetgeving gedurende een aantal jaren, in ieder geval tot na 2022, te kunnen opvangen.
Portefuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio (SWVO) gevestigd te Goes	
Doel en belang	De werkzaamheden van Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio bestaan uit het ondersteunen van de gezamenlijke beleidsvoorbereiding op het terrein van welzijnszorg.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	De raad van elke deelnemer wijst uit het college van Burgemeester en Wethouders een lid en een plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur (art. 8).
Risico's	Het SWVO heeft slechts beperkte risico's. De uitgaven worden gedaan voor rekening en risico van de deelnemende gemeenten. Het programma Secretariaat heeft nog wel risico in die zin dat er de afgelopen jaren geen kostendekkende bijdrage is ontvangen en derhalve de algemene reserve is aangesproken. De Wmo is een open-eind-financiering, wat extra risico's met zich meebrengt. Ook landelijke wetgeving en jurisprudentie (o.a. de invoering van het abonnementstarief) draagt bij aan de financiële risico's van gemeenten.
Portefuillehouder	Annebeth Evertz, lid algemeen bestuur.

Samenwerking de Bevelanden	
Doel en belang	Bevordering van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende, bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten sterk zullen beïnvloeden, met het doel: het vergroten van de bestuurskracht, met behoud van de huidige bestuurlijke schaal, door bundeling van ambtelijke expertise op operationeel, tactisch en / of strategisch niveau met als resultaat: verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Deelnemers	Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst de burgemeester en een wethouder aan als leden van het algemeen bestuur (artikel 8, tweede lid).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Verloop, ziekteverzuim en disfunctioneren medewerkers. • Stilzwijgend verlengen contracten (met name gericht op ICT). • Afdeling ICT: Uitval computerapparatuur en datacommunicatieverbindingen. • Afdeling WIZ: invoering nieuwe wetgeving en nieuwe taken. • Het risicoprofiel van de GR vraagt om een weerstandscapaciteit (financiële buffer om risico's op te kunnen vangen) van € 570.400. In de risicobeleid van de gemeente Kapelle wordt hiermee rekening gehouden. • De GR heeft ultimo 2019 geen reserves en is hierdoor niet in staat om tegenvallers zélf op te kunnen vangen, zonder dat meteen een beroep moet worden gedaan op de deelnemende gemeenten om bij te storten.
Portefeuillehouder	Huub Hieltjes, lid algemeen bestuur en dagelijks bestuur en Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	
Doel en belang	Het voor de provincie, het waterschap en gemeenten in het kader van het omgevingsrecht uitvoeren van vergunningverlening-, handhavings- en toezichtstaken bij inrichtingen (bedrijven) die vallen onder het landelijk vastgesteld basistakenpakket.
Deelnemers	Alle dertien Zeeuwse gemeenten, de provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • De deelnemers kunnen de niet wettelijke taken terugnemen. • Het niet meer kunnen uitvoeren van de piketregeling. • Als gevolg van uitwerking van wetgeving kan het onder mandaat voor BRZO inrichtingen niet langer bij de RUD blijven. • Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt zorgen voor niet ingevulde vacatures. <p>Alle overige risico's zijn ingeschaald als beheersbaar dan wel door goede communicatie bespreekbaar.</p>
Portefeuillehouder	Evert Damen, lid algemeen bestuur

Sabewa Zeeland, gevestigd te Terneuzen	
Doel en belang	SaBeWa Zeeland voert als centraal belastingkantoor de volgende werkzaamheden uit: - de heffing en invordering van lokale belastingen; - de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ); - kwijtschelding.
Deelnemers	Gemeente Borsele, Goes, Hulst, Kapelle, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen, Tholen en het Waterschap Scheldestromen.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Risico's	Door onvoorziene omstandigheden kunnen nog extra kosten op Sabewa Zeeland afkomen. In het bijzonder worden genoemd kosten van juridische procedures, inzet van extra personeel of deskundigenadvies. Maatregelen zijn getroffen om de risico's zo beperkt mogelijk te houden. Eén van die maatregelen is het verbeteren van de processen waarden, heffen en innen via de lean methodiek.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, voorzitter dagelijks bestuur, lid algemeen bestuur.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ) gevestigd te Nieuwdrorp	
Doel en belang	De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.
Deelnemers	Alle 13 Zeeuwse gemeenten.
Bestuurlijk belang	Elk college wijst een vertegenwoordiger aan in het algemeen bestuur.
Risico's	De mogelijke invoer van statiegeld op plastic flessen kan consequenties hebben op de hoeveelheid ingezameld plastic door de gemeente en de vergoeding die de gemeente hiervoor ontvangt, evenals de vergoeding voor zwerfafval.
Portefeuillehouder	Evert Damen, voorzitter algemeen bestuur en dagelijks bestuur.

Regionaal Bureau Leerplicht / RMC Oosterschelderegio gevestigd te Goes	
Doel en belang	Het RBL voert de leerplichtfunctie uit en de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) voortijdig schoolverlaten. Het belangrijkste doel van de leerplicht is het terugdringen van verzuim en voortijdig schooluitval van leerlingen van 5 tot 18 jaar. Het RMC-loket richt zich op jongeren tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben. Zij worden begeleid richting scholing en/of werk.
Deelnemers	Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Tholen, Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland.
Bestuurlijk belang	Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden de portefeuillehouder onderwijs aan als lid van het bestuur.
Risico's	Aantal in SBO en SO geplaatste leerlingen.
Portefeuillehouder	Jon Herselman, lid bestuur.

Zeeuwse Muziekschool (ZMS) gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het bevorderen van de participatie in kunst en cultuur met het doel een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de identiteit burgers, met name van kinderen en jongeren.
Deelnemers	Alle Zeeuwse gemeenten, met uitzondering van de gemeenten Terneuzen, Sluis en Vlissingen maken deel uit van de GR Zeeuwse Muziek School.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (art 5).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • WW, ziektekosten en salarisontwikkeling. • Garantieverplichtingen.
Portefuillehouder	Jon Herselman, lid bestuur.

2. Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank gevestigd te Den Haag	
Doel en belang	BNG Bank is de bank voor overheden en instellingen. Met gespecialiseerde dienstverlening wordt getracht bij te dragen aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 53.040 aandelen met een historische aankoopwaarde van € 2,50. De feitelijke waarde is hoger. De aandelen kunnen niet vrij verkocht worden. De jaarlijkse dividenduitkering is begroot op € 151.000
Risico's	Door de bank benoemde risico's: kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico, operationeel risico en strategisch risico
Portefuillehouder	Jon Herselman.

PZEM N.V. (voorheen Delta N.V.) gevestigd te Middelburg	
Doel en belang	Het leveren van betrouwbare en concurrerend geprijsde producten.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	De gemeente Kapelle heeft 204 aandelen. Het dividend is niet begroot.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Negatieve ontwikkeling van spreads bij elektriciteitsproductie en verslechtering energieprijzen. Slechte marktomstandigheden geven verhoogd risico m.b.t. kredietwaardigheid tegenpartijen. • Ongeplande uitval energiecentrales. • Toenemende risico's op het gebied van informatiebeveiliging. • Uitkomsten rechtszaken. • Sluiting kerncentrale van overheidswege. • Ruime liquiditeitspositie na diverse verkooptrajecten • Verlies van medewerkers met kritische kennis.
Portefuillehouder	Jon Herselman.

N.V. Economische Impuls Zeeland te Middelburg

Doel en belang	Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse kenniseconomie en het bijdragen aan de ontwikkeling van Zeeland.
Bestuurlijk belang	Stemrecht via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Financieel belang	Kapelle heeft 788 aandelen, zijnde 0,53% van het totaal uit te geven aandelen, met een prijs van € 1 per aandeel.
Risico's	Geen noemenswaardige risico's.
Portefuillehouder	Evert Damen.

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Doel en belang	De dienstverlening is gericht op de professionalisering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid van deelnemende gemeente.
Bestuurlijk belang	Elke deelnemende gemeente is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Financieel belang	Twee dagdelen per week werkt een inkoper voor de gemeente Kapelle.
Risico's	De bedrijfsvoering van het inkoopbureau kent als belangrijkste risico's: de behoefte aan flexibiliteit in inkoopondersteuning bij de deelnemers, beschikbaarheid van personeel, opzet van de financiën en de veranderende wet- en regelgeving.
Portefuillehouder	Jon Herselman, lid algemeen bestuur.

Overzicht financiële gegevens verbonden partijen

	(Jaarrekening) Resultaat	Eigen Vermogen per 31-12		Vreemd Vermogen per 31-12		Bijdrage	
		2019	2018	2019	2018	Begroot	Werkelijk
Gemeenschappelijke regeling	2019						
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	891	3.671	3.242	34.592	35.772	736	737
GGD Zeeland	NB	NB	NB	NB	NB	553	553
De Betho	1.340	12.843	13.027	3.589	3.496	36	34
SWVO	66	1.037	1.075	9.001	6.885	2.600	2.833
GR Samenwerking de Bevelanden	-80	260	537	2.449	2.884	1.192	1.432
RUD Zeeland	490	1.439	1.158	1.749	2.961	241	243
Sabewa Zeeland	145	239	-36	17.736	15.174	162	176
O.L.A.Z.	52	412	360	9.973	10.247	250	275
RBL/RMC	-31	-	-	-	-	33	35
Zeeuwse muziekschool	412	490	78	895	1.126	95	95
Vennootschappen en coöperaties	2019	2019	2018	2019	2018		
BNG Bank	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
PZEM	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
N.V. Economische Impuls Zeeland	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend	Onbekend		
Stichtingen en verenigingen	2019	2019	2018	2019	2018		
Stichting Inkoopbureau West-Brabant	Onbekend	Onbekend	140	Onbekend	473		

Paragraaf Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid staat ten dienste van de andere gemeentelijke beleidsvelden. Het moet het mogelijk maken dat plannen voor volkshuisvesting, ruimtelijke en economische ontwikkeling en recreatie uitgevoerd kunnen worden.

Ontwikkelingen

Uw raad heeft in maart 2018 de nieuwe Nota grondbeleid vastgesteld. De nieuwe Nota is toegepast in de jaarrekening 2019.

Uitvoering van het grondbeleid

- Voor uitbreiding van woonkernen en bedrijventerreinen wordt een actief grondbeleid gevoerd met aandacht voor de financiële risico's.
- Faciliterend grondbeleid is aan de orde in situaties waarin de gemeente geen grondpositie heeft, bijvoorbeeld bij inbreidingslocaties. Bij faciliterend grondbeleid zal, als een initiatief niet past binnen het geldende bestemmingsplan, eventueel gefaciliteerd worden in de vorm van planologische medewerking. Het uitgangspunt blijft het aangaan van (privaatrechtelijke) exploitatieovereenkomsten met planontwikkelaars voor de realisatie van een plan en het verhaal van kosten.
- Het uitgangspunt van de gemeente Kapelle is dat verkoop van bouwgrond plaatsvindt tegen marktconforme prijzen. Hierbij wordt de grondprijs bepaald door wat men op de vrije markt bereid is daarvoor te betalen. De gemeente Kapelle kiest voor vaste grondprijzen met differentiatie naar locatie en woningtype. Voor elk afzonderlijk exploitatieplan worden de grondprijzen per m2 bepaald.

Winstneming

- Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst wordt uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dat betekent niet dat winst pas bij afsluiten van de plannen moet worden genomen. Het BBV schrijft voor dat aan tussentijdse winstneming voorwaarden zijn verbonden: Tussentijdse winstneming kan pas als er is voldaan de volgende voorwaarden:
 1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
 3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Op basis van calculaties, inschattingen en verwachtingen komt per plan een geprognosticeerd resultaat tot stand. Onze plannen sluiten, met uitzondering van plan De Bieselinghe, met positieve resultaten. Met ingang van 2017 is, op grond van de BBV-voorschriften, een verplichte tussentijdse winstneming op de plannen doorgevoerd. Daarnaast is er met ingang van 2019 verplichte rentebijdrage op complexen met een negatieve boekwaarde. In deze jaarrekening is een bedrag van € 930.000 aan winstnemingen verwerkt. Verderop in deze paragraaf is de verdeling van de winstrealisatie van de verschillende plannen vermeld.

Bij de bestemming van het rekeningsaldo 2019 wordt u nog een afzonderlijk voorstel voorgelegd hoe deze winstneming te oormerken.

Hieronder het dashboard zoals deze in de nieuwe nota Grondbeleid is opgenomen.

Plan	Tijd	Geld	Risico	Bijzonderheden en/of afwijkingen in ruimtelijke doelstellingen ja / nee
Zuidhoek fase 1&2			-	Nee
Zuidhoek fase 3			Midden (beginfase)	Nee
Bonzijweg West (Lindehof)			-	Nee
Vroonlandseweg			-	Nee
De Bieselinghe			-	Nee, gevormde verliesvoorziening voldoende
De Moolhoek			-	Nee
Bedrijventerrein Smokkelhoek			Laag	Gevolgen Tennet verwerkt, subsidieproject ingevoegd
Bedrijventerrein Choorhoek			Laag	Nee

Binnen oorspronkelijke kaderstelling, geen bijsturing noodzakelijk.

Niet binnen oorspronkelijke kaderstelling, bijsturing nog niet noodzakelijk.

Niet binnen oorspronkelijke kaderstelling, bijsturing noodzakelijk.

Risico hoog: aangeven maatregelen om het risico te beperken.

Voortgang afzonderlijke grondexploitaties

- Zuidhoek fase 1 en 2: Laatste kavel in 2019 geleverd. Afsluiting plan in 2021, afhankelijk van de voortgang van de werkzaamheden in 2020.
- Zuidhoek fase 3: In 2019 is het deelplan Oost bouwrijp gemaakt en hebben we 12 kavels geleverd met een totale waarde van ruim € 1,5 mln. Ook in 2020 lopen diverse opties.
- Bonzijweg-Lindehof: Afsluiting van het plan in 2020 na afrondende werkzaamheden.
- Vroonlandseweg: In dit plan resteert per ultimo 2019 nog één vrije kavel welke in het voorjaar 2020 zal worden geleverd. Daarna wordt het plan verder afgewerkt.

- De Bieselinghe: 5 van de 6 kavels van de projectontwikkelaar uitgegeven. Er resteert nog 1 kavel voor ontwikkelaar en 1 vrije kavel. Voor beide kavels lopen in 2020 opties. We verwachten het plan, na afrondende werkzaamheden, in 2021 te kunnen afsluiten. Verliesvoorziening voldoende van omvang.
- De Moolhoek: De levering van de kavel voor de levensloopbestendige woningen is vertraagd. Levering is nu voorzien voor 2020.
- Bedrijventerrein Smokkelhoek: In 2019 zijn geen gronden in dit plan geleverd. Oorzaken liggen onder meer in het PFAS-verhaal, alsmede de langere procedures bij de financiering en de onduidelijkheid in het Tennet-dossier. De uitzichten blijven echter rooskleurig, er lopen diverse opties. De baten en lasten van het subsidieproject (provincie) Kwaliteitsimpuls Smokkelhoek zijn in de exploitatie-opzet geïncorporeerd.
- Bedrijventerrein Choorhoek: In verband met onderzoek naar milieucategorie is de uitgifte van een aantal kavels vertraagd. De verwachting is dat deze kavels in 2020 wel kunnen worden geleverd.

Hieronder is een verdere splitsing in bedrijven en woningen en in koop of erfpacht gegeven:

	Verkoop m2	Erfpacht m2	Verkoop in € 1.000	Erfpacht in € 1.000	Totaal m2	Totaal in € 1.000
oppervlaktes grondverkopen	9.537	2.260	€ 2.018	€ 343	11.797	€ 2.361
- Bedrijven	160	1.356	€ 17	€ 142	1.516	€ 159
- Woningen	9.377	904	€ 2.001	€ 201	10.281	€ 2.202

Prognose van de verwachte resultaten

De verwachte uitkomsten van de plannen wijken af van die van de vorige herziening. Dit wordt onder meer veroorzaakt door het actualiseren van een aantal exploitatieplannen. Hieronder is een totaaloverzicht van de verwachte resultaten en de winstneming over de periode 2017-2019 opgenomen:

bedragen * € 1.000	Boekwaarde ultimo 2019	Verwacht resultaat (- = voordelig)	Winstneming in 2017	Winstneming in 2018	Winstneming in 2019
Woningen					
Zuidhoek fase 1 en 2	1.841-	1.596-	920	400	240
Zuidhoek fase 3	3.875	389-	-	-	25
Bonzijweg West (Lindehof)	453-	447-	65	210	165
Vroonlandseweg	12-	123-	245	170-	35
De Bieselinghe*	322	113	-	-	-
Moolhoek	2	199-	18	50	15
Bedrijventerreinen					
Smokkelhoek	3.301-	9.949-	2.576	2.150	335
Choorhoek	811	989-	132	260	115
Totaal	596-	13.578-	3.956	2.900	930

*verliesvoorziening gevormd van voldoende omvang

Volgens bovenstaand overzicht resteert nog een saldo van € 5,7 miljoen aan toekomstige winstnemingen.

Reserves en risico's

- De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties in de gemeente Kapelle zijn relatief beperkt.
- Tijdens de begrotingsbehandeling 2014 en de daarbij behorende Notitie reserves en voorzieningen is besloten het maximum van beide reserves te bepalen op € 750.000 per reserve. Aan de hoogte van de bedragen ligt verder geen onderbouwing ten grondslag. Als één van beide reserves de maximale omvang heeft bereikt, wordt het meerdere toegevoegd aan de algemene reserve, tenzij anders wordt besloten.
- Voor 2019 is in de jaarstukken rekening gehouden met een correctie op de voorlopige aanslagen Venootschapsbelasting 2016 en 2017 en een aangepaste aanslag over 2019. In totaliteit gaat het hierbij om een bedrag van € 255.000. Dit bedrag is nog niet ten gunste gebracht van de reserve bouwgrondexploitaties.

Saldo reserves bouwgrondexploitatie ultimo 2019 ná verplichtingen en eerste aanslag 2019. Zie verder opmerking hierboven.

Omschrijving	Saldo begin	Saldo einde
Bouwgrond exploitatie reserves	1.220	748

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma		Produkt	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Verschil
1 Dienstverlening	Lasten	1 Bestuur	814	1.337	1.239	98
		3 Dienstverlening	487	612	617	-5
		4 Bedrijfsvoering	91	0	1	-1
		Totaal Lasten	1.392	1.949	1.857	92
	Baten	1 Bestuur	0	-30	-31	1
		3 Dienstverlening	0	0	-11	11
		4 Bedrijfsvoering	-12	-12	-12	0
	Totaal Baten	-12	-42	-54	12	
Totaal 1 Dienstverlening			1.380	1.907	1.804	103
2 Veiligheid	Lasten	2 Crisisbestrijding	782	782	781	1
		3 Handhaving	1	1	1	0
		4 Openbare orde en veiligheid	68	63	58	5
		Totaal Lasten	851	846	840	6
	Baten	4 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0
	Totaal Baten	0	0	0	0	
Totaal 2 Veiligheid			851	846	839	6
3 Leefomgeving	Lasten	1 Openbare ruimte	4.272	4.610	4.572	38
		2 Milieu	1.359	1.281	1.234	47
		3 Volkshuisvesting	252	260	344	-85
		4 Planvorming RO	140	225	268	-42
		6 Omgevingvergunning	896	1.124	1.173	-49
		Totaal Lasten	6.918	7.500	7.592	-91
	Baten	1 Openbare ruimte	-231	-233	-226	-8
		2 Milieu	-222	-222	-171	-51
		3 Volkshuisvesting	-191	-344	-302	-42
4 Planvorming RO		-15	-30	-46	16	
	Totaal Baten	-658	-829	-757	-73	
Totaal 3 Leefomgeving			6.260	6.671	6.835	-164

Programma		Produkt	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Vershil
4 Sociaal Domein	Lasten	1 Werk	2.317	2.391	2.000	391
		2 Inkomen	332	362	436	-75
		3 WMO 2015	1.123	1.391	1.329	62
		4 WMO 2007	1.349	1.434	1.498	-65
		5 WMO lokaal	874	1.040	982	58
		6 Jeugdzorg	2.946	3.555	3.687	-132
		7 Gezondheidszorg	576	621	599	22
	Totaal Lasten		9.516	10.793	10.531	261
	Baten	1 Werk	-1.298	-1.298	-1.299	1
		3 WMO 2015	0	0	-48	48
		4 WMO 2007	-150	-110	-107	-3
Totaal Baten		-1.448	-1.408	-1.453	45	
Totaal 4 Sociaal Domein			8.068	9.385	9.079	307
5 Leren en leven	Lasten	1 Onderwijs	1.758	1.884	1.840	43
		2 Cultuur	590	590	591	-1
		3 Sport en Spel	805	834	816	19
		5 Welzijnsactiviteiten	197	215	263	-49
		Totaal Lasten		3.350	3.523	3.510
	Baten	1 Onderwijs	-324	-339	-345	6
		2 Cultuur	-4	-4	-5	2
		3 Sport en Spel	-158	-168	-185	17
		5 Welzijnsactiviteiten	-26	-26	-28	2
Totaal Baten		-512	-537	-563	26	
Totaal 5 Leren en leven			2.838	2.986	2.947	39

Programma		Produkt	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Vershil	
6 Economie	Lasten	1 Economische bedrijvigheid	189	208	187	21	
		2 Grondexploitatie	4.730	2.415	2.905	-490	
		3 Dorpshuizen	260	278	322	-44	
		4 Toerisme en recreatie	114	249	231	18	
		5 Overige accommodaties	53	191	214	-23	
		Totaal Lasten		5.346	3.341	3.860	-518
	Baten	1 Economische bedrijvigheid	0	-3	-4	1	
		2 Grondexploitatie	-4.730	-2.415	-3.842	1.427	
		3 Dorpshuizen	-48	-61	-93	33	
		4 Toerisme en recreatie	-1	-51	-57	6	
		5 Overige accommodaties	-46	-317	-324	7	
	Totaal Baten		-4.825	-2.846	-4.320	1.474	
Totaal 6 Economie			521	495	-461	956	
90 Middelen	Lasten	1 Belastingen en heffingen	227	241	233	8	
		2 Geldmiddelen	646	646	654	-8	
		Totaal Lasten		873	887	886	0
	Baten	1 Belastingen en heffingen	-6.454	-6.357	-6.544	187	
		2 Geldmiddelen	-778	-827	-803	-25	
3 Algemene uitkering		-16.165	-16.153	-16.557	404		
	Totaal Baten		-23.397	-23.338	-23.904	566	
Totaal 90 Middelen			-22.524	-22.451	-23.017	566	
91 Overhead	Lasten	1 Overhead	3.833	4.443	4.276	167	
	Totaal Lasten		3.833	4.443	4.276	167	
	Baten	1 Overhead	-278	-832	-856	25	
	Totaal Baten		-278	-832	-856	25	
Totaal 91 Overhead			3.555	3.611	3.419	191	
92 Vennootschapsbelasting	Lasten	1 Vennootschapsbelasting	74	-107	-181	75	
	Totaal Lasten		74	-107	-181	75	
	Totaal Baten		0	0	0	0	
Totaal 92 Vennootschapsbelasting			74	-107	-181	75	
Gerealiseerd saldo baten en lasten			1.023	3.343	1.264	2.080	

Toelichting overzicht baten en lasten in de jaarrekening

1 Dienstverlening

Bestuur

Elk jaar verzorgt een externe partij de berekening van de benodigde middelen voor de APPA-voorziening. Aan de hand van deze gegevens wordt de toevoeging aan de voorziening APPA vastgesteld. Deze valt voor 2019 lager uit dan bij de 2^e bestuursrapportage was aangegeven. Dit komt doordat de (reken)rente op het eind van het jaar is gestegen. Hierdoor bleef de extra toevoeging beperkt tot € 228.000 in plaats van € 350.000.

3 Leefomgeving

Openbare Ruimte

De exploitatielasten voor de openbare ruimte vallen € 31.000 lager uit door lagere kapitaallasten (wegen) en minder kosten voor salarissen en inhuur. Daar staan hogere kosten maaiwerk tegenover. Voor de begraafplaatsen is een baarwagen aangeschaft (kosten niet geraamd). Het voordelige saldo op de riolering van € 102.000 is toegevoegd aan de voorziening riolering.

Milieu

Door achterblijvende inkomsten voor oud-papier en kunststof, minder ledigingen dan geraamd en hogere kosten voor inzameling en verwerking levert de afvalexploitatie een tekort op. Het saldo is voor een bedrag van € 119.000 gedekt uit de voorziening afvalstoffenheffing. Resteert nog een tekort van € 17.000.

Volkshuisvesting

Door een verrekening van een stuk grond (€ 59.000, niet begroot) en hogere toegerekende rentelasten door hogere boekwaarde erfpachtgronden (€ 21.000) komen de kosten op dit product hoger uit.

Ruimtelijke Ordening

Door inhuur en hogere kosten voor het project Loswal Schore (€ 31.000) ontstaat een nadeel op dit product van € 27.000. De hogere kosten voor de Loswal delen we met de gemeente Reimerswaal (50%). Vandaar dat de baten ook hoger zijn dan begroot.

Omgevingsvergunning

De meerkosten op dit product bedragen per saldo € 36.000 en bestaan met name uit hogere inhuur en salariskosten (handhaving). Onder de baten is een opbrengst voor niet begrote boetes en dwangsommen verantwoord.

4 Sociaal Domein

Werk

Er is uiteindelijk minder beroep op bijstandsuitkeringen gedaan.

Daarnaast zijn in de begroting bedragen opgenomen voor beschut werken en WSP (totaal € 67.000). Uitgaven hiervoor zijn al meegenomen in de bevoorschotting aan WIZ.

De Betho heeft een positief resultaat gerealiseerd. Verwacht wordt dat het aandeel in dit positieve resultaat voor Kapelle inclusief de bonus € 140.000 zal bedragen.

Inkomen

Er is meer beroep gedaan op bijzondere bijstand en minimaregelingen dan verwacht.

Wmo 2015

De uitgaven voor Wmo begeleiding zijn minder hoog gestegen dan voorzien (€ 64.000).

Verder is voor PGB's beschermd wonen een bedrag van € 24.000 ontvangen vanuit Centrumgemeente Vlissingen. Dit bedrag was niet geraamd.

Wmo 2007

De uitgaven voor huishoudelijke hulp zijn hoger uitgevallen (€ 61.000). Dit heeft te maken met de stijging van het aantal aanvragen vanwege het abonnementstarief en het in loondienst nemen van zogenaamde alfahulpen.

Ook de woonvoorzieningen vallen € 30.000 hoger uit dan geraamd.

De kosten voor onder andere de traject financiering Juvent vallen lager uit dan geraamd. Daarnaast hebben we over 2018 ook nog een bedrag terug gekregen zodat de totale kosten voor het CZW bureau (waaronder traject financiering Juvent) € 30.000 lager uitvallen dan verwacht.

Eigen bijdrage Centraal Administratie Kantoor (CAK)

De wetgever heeft bepaald dat het CAK de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdragen in het kader van de Wmo uitvoert. Als gevolg van privacy redenen hebben de gemeenten niet direct inzicht in de individueel door het CAK berekende eigen bijdrage van de cliënt en kunnen daarom de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage niet vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdrage door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeente geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen krijgen.

Wmo lokaal

Bestaat voornamelijk uit lagere salariskosten.

Jeugdzorg

Op basis van de voorlopige afrekening over 2019 van het inkoopbureau zijn de kosten nog € 120.000 hoger dan geraamd.

De prognoses van de SVB laten zien dat de PGB's voor jeugd € 30.000 lager uitvallen dan geraamd.

5 Leren en leven

Welzijnsactiviteiten

Bestaat voornamelijk uit hogere salariskosten.

6 Economie

Grondexploitaties

De winstneming op de grondexploitaties over 2019 bedraagt € 930.000. Daarnaast valt een deel van de kostenvoorziening Overtiering vrij doordat er minder kosten nodig zijn om het al afgesloten plan af te maken.

Toerisme & Recreatie

In 2019 is een tweede entrepunt gerealiseerd. De kosten hiervoor bedragen € 68.000. Van het Havenschap Antwerpen ontvangen we hiervoor € 50.000 subsidie. Doordat de PR & Marketing deels met eigen formatie is ingevuld vallen de kosten lager uit dan geraamd. De geraamde kosten voor het Masterplan Wemeldinge zijn niet allemaal gemaakt.

90 Middelen

Belastingen en heffingen

Er zijn meeropbrengsten door meer verkopen van rijbewijzen en paspoorten. Ook de baten voor grafrechten en (bouw)leges vallen hoger uit.

Geldmiddelen

Door het later afsluiten van de langlopende lening en langer gebruik te maken van de kasgeldleningen met negatieve rente valt de rente lager uit. Door lagere rentelasten valt de omslagrente ook lager uit, de doorbelasting naar overige programma's valt hierdoor ook lager uit.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is bij de december circulaire hoger uitgevallen. Hierin zitten inkomsten ten behoeve van transitievisie warmte, aan uw raad wordt voorgesteld deze baten te reserveren via de bestemming van het rekeningresultaat.

91 Overhead

Als gevolg van het nieuw opgestelde meerjarenonderhoudsplan 2020 – 2029 voor gebouwen valt het saldo van de eerder gevormde voorziening vrij. Bij de bestuursrapportage is al rekening gehouden met een bedrag van € 55.000 en uiteindelijk blijkt nu een bedrag van € 240.000 vrij te kunnen vallen. Voordelig resultaat € 185.000.

De overige mutaties hebben betrekking op lagere personele lasten en de doorbelasting van personeel naar de afdelingen maar lagere doorbelasting voor dekking van investeringen.

Samenwerking van GR de Bevelanden valt hoger uit. Per abuis is in de 2^e bestuursrapportage niet het juiste bedrag van de begrotingswijziging GR de Bevelanden meegenomen.

92 Vennootschapsbelasting (VPB)

Door afrekeningen over 2016 en 2017 is er een voordelig saldo op dit onderdeel gerealiseerd. Doordat de voorlopige aanslag 2019 VPB na wijziging uitvalt op nihil komt het voordeel binnen deze jaarrekening uit op € 255.000. Dit bedrag storten we via de bestemming van het rekeningresultaat terug in de reserve Grondexploitatie (bestendige gedragslijn).

Overzicht mutaties reserves 2019

Programma		Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Verschil
	Baten	-52	-106	-68	-38
Totaal 1 Dienstverlening		-52	-106	-68	-38
	Baten	0	0	0	0
Totaal 2 Veiligheid		0	0	0	0
	Baten	-223	-161	-161	0
Totaal 3 Leefomgeving		-223	-161	-161	0
	Baten	-59	-130	-81	-49
Totaal 4 Sociaal Domein		-59	-130	-81	-49
5 Leren en leven	Lasten	0	1.000	1.000	0
	Baten	-295	-1.295	-1.295	0
Totaal 5 Leren en leven		-295	-295	-295	0
	Baten	-68	-104	-104	0
Totaal 6 Economie		-68	-104	-104	0
Totaal 90 Middelen		0	0	0	0
91 Overhead	Lasten	0	500	500	0
	Baten	-316	-795	-754	-41
Totaal 91 Overhead		-316	-295	-254	-41
	Baten	-74	-74	-74	0
Totaal 92 Vennootschapsbelasting		-74	-74	-74	0
Totaal mutaties reserves		-1.088	-1.165	-1.037	-128

Toelichting mutaties reserves 2019

Incidentele lasten onttrekken we uit de (algemene) reserve, voor zover in de begroting meegenomen. Wanneer incidentele lasten minder of niet gemaakt zijn, passen we de onttrekking uit de algemene reserve daarop aan.

1 Dienstverlening

De lasten van het economische actieplan vallen lager uit. Daarnaast zijn de kosten van de nota dienstverlening minimaal. Hierdoor vallen de onttrekkingen uit de reserves lager uit.

3 Leefomgeving

De kosten voor de civieltechnische kunstwerken lopen via een daarvoor gevormde voorziening. De bijdrage uit de reserve was ten onrechte in de begroting 2019 meegenomen. Daarnaast zijn er geen kosten gemaakt voor het uitvoeren van de welstandsnota.

91 Overhead

Een aantal projecten vallen lager uit, waaronder: project vitaliteit onder personeel en E-factureren. Voor het werkbelevingsonderzoek en de materiële kosten burgerparticipatie zijn geen kosten gemaakt.

Resultaat 2019	Begroting 2019	Gewijzigde begroting 2019	Jaarrekening 2019	Vershil
Saldo baten en lasten	1.023	1.100	1.264	-163
Mutaties reserves	-1.088	-1.165	-1.037	-128
Resultaat	-65	-65	226	-291

Overzicht incidentele baten en lasten

	Begroting 2019		Gewijzigde begroting 2019		Jaarrekening 2019	
Lasten	€	795.460	€	1.779.015	€	1.404.701
Dienstverlening	€	33.500	€	568.000	€	471.209
Leefomgeving	€	149.000	€	351.700	€	278.000
Sociaal Domein	€	59.000	€	70.000	€	39.509
Leren en Leven	€	-	€	142.500	€	126.464
Economie	€	96.000	€	348.677	€	294.968
Algemene dekkingsmiddelen	€	67.200	€	67.200	€	168.000
Overhead	€	316.400	€	337.578	€	207.933
Vennootschapsbelasting	€	74.360	€	-106.640	€	-181.382
Baten	€	-116.000	€	-533.500	€	-1.940.424
Dienstverlening	€	-	€	-30.000	€	-30.484
Leefomgeving	€	-	€	-32.500	€	-43.623
Leren en Leven	€	-	€	-40.000	€	-40.428
Economie	€	-	€	-315.000	€	-1.280.754
Algemene dekkingsmiddelen	€	-116.000	€	-116.000	€	-288.059
Overhead	€	-	€	-	€	-257.075
Vennootschapsbelasting	€	-	€	-	€	-

Toelichting op incidentele baten en lasten per programma:

Hieronder worden de grootste (> € 15.000) incidentele lasten en baten per programma aangegeven.

1 Dienstverlening

Lasten:

- De Europese en provinciale verkiezingen zijn in 2019 gehouden, de incidentele kosten waren € 60.000,-.
- De toevoeging aan de APPA voorziening is € 265.000,-
- Voor de ontwikkeling van de afdeling burgerzaken is € 140.000,- uitgegeven.

Baten

- Wachtgeld voor oud wethouders is vrijgevallen voor een bedrag van € 30.000,-

3 Leefomgeving

Lasten:

- Onderhoud wegen € 16.000,-
- Inhuur beleidsmedewerker verkeer € 30.000,-
- Inrichting Hertenkamp € 33.000,-
- Diverse posten Afval € 35.000,-
- Duurzaamheidsagenda € 19.000,-
- Begraafplaatsen € 18.000,-
- Bestemmingplan (waaronder Loswal) € 80.000,-
- Omgevingsmanager € 40.000,-

Baten

- Bijdragen voor bestemmingsplan Loswal € 40.000,-

4 Sociaal domein

Lasten:

- Aanschaffen AED € 15.000,-
- Verbreding mantelzorgwaardering € 20.000,-

5 Leren en Leven

Lasten:

- Tijdelijke huisvesting Saamdeel € 70.000,-
- Inhuur beleidsmedewerker onderwijs € 29.000,-
- Sportakkoord € 10.000,-

Baten

- Voorschot SPUK 2019 € 28.000,-

6 Economie

Lasten

- Boekwaarde de Basis € 100.000,-
- Entrepunt Wemeldinge € 65.000,-
- Inhuur ondersteuning € 50.000,-
- Masterplan Wemeldinge € 34.000,-

Baten

- Winstneming diverse projecten € 930.000,-
- Verkoop de Basis € 265.000,-
- Bijdrage entrepunt € 50.000,-

Algemene dekkingsmiddelen

Lasten en baten:

- De rechtszaak van Enduris in het kader van de precariobelasting loopt nog. De baten (€ 288.000,-) en lasten (€ 168.000,- toevoeging aan de voorziening Precario) zijn incidenteel. Per saldo zitten er € 120.000,- aan incidentele inkomsten in het resultaat.

Overhead

Lasten:

- Strategisch adviseur € 51.000,-
- Inhuur communicatie € 33.000,-
- HR 21 € 15.000,-
- Implementatie nieuwe zaakstelsel € 50.000,-
- Sanitair gemeentehuis € 16.000,-
- E-learning lezersgerichtschrijven € 16.000,-

Baten

- Vrijval meerjarig onderhoudsplan € 257.000,-

Overzicht wet normering topinkomens

WNT-verantwoording 2019 Gemeente Kapelle

- Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan.
- Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Gemeente Kapelle van toepassing zijnde regelgeving: algemene WNT-maximum
- Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor gemeente Kapelle is € 194.000.
- Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.
- Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.
- De gemeente Kapelle heeft geen "reguliere" functionarissen met een bezoldiging boven de norm voor topfunctionarissen.

WNT gegevens 2019 bedragen € 1,-	Meijer - Horden, H.J.	Berge, A.J. van den
Functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde dienstbetrekking	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband	0,89	1,00
Dienstbetrekking ja/nee	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 66.425	€ 94.213
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 10.436	€ 16.912
Subtotaal	€ 76.861	€ 111.126
Individueel WNT maximum	€ 172.447	€ 194.000
minus onverschuldigd betaald/nog niet terugontvangen	€ -	€ -
Totale bezoldiging	€ 76.861	€ 111.126
Reden overschrijding	nvt	nvt
Toelichting vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt
WNT gegevens 2018 bedragen € 1,-	Meijer - Horden, H.J.	Berge, A.J. van den
Functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde dienstbetrekking	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband	0,89	1,00
Dienstbetrekking ja/nee	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 61.130	€ 95.847
Belastbare onkostenvergoedingen	€ -	€ -
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 9.461	€ 15.341
Subtotaal	€ 70.591	€ 111.188
Individueel WNT maximum	€ 168.002	€ 189.000
Totale bezoldiging	€ 70.591	€ 111.188

Balans

ACTIVA	31 december 2019		31 december 2018	
Vaste activa				
<u>Immateriële vaste activa</u>		1.031		1.069
Bijdrage aan activa derden	1.031		1.069	
<u>Materiële vaste activa</u>		48.115		48.258
Investerings met een economisch nut:	33.698		34.489	
- <i>Waarover heffing kan worden geheven (riolering)</i>	8.245		8.398	
- <i>Overige investeringen met een economisch nut</i>	25.453		26.091	
Overige investeringen met een economisch nut :	25.453		26.091	
- <i>Gronden in erfpacht</i>	7.391		7.160	
- <i>Gronden en terreinen</i>	1.356		1.376	
- <i>Gebouwen etc.</i>	15.407		16.221	
- <i>Vervoermiddelen</i>	112		128	
- <i>Machines/apparaten/installaties</i>	886		883	
- <i>Overige materiele vaste activa</i>	302		322	
Investerings met een maatschappelijk nut	14.417		13.768	
- <i>Wegen</i>	12.493		12.069	
- <i>Overige materiele activa</i>	1.923		1.699	
<u>Financiële vaste activa</u>		1.967		1.971
Overige langlopende leningen	1.737		1.741	
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	231		231	
Bijdragen aan activa derden				
Totaal vaste activa		51.113		51.298
Viottende activa				
<u>Voorraden</u>		6.956		7.479
Onderhanden werk	6.956		7.479	
<u>Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar</u>		3.195		3.302
Vorderingen openbare lichamen	2.425		2.629	
Overige vorderingen	769		673	
<u>Liquide middelen</u>		18		15
Kas	4		7	
Bank	14		9	
<u>Overlopende activa</u>		1.000		988
Nog te ontvangen bedragen	1.000		988	
Totaal viottende activa		11.168		11.784
Totaal generaal		62.281		63.083

PASSIVA	31 december 2019		31 december 2018	
Eigen vermogen		23.669		24.933
Algemene reserve	5.250		4.874	
Bestemmingsreserves	18.645		18.468	
Nog te bestemmen resultaat	226-		1.590	
Voorzieningen		2.998		2.816
Vaste schulden met een looptijd van 1 jr of langer		28.562		26.849
Binnenlandse banken en overige fin. instellingen	28.562		26.849	
Totaal vaste passiva		55.229		54.597
Viottende passiva				
<u>Netto viottende schulden korter dan 1 jaar</u>		5.421		6.372
Kortlopende schulden	1.651		2.474	
Kasgeldleningen o/g	3.000		3.000	
Bank	770		898	
<u>Overlopende passiva</u>		1.631		2.114
Nog te betalen bedragen	1.383		2.101	
Ontvangen voorschotbedragen met specifiek bestedingsdoel	40		11	
Overige vooruitontvangen bedragen	208		1	
Totaal viottende passiva		7.052		8.486
Totaal generaal		62.281		63.083

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
 - Verkrijgingsprijs is de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
 - Vervaardigingsprijs is de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.
- Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.
- Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het eind van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

- Bijdragen activa van derden gewaardeerd zoals hierboven is aangegeven.

Materiële vaste activa

- Artikel 59 BBV maakt geen onderscheid tussen te activeren investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut en investeringen met een economisch nut. Alle investeringen worden geactiveerd.
- Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.
- Specifieke investeringsbijdragen van derden worden in mindering gebracht op de investering.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.
- De investeringen worden het eerste jaar na ingebruikname lineair afgeschreven in overeenstemming met de vastgestelde afschrijvingstermijn.
- Activa met een verkrijgingsprijs kleiner dan € 25.000 worden niet geactiveerd uitgezonderd gronden en terreinen.
- Bij investeringen in onderwijskundige vernieuwingen (schoolgebouwen) wordt een maximale afschrijvingstermijn gehanteerd. De maximale afschrijvingstermijn is gelijk aan de looptijd van de restant afschrijvingstermijn van de verschillende scholen.
- Met ingang van 2014 is er, cf. artikel 35 lid 1 van het BBV, een aparte subcategorie opgenomen voor investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Vanaf 2015 worden bouwgronden in erfpacht uitgegeven. Met ingang van boekjaar 2018 worden deze gronden gerubriceerd onder de Materiële vaste activa met economisch nut.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

- De infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bv. wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken worden geactiveerd in overeenstemming met de Notitie activeren, waarderen en afschrijven.
- De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel beschouwd.

Financiële vaste activa

- Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen, andere instellingen en particulieren zijn opgenomen tegen kostprijs.
- Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.
- Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Voorraden

- Zolang er nog geen door uw raad goedgekeurde grondexploitatiebegroting beschikbaar is en nog niet is gestart met het daadwerkelijk bouwrijp maken van de grond, worden gronden onder de MVA opgenomen.
- Als de gronden in exploitatie worden genomen, worden ze beschouwd als onderhanden werk en kan waardering plaatsvinden tegen vervaardigingsprijs (= verkrijgingsprijs plus additionele kosten van het transformatieproces, art. 63 BBV).
- Als de marktwaarde lager ligt, moet er worden afgeboekt tot deze lagere marktwaarde (art. 65 BBV).
- Voor exploitatieplannen met een verwacht negatief saldo dient direct een voorziening te worden getroffen. Deze voorziening zal worden gepresenteerd als een waardecorrectie op de balanspost Bouwgrond in exploitatie.
- Met ingang van 2017 wordt bij de grondexploitaties de zogenaamde PoC-methode toegepast, zie toelichting grondslagen resultaatbepaling.
- Met ingang van 2019 vindt ook rentebijbeschrijving plaats op complexen met een negatieve boekwaarde. Het effect hiervan bedraagt in 2019 een (extra) rentelast van € 90.000 en een (extra) winstneming in 2019 van € 405.000.

Uitzettingen korter dan één jaar

- De vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.
- Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte kansen op inning.

Liquide middelen en overlopende posten

- Deze activa worden tegen verkrijgingsprijs opgenomen.

Voorzieningen

- Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.
- De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van minimaal 10 jaar, van het uit te voeren (groot) onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen.

- De voorziening APPA is gewaardeerd tegen de contante waarde. In Nederland houdt de Nederlandse Bank (DNB) toezicht op pensioenfondsen. Dit toezicht houdt in dat pensioenfondsen altijd moeten voldoen aan de regelgeving uit het nieuw Financieel toetsingskader (nFTK). Verwacht wordt dat deze regelgeving ook van toepassing wordt verklaard op het APPA-fonds. Bij de totstandkoming van het APPA-fonds zal daarom waarschijnlijk door middel van een collectieve waardeoverdracht volgens nFTK-grondslagen, een overdracht van opgebouwde pensioenrechten moeten plaatsvinden. De overdrachtswaarde die berekend wordt volgens nFTK-grondslagen houdt nauwkeuriger rekening met leeftijd en levensverwachting van bestuurders dan de methode van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) dit doet. De berekeningen volgens nFTK-grondslagen zijn gebaseerd op de rekenrente die gebruikt wordt bij de rentetermijnstructuur met een looptijd van 25 jaar die DNB publiceert op hun website en de prognose-sterftetabel van 2019 van het Actuarieel Genootschap.

Vaste schulden

- Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.
- De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

- De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

- Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Resultaatbepalingsgrondslagen

Rente:	Aan reserves en de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd. Er vindt wel een rente toerekening plaats aan bepaalde producten waar een kostprijs aan ten grondslag ligt en waar sprake is van een doorberekening aan derden (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing, bouwgrondexploitatie).
Afschrijvingen:	Activa worden lineair afgeschreven, tenzij er een raadsbesluit is genomen om de annuïtaire methode toe te passen.
Dividend:	Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
Personeelslasten:	Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen is geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen, met uitzondering van APPA-verplichtingen en van de wachtgelden voor voormalig gemeentesecretaris en wethouder.
Winstneming GREX:	Met ingang van 2017 wordt tussentijdse winstneming op de plannen doorgevoerd rekening op basis van de PoC-methode (Percentage of Completion). Hierbij gelden de volgende voorwaarden: <ol style="list-style-type: none"> 1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én 2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én 3. De kosten zijn gerealiseerd. Winst wordt naar rato van de realisatie genomen.
Rentebijbeschrijving:	Met ingang van 2019 vindt ook rentebijbeschrijving plaats op bouwgrondcomplexen met een negatieve boekwaarde. Het effect hiervan bedraagt in 2019 een rentelast van € 90.000 en een (extra) winstneming in 2019 van € 405.000. Het resultaat over 2019 is hierdoor voordelig beïnvloedt voor een bedrag van € 315.000.

IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Stand 1-1-2019	Investerings	Afschrijvingen	Stand 31-12-2019
Bijdrage aan activa derden	1.069	0	38	1.031
Totaal immateriële vaste activa	1.069	0	38	1.031

Onder deze post worden de gemeentelijke bijdragen verantwoord aan restauratiesubsidies, aan kleedgebouwen VV Wemeldinge, VV Kapelle en de korfbalvereniging, aan de verbouw van de locatie kinderopvang en aan de buitenberging van de speel-o-theek.

MATERIELE VASTE ACTIVA

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Investerings	Bijdrage derden	Afschrijvingen/ aflossing	Stand 31-12-2019
Materiële vaste activa economisch nut					
Gronden en terreinen	1.376	-	-	20	1.356
Gronden in erfpacht	7.160	385	-	154	7.391
Gebouwen	16.221	11	4	821	15.407
Vervoermiddelen	128	-	-	16	112
Machines/apparaten en installaties	883	78	-	75	886
Overige materiële activa	322	-	-	21	302
<u>Waarover heffing kan worden geheven:</u>					
Riolering	7.653	131	68	165	7.551
Afvalstoffen	259	-	-	36	223
Begraven	487	-	-	16	471
Totaal materiële vaste activa economisch nut	34.489	605	72	1.323	33.698
Materiële vaste activa maatschappelijk nut					
Overige materiële activa	1.699	325	-	101	1.923
Grond- en weg- en waterbouwkundige werken	12.069	1.042	-	618	12.493
Totaal materiële vaste activa maatsch. nut	13.768	1.367	-	719	14.417
Totaal materiële vaste activa	48.257	1.972	72	2.043	48.115

Gronden in erfpacht:

In 2019 zijn 3 kavels uitgegeven in erfpacht, waarvan 1 bedrijfskavel. In 2019 is een uitgegeven kavel in erfpacht uit 2016 alsnog omgezet in verkoop.

In de kolom Investerings zitten ook investeringen kleiner dan € 25.000. Dit zijn bijvoorbeeld investeringen die in 2019 zijn opgestart maar die nog doorlopen in 2020 en dan de grens van € 25.000 over zullen gaan.

De investeringen in 2019 groter dan € 25.000 betreffen:

Omschrijving	Totaal
Herinrichten Lange Gracht/Bruelisstraat	€ 453.344
Herstraten Gisstellisstraat	€ 345.346
Nieuw sportcentrum	€ 247.585
Uitvoeren deelreparaties	€ 69.404
Herstraten/asfalteren 2019	€ 57.518
Divers onderhoud 2018	€ 54.909
E-depot/digitaal archief	€ 42.303
Buitensportaccomodaties	€ 40.594
Wemeldinge-N NSCiti2seas	€ 38.659
Speelvoorzieningen	€ 37.298
van de Biltlaan (OB-Stationstraat)	€ 34.841
Projectmatig herstraten	€ 32.838
Wijkaanpak Langegracht en omstreken	€ 32.192
Vervangen materiaal buitendienst	€ 29.380

Financiële vaste activa

Onder deze post zijn verantwoord de deelnemingen (kapitaalbelangen), de effecten en de verstrekte leningen aan personeel en instellingen.

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

Omschrijving	Stand 1-1-2019	Investerings	Bijdrage derden	Afschrijvingen/ aflossing	Stand 31-12-2019
Financiële vaste activa					
Langlopende leningen	1.896	143	115	74	1.851
Voorziening Dubieuze debiteuren lening WIZ	155-	-	-	41-	115-
Deelnemingen	231	-	-	-	231
Totaal financiële vaste activa	1.971	143	115	33	1.967

Langlopende leningen

Hypotheekregeling personeel:

- In 2019 is er een bedrag van € 41.922 op deze leningen afgelost en ultimo 2019 bedraagt de boekwaarde € 50.578.
- Ultimo 2019 maken nog 2 personen gebruik van deze regeling.

Startersfonds:

- De boekwaarde ultimo 2019 bedraagt € 1.193.332.
- Dit fonds is bedoeld om starters meer kansen te bieden op de woningmarkt.
- Ultimo 2019 staan er 35 leningen uit. In 2019 zijn er 3 startersleningen verstrekt en 7 leningen zijn afgelost.

Overige langlopende leningen

- In 2018 is een betalingsovereenkomst gesloten waarbij aankoop kavel in termijnen wordt betaald.
- De boekwaarde bedraagt ultimo 2019: € 314.000.

Leningen WIZ

	1-1-2019	Verstrekt	Afwaarderingen	Aflossing / Verminderingen	31-12-2019
B.B.Z. rentedragend *	86	0	0	3	83
B.B.Z. renteloos *	9	16	2	1	22
Krediethypotheek	89	7	0	4	92
Lening inrichting**	149	-32	4	18	95
Voorziening dubieuze debiteuren	-155	0	-40	0	-115
Totaal	178	-9	-34	26	177

* Op grond van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen

** Voor nieuwkomers in het kader van de Wet Inburgering zijn inrichtingskosten geactiveerd

Deelnemingen/effecten

- De gemeente heeft een kapitaalbelang van € 134.000 in de NV Bank Nederlandse Gemeenten. Hiervan bestaat € 133.000 uit 53.040 aandelen à € 2,50 en een bedrag van € 1.550 aan preferente aandelen.
- De gemeente heeft 204 aandelen PZEM N.V. met een verkrijgingsprijs van € 93.000.
- De gemeente heeft een langlopende vordering op het inkoopbureau West-Brabant, ultimo 2017 ter hoogte van € 2.700.
- Eind 2010 is de gemeente toegetreten als aandeelhouder tot NV Economische Impuls Zeeland. Kapelle heeft 788 aandelen gekocht, dit is 0,53% van het totaal uit te geven aandelen, met een prijs van € 1 per aandeel.
- Met ingang van 1 september 2003 heeft de gemeente 5.415 certificaten bij Dataland. De verkrijgingsprijs is € 0,10 per certificaat.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

- Onder deze post zijn verantwoord de boekwaarden van de in exploitatie zijnde uitbreidingsplannen.

	Stand 1-1-2019	Investerings	Verminderings/ bijdragen derden	Stand 31-12-2019
Voorraden				
Plan Maximahof	480	15	613	-118
Onderhanden werk	7.114	2.569	2.494	7.190
Voorziening	-115	-	-	-115
Totaal voorraden	7.479	2.584	3.107	6.956

Plan Maximahof

De boekwaarde van Plan Maximahof bedraagt ultimo 2019 - € 118.000. In 2019 is een deel van het plan afgerekend met de ontwikkelaar. In 2020 volgt de definitieve afrekening.

Onderhanden werk

- De boekwaarde per ultimo 2019 van alle in exploitatie genomen complexen bedraagt € 7.190.000. Dit is inclusief een cumulatieve winstneming van € 7.786.000. De verkregen opbrengsten zijn ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.
- Voor plan de Bieselinghe is een verliesvoorziening opgenomen van € 115.000. Gelet op het te verwachten resultaat is deze voorziening toereikend.
- De toegerekende rente bedraagt 1,5%. Deze toerekening geldt met ingang van 2019 ook voor complexen met een negatieve boekwaarde. Het effect hiervan bedraagt in 2019 een rentelast van € 90.000 en een (extra) winstneming in 2019 van € 405.000.
- Met ingang van 2016 vallen de grondexploitaties onder de Vennootschapsbelasting (Vpb). De verschuldigde Vpb is niet in de afzonderlijke plannen verwerkt, maar is als last verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen.
- Bij de nog te maken kosten is rekening gehouden met de, volgens de notitie Grondexploitaties van de Commissie BBV, toegestane kosten en een kostenstijging van 2% per jaar. Deze notitie sluit grotendeels aan bij de fiscale voorschriften in het kader van de Vennootschapsbelasting (Vpb).
- Met ingang van 2017 worden winstnemingen volgens de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV toegepast. De winstnemingen van alle plannen samen bedraagt € 7,786 miljoen (voor 2019: € 930.000) en zijn in de boekwaarde per ultimo verwerkt.

Exploitatieplan	Zuidhoek fase 1 en 2	Zuidhoek 3e fase	Lindehof (Bonzijweg West)	Vroonlandse weg	Moolhoek	Plan Bieselinghe	BT Choorhoek	BT Smokkel- hoek	totalen vóór winstneming	winst- nemingen	totalen
Boekwaarde 01-01-2019	1.995-	4.689	528-	155	5-	606	799	3.464-	257	6.856	7.113
Vermeerderingen	306	776	83	44	8	17	188	217	1.639	930	2.569
Verminderingen	151-	1.591-	8-	211-	1-	302-	176-	54-	2.494-	-	2.494-
Boekwaarde 31-12-2019	1.840-	3.874	453-	12-	2	321	811	3.301-	598-	7.786	7.188
Nog te maken kosten	299	5.445	13	112	138	29	366	2.238	8.640		8.640
Nog te realiseren opbrengsten	55-	9.709-	7-	223-	339-	238-	2.166-	8.886-	21.623-		21.623-
Nog te verwachten resultaat (- is een overschot)	1.596-	390-	447-	123-	199-	112	989-	9.949-	13.581-		5.795-
Nog te verwachten resultaat vorige herziening	1.415-	107-	370-	95-	182-	115	902-	9.050-	12.006-	-	
verschil (= voordeel)	181-	282-	76-	27-	17-	3-	88-	898-	1.572-		

- De winstnemingen zijn als aparte post verwerkt.
- In totaliteit is er in 2019 ruim 10.281m2 grond uitgegeven, met een waarde van € 2.202.000.
- In het plan Smokkelhoek zijn enkele aanpassingen in de opzet van de infrastructuur doorgevoerd met daarnaast het invoegen van het subsidieplan Kwaliteitsimpuls Smokkelhoek. De financiële afwikkeling van het Tennet-dossier staat gepland voor het voorjaar 2020.
- Ondanks de Coronacrisis zijn geen afwaarderingen of correcties toegepast.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Vorderingen openbare lichamen	2019	2018
Debiteuren openbare lichamen	2.416	2.650
Vordering belastingdienst	49	15
Voorziening dubieuze debiteuren Sabewa	- 40	- 36
Totaal	2.425	2.629

Overige vorderingen	2019	2018
Debiteuren niet-overheid	541	586
Vorderingen WIZ	135	131
Vorderingen lokale belastingen	180	165
Lief-en leedpot	-	- 1
Voorziening dubieuze debiteuren	- 86	- 208
Totaal overige vorderingen	769	673

De voorziening dubieuze debiteuren is als volgt opgebouwd:

Voorziening dubieuze debiteuren	2019	2018
Belastingen Sabewa Zeeland	-40	-36
WIZ	-84	-42
Niet-overheid	-2	-166
Totaal voorziening dubieuze debiteuren	-126	-244

- De afname van de post voorziening dubieuze debiteuren komt door de vrijval van de openstaande post Enduris. De betwiste vordering is wel betaald, maar de procedure hierover loopt nog. Het bedrag van de betwiste vordering hebben we in 2019 opgenomen onder de voorziening Precarioheffing.

Een splitsing naar ouderdom van de openstaande debiteuren per 24 maart:

Debiteuren	2019	2018
Vorderingen 2016	12	77
Vorderingen 2017	-	7
Vorderingen 2018	-	2711
Vorderingen 2019	2.160	-
Totaal	2.172	2.795

- Van de totale openstaande vorderingen met betrekking tot debiteuren openbare lichamen en debiteuren niet-overheid ultimo 2019 stond per 24 maart 2020 nog een bedrag open van € 2.172.000.
- De voornaamste bedragen hebben betrekking op verrekeningen met de Belastingdienst (m.n. BCF-declaratie € 2.065.000).

Liquide middelen

	2019	2018
Legeskas	4	7
Rabobank Rommeldam	12	8
Rabobank gemeente Kapelle	2	0
Totaal	18	15

De lopende rekening van de BNG vertoonde ultimo 2019 een negatief saldo en is daarom onder de kortlopende schulden opgenomen.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren:

- Het drempelbedrag dat gemiddeld buiten de schatkist mag blijven bedroeg in 2019 € 250.000.
- Overtollige middelen boven het drempelbedrag worden automatisch overgeboekt naar de schatkist.
- Dit is in 2019 niet aan de orde geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)						
Verslagjaar						
(1)	Drempelbedrag	250				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	-	-	
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	250	250	250	250	
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-	
(1) Berekening drempelbedrag						
Verslagjaar						
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	32.153				
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	32.153				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-				
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250				
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen						
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4	
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	-	-	-	
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92	
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-	-	-	-	

Overlopende activa	2019	2018
Overlopende posten	1.000	988
Totaal	1.000	988

- De overige overlopende posten betreffen de nog te ontvangen uitkering gemeentefonds in 2020 over 2019 van € 54.000.

- De nog te verwachten afrekening van het SWVO voor trapliften, de nog te verwachten afrekening Betho en de afrekening PGB Begeleid Wonen van respectievelijk € 17.000, € 144.000 en € 25.000.
- Daarnaast is nog een bedrag van € 453.000 te ontvangen van SaBeWa voor nog op te leggen aanslagen.
- Verder bestaan de overige overlopende posten uit een geschatte bijdrage Nedvang, afrekeningen voor milieustraten en inzameling huishoudelijk afval (ZRD) en te ontvangen rente leningen WIZ t/m 2019.
- De verlaagde voorlopige aanslag Vennootschapsbelasting 2019 is onder de overlopende posten meegenomen (€ 129.000).

Onder de overlopende activa zijn ook de claims verantwoord voor het Interreg-project NSCity2S. Dit project is mede mogelijk gemaakt met Europees subsidie. Op grond van de ingediende en goedgekeurde claims ontvangen we hiervoor de gelden in 2020:

	01-01-2019	Te verrekenen	Ontvangen	31-12-2019
Claim 1	0	29	0	29
Claim 2	0	39	0	39
Totaal te verrekenen	0	68	0	68

Beide claims zijn inmiddels afgewikkeld.

PASSIVA

Staat van Reserves 2019								
Omschrijving	Saldo begin dienstjaar	Toevoeging ten laste van exploitatie	Onttrekking ten gunste van exploitatie	Mutaties uit hoofde van bestemming resultaat vorig boekjaar	Overige mutaties	Saldo einde jaarrekening	Verplichtingen per einde van het jaar	Saldo na verwerking verplichtingen per einde van het jaar
Reserves algemene dienst								
Algemene reserve (niet vrij besteedbaar)	925	-	-	500-	-	1.425	-	1.425
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	3.949	-	575	450-	-	3.825	400	3.425
Resultaat 2018	1.590	-	-	1.590	-	-	-	-
Totaal algemene reserve	6.465	-	575	640	-	5.250	400	4.850
Bestemmingsreserves								
Afschrijvingen (geoormerkt)	3.054	-	129	-	-	2.925	2.925	-
Reserve begraafplaatsen	100	-	-	-	-	100	-	100
Reserve Volkshuisvesting	800	-	-	-	-	800	-	800
Reserve Tunnel	1.606	-	44	-	-	1.562	1.562	-
Reserve Brede School	6.835	-	214	-	-	6.621	6.621	-
Reserve Sportcentrum	4.853	-	-	1.000-	-	5.853	-	5.853
Bestemmings reserves totaal	17.248	-	388	1.000-	-	17.860	11.108	6.752
Exploitatie bouwgrond	1.220	-	74	360	-	786	38	748
Bouwgrond exploitatie reserves	1.220	-	74	360	-	786	38	748
Reserves totaal	24.933	-	1.037	-	-	23.895	11.545	12.350

Eigen vermogen

- Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en de schulden.
- Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit de programmarekening. Reserves zijn te onderscheiden in de algemene reserve en bestemmingsreserve(s).
- Een bestemmingsreserve is een reserve waar de gemeenteraad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.
- De mutaties hebben betrekking op de in de begroting en begrotingswijzigingen genoemde zaken, allen vastgesteld volgens raadsbesluiten.
- Hierna wordt verder ingegaan op de mutaties in 2019 en de op de reserve rustende claims.

Algemene reserve

Algemene reserve (niet vrij besteedbaar)

Algemene reserve niet vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Deze reserve is een verplicht genormeerde minimum buffer om algemene financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	De algemene reserve dient minimaal de artikel 12-norm (globaal 2% van de som van de algemene uitkering) te bedragen. Als streefwaarde behorend bij een financieel gezonde positie hanteren wij het vijfvoudige van de minimumnorm (globaal 5 x 2% van de algemene uitkering).
Toelichting	De algemene reserve niet vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

- De huidige omvang van de reserve bedraagt € 1.425.000. De stijging heeft direct verband met overheveling van de uitkeringen voor het Sociaal Domein naar de algemene uitkering.

Algemene reserve vrij besteedbaar

Algemene reserve vrij besteedbaar	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van het eigen vermogen, waaraan nog een nadere bestemming moet worden gegeven.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	– Incidenteel of restant-overschot c.q. tekort op de jaarrekening. – Incidentele lasten en baten van de begroting.
Hoogte	Geen maximum.
Toelichting	De algemene reserve vrij besteedbaar is onderdeel van het vermogen van de gemeente (beschikbare weerstandscapaciteit) om niet structurele tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

- Het saldo van de reserve bedraagt per ultimo 2019 € 3.825.000.
- Vanuit het rekeningresultaat 2018 voegen we € 450.000 aan deze reserve toe.
- In totaliteit is een bedrag van € 575.000 aan deze reserve onttrokken. De belangrijkste onttrekkingen aan deze reserve zijn:
 - Recreatie visie € 50.000
 - Implementatie Zaaksysteem Join € 49.000
 - Hertenkamp incl (on)roerende zaken € 40.000
 - Strategisch adviseur € 38.000
 - Programma manager Omgevingswet € 35.000

- Op grond van de besluitvorming bij de 1e en 2e bestuursrapportage 2019 over de budgetoverhevelingen naar 2020 liggen er nog diverse claims op deze reserve, totaal € 400.000. Dit betreft o.a.:
 - Programmamanager Omgevingswet € 90.000
 - Duurzaamheidsvisie e.a. € 75.000
 - Project Digitale handtekening € 30.000
 - Koppeling squat in zaakstelsel € 25.000
 - Dorpshuis Schore € 60.000
 - Asbestsubsidies € 25.000
 - Klimtoren € 25.000

BESTEMMINGSRESERVES

Reserve geormerkte afschrijvingen

Geormerkte reserve afschrijvingen	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Op grond van het BBV moeten alle investeringen volledig worden geactiveerd. Dit wil zeggen dat reserves niet direct in mindering mogen worden gebracht op deze activa, maar dat tegenover de betreffende afschrijving een gelijk bedrag uit de reserve wordt onttrokken. Door deze wettelijk verplichte systematiek ligt er een claim op deze reserve voor de komende jaren.
Tijdsfactor	Geen maximale looptijd.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Geen maximale hoogte, aangezien de hoogte van deze reserve afhankelijk is van de bedragen die gemoeid zijn met investeringen met een economisch nut
Toelichting	Zie doel.

- De boekwaarde van de investeringen waarvan de dekking van de afschrijvingslasten via deze reserve lopen bedraagt € 2.924.000

Reserve geormerkte afschrijvingen	
Stand per 1-1-2019	3.054
Mutaties:	
Bij: toevoeging economische investeringen 2019	0
Af: afschrijvingen 2019	129
Stand per 31-12-2019	2.925

Reserve begraafplaatsen

Reserve begraafplaatsen	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Verantwoording van de opbrengsten met betrekking tot de koopsommen eigen graven en columbarium-elementen en de afkoopsommen voor het onderhoud dienende voor het onderhoud van de begraafplaatsen en toekomstige investeringen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de begraafplaatsen.
Hoogte	de maximale hoogte is in de raad van 5 juli 2011 vastgesteld op € 100.000.
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is het onderzoek begroting begraafplaatsen vastgesteld.

- De omvang van deze reserve per ultimo 2019 bedraagt € 100.000.
- Er zijn geen mutaties verwerkt in deze reserve in 2019.

Reserve volkshuisvesting

Reserve volkshuisvesting	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Voor toekomstige volkshuisvestelijke activiteiten, zoals sociale woningbouw, starterwoningen etc.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Niet van toepassing
Hoogte	Geen maximum
Toelichting	De historische voeding van deze reserve is geschied door 75% van de opbrengst van de verkoop aandelen Bouwfonds en toevoegingen vanuit grondverkoop uit voormalige bestemmingsplannen. Vanaf 2007 zijn er bedragen gestort in het Startersfonds. Deze bedragen zijn geactiveerd en niet ten laste van deze reserve gebracht, omdat er een toekomstige terugbetalingsverplichting bestaat bij de begunstigden.

- De omvang van deze reserve per ultimo 2019 bedraagt € 800.000.

Reserve tunnel Zuidhoek

Reserve Tunnel Zuidhoek	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	De reserve is bestemd voor de afschrijving van de tunnel Zuidhoek.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn 40 jaar.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	Kosten bouw tunnel.
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving totale kosten bouw tunnel.

- Deze reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten van de tunnel van en naar het plan Zuidhoek.
- Het saldo van deze reserve ultimo 2019 bedraagt € 1.562.000.
- Dit is gelijk aan de netto-investering (na aftrek van subsidies) minus de afschrijvingslasten.

Reserve Brede school

Reserve MFA 't Saamdeel gebouw	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Een reserve is bestemd voor de afschrijving van de MFA 't Saamdeel.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van de MFA. De reserve wordt met ingang van 2018 gesplitst in een deel voor gebouw en een deel voor installaties in verband met verschillende afschrijvingstermijnen.
Mutaties	Geen toevoegingen, onttrekking een deel van de jaarlijkse afschrijvingslast.
Hoogte	€ 7.264.000 (max)
Toelichting	Geormerkte gelden voor afschrijving MFA 't Saamdeel.

- Deze reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten van de brede school.
- Het saldo van de reserve ultimo 2019 bedraagt € 6.621.000.

Reserve Sportcentrum

Reserve Sportcentrum	
Functie	Spaarfunctie
Doel	Een reserve voor de realisatie van een nieuw sportcentrum.
Tijdsfactor	Afschrijvingstermijn van een nieuw sportcentrum.
Mutaties	Aanvullende voeding afhankelijk van de eventuele realisatie en de daarbij behorende kosten
Hoogte	Maximum kosten bouw een nieuw sportcentrum
Toelichting	De realisatie van een nieuw sportcentrum brengt financiële gevolgen met zich mee. Daarom is besloten om gelden te reserveren. Over de jaren 2015-2020 zal (een deel) van het rekeningoverschot aan de reserve worden toegevoegd. De jaarlijkse vrijval van de reserve vindt plaats ter dekking van de afschrijvingslasten welke een nieuwe sportcentrum met zich meebrengt. Ook hier wordt na realisatie de componentenregeling toegepast ten behoeve van de afschrijvingstermijnen.

- Deze reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten van het sportcentrum.
- Vanuit de resultaatbestemming 2018 is aan deze reserve € 1.000.000 toegevoegd. Hiermee komt de omvang op € 5.853.000.

Reserve bouwgrondexploitaties

Reserve bouwgrondexploitatie woningen	
Functie	Buffer- en risicofunctie
Doel	Voor onvoorzienbare algemene risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele lijn stagneert.
Tijdsfactor	Zolang er bouwgrond exploitatieplannen zijn.
Mutaties	Vanaf 2016 wordt de reserve gemuteerd voor eventuele heffingen uit hoofde van de Vennootschapsbelasting en bij het afsluiten van complexen.
Hoogte	Minimale omvang van € 1.000.000 en een maximale omvang van € 1.500.000 (vastgesteld bij de begroting 2015).
Toelichting	Bij het afsluiten van exploitatieplannen kan het nog voorkomen dat gelden gereserveerd moeten worden i.v.m. aanpassingen aan infrastructurele werken die nauw verbonden zijn met het oorspronkelijke exploitatieplan. Deze gelden komen uit het exploitatieplan en

	<p>worden toegevoegd aan deze reserve. De uitvoeringskosten van deze werken worden dan gedekt uit deze reserve. Deze reserve heeft zowel betrekking op woningbouw als op de bedrijventerreinen.</p> <p>De risico's op de huidige bouwgrondexploitaties in de gemeente Kapelle zijn relatief beperkt. Waar een concreet risico of verlies is voorzien, zijn de financiële gevolgen direct verwerkt. De risico's schatten we daarom vooralsnog als beperkt in. Elk jaar worden de exploitatieplannen geactualiseerd.</p>
--	--

- De reserve bouwgrondexploitatie woningbouw en bedrijfsterreinen zijn gevormd voor onvoorzienbare algemene risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, waardoor de gronduitgifte over de hele linie stagneert. Hierbij kan gedacht worden aan het optreden van rentenadelen, veelal gecombineerd met lagere gronduitgifteprijsen of extreme kostenstijgingen.
- In het kader van een goed financieel beleid is het noodzakelijk dat voor de conjuncturele/algemene risico's een reserve exploitatie bouwgrond wordt aangehouden.
- De verplichting ten laste van deze reserve betreft de subsidie voor Duurzaam Bouwen.
- Bij de invoering van de Vpb-plicht voor gemeenten is besloten dat de Vpb-last in het kader van de grondexploitaties ten laste van deze reserves wordt gebracht. In 2019 is een bedrag van € 78.000 verwerkt op grond van de begroting. Daarnaast hebben we bij het voorstel voor de bestemming van het rekeningresultaat 2018 voorgesteld om een extra bedrag van € 360.000 uit deze reserve te halen ter dekking van de kosten van de Voorlopige Aanslag VPB 2018. Inmiddels zijn de afrekeningen over 2016 en 2017 ontvangen. Hierdoor kan bij de bestemming van het rekeningssaldo 2019 een bedrag van € 126.000 aan de reserve worden toegevoegd. Dit bedrag is dus nog niet in het saldo per 31 december 2019 meegenomen.
- Bij het opstellen van de begroting 2020 zijn de afzonderlijke reserves voor woningbouw en bedrijventerreinen samengevoegd tot de reserve Grondexploitaties. In deze jaarrekening hebben we hierop geanticipeerd.

- **NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT**

Hieronder is opgenomen het exploitatiesaldo over 2019.

VOORZIENINGEN

Staat van Voorzieningen 2019							
Omschrijving	Saldo begin dienstjaar	Toevoeging ten laste van exploitatie	Onttrekking ten gunste van exploitatie	Overige mutaties (vrijval)	Saldo einde jaarrekening	Verplichtingen per einde van het jaar	Saldo na verwerking verplichtingen per einde van het jaar
<u>Voorziening voor verplichtingen en risico's:</u>							
Voorziening Wachtgeld	260	-	111	-	149	149	-
Voorziening Appa	1.103	250	12	-	1.341	1.341	-
Voorziening Precario	336	332	-	-	668	-	668
Voorziening grondexploitatie	22	-	8	7-	7	7	-
<u>Voorziening voor onderhoudsegalisatie:</u>							
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	247	146	34	291-	69	69	-
Voorziening onderhoud GroeneWoud sportcentrum	49	-	4	18-	27	-	27
Voorziening Civieltechnische (kunst)werken	137	48	104	-	82	82	-
Voorziening gemeentelijke monumenten	45	40	5	-	79	48	31
Voorziening strandjes	30	15	39	-	6	-	6
<u>Voorziening voor derden bekleemde middelen:</u>							
Voorziening riolering	468	572	470	-	570	-	570
Voorziening afvalstoffenheffing	119	-	119	-	-	-	-
Voorzieningen totaal	2.816	1.403	905	316-	2.998	1.696	1.302

Voorziening wachtgelden	
Doel	Opvangen van de wachtgeldverplichtingen aan voormalige wethouder en gemeentesecretaris
Tijdsfactor	2021
Toelichting	Bij de jaarrekening 2015 is deze voorziening gevormd om de toekomstige lasten te kunnen dekken. De voorziening vervalt per ultimo 2021. Door de vorming van de voorziening komen de salarislasten niet ten laste van de exploitatie.

- De wachtgeldverplichtingen in de komende jaren aan deze personen worden uit deze voorziening gedekt.

Voorziening wethouderspensionen/Appa	
Doel	Opvangen van toekomstige pensioenuitgaven van (voormalige) wethouders
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	De voorziening is in 2012 gevormd om toekomstige pensioenuitgaven van wethouders te kunnen opvangen. Voor arbeidsgerelateerde kosten mogen volgens het BBV geen voorzieningen worden gevormd, maar voor de wethouderspensionen is hiervoor een uitzondering gemaakt. De voorziening wordt gevoed door een jaarlijkse storting vanuit de exploitatie. Door een derde partij wordt jaarlijks een actuariële berekening gemaakt van de pensioenverplichtingen, op basis waarvan aanpassing van de voorziening nodig is. De voorziening is gebaseerd op het nFTK.

- Aan de voorziening Appa is in 2019 een bedrag van € 22.000 toegevoegd conform de begroting. Gelet op de daling van de rentestand ten opzichte van 2018 is een extra aanvulling van € 228.000 noodzakelijk. Bij het opstellen van de 2^e bestuursrapportage was nog uitgegaan van een (nog) lagere rente. In de laatste periode van het jaar is de rente echter licht gestegen.
- De berekening is opgesteld door een externe partij.
- De onttrekking heeft betrekking op het pensioen van een voormalig wethouder.

Voorziening Precario	
Doel	Dekking risico voor lagere opbrengsten uit de precariobelasting. Enduris heeft procedure aangespannen tegen opgelegde aanslagen.
Tijdsfactor	Afwikkeling na uitspraak op cassatieverzoek.
Toelichting	100% betwiste vorderingen.

- In verband met een lopende procedure over de aanslagen precario met Enduris zijn de betwiste bedragen opgenomen in een voorziening. De toevoeging over 2019 is € 168.000.
- Enduris heeft de precariobelasting over 2018 alsnog betaald. Gezien de aangespannen procedure is deze inkomst toegevoegd aan de voorziening precario € 164.000.

Voorziening grondexploitaties	
Doel	Opvangen nog te maken kosten in plan Overtieringe
Tijdsfactor	2019
Toelichting	De exploitatieplannen Overtieringe zijn in 2015 afgesloten. Voor de nog te maken kosten in verband met afronding (woonrijpmaken) van de plannen is deze voorziening gevormd. De verwachting is dat alle afrondende werkzaamheden in 2020 zullen worden uitgevoerd. De voorziening valt in principe dan vrij per ultimo 2020.

Plan Overtieringe:

- In 2019 is een bedrag van € 8.000 onttrokken voor verhardingen en plantmateriaal.
- Daarnaast is € 7.000 komen te vervallen omdat er nog maar is € 7.000 nodig is in 2020 voor afsluitende werkzaamheden.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke gebouwen.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de volgende gebouwen: gemeentehuis, sportgebouwen (exclusief sportcentrum Groene Woud), gebouwen voor cultuur, recreatie en welzijn, werkplaats en overige gemeentelijke gebouwen. Het meerjarenonderhoudsplan (MOP) gemeentelijke gebouwen is in 2019 opgesteld voor de jaren 2020-2029. Bij renovatiekosten vanaf een bedrag van € 25.000 worden de kosten geactiveerd.

- De toevoeging van € 146.000 is conform de begroting.
- Aan de voorziening is € 34.000 onttrokken voor onvoorziene kosten bij de Vroone.
- Bij het opstellen van de begroting 2020 is het MOP geactualiseerd. De benodigde bedragen voor de komende jaren zijn daarin verwerkt. Hierdoor kon bij de jaarrekening een bedrag van € 291.000 vrijvallen ten gunste van de exploitatie. Deze vrijval betreft alle gemeentelijke gebouwen.
- De omvang van de voorziening bedraagt per ultimo 2019 € 69.000.

Voorziening onderhoud sportcentrum Groene Woud	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten sportcentrum Groene Woud.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Het groot-onderhoud is voor rekening van de gemeente. In 2016 is het meerjarenonderhoudsplan geactualiseerd. De toevoeging aan deze voorziening is vanaf 2017 verlaagd in verband met geplande nieuwbouw over een aantal jaren. Onderhoud wordt tot het noodzakelijke minimum beperkt.

- De toevoeging aan de reserve is conform begroting nihil.
- Een bedrag van € 18.000 valt vrij uit de voorziening. Dit bedrag is, gelet op de nog te verwachten kosten in het komende jaar, niet meer nodig.
- De omvang van de voorziening bedraagt per ultimo 2019 € 27.000.

Voorziening civieltechnische (kunst)werken	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten civieltechnische (kunst)werken.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Onder de onderhoudsposten voor deze voorziening vallen de bruggen, glooiingen, tunnel, steigers, damwand en railing van de boulevard en jachthaven. De voorziening is niet voor het onderhoud van de kademuren en het baggeren. De baggerplicht voor de haven behoort bij de jachthaven exploitant. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan wordt jaarlijks een bedrag aan de voorziening gedoteerd.

- De toevoeging van € 48.000 is conform de begroting.
- In 2019 zijn er diverse werkzaamheden aan de bruggen geweest.
- De omvang van deze voorziening bedraagt ultimo 2019 € 82.000.

Voorziening gemeentelijke monumenten	
Doel	Egaliseren onderhoudskosten gemeentelijke monumenten.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Tot deze voorziening behoren de monumenten (molens en torens). Hierin worden de incidentele onderhoudskosten van de monumenten verwerkt.

- De toevoeging van € 40.000 is conform de begroting.
- In 2019 is een bedrag van € 5.000 onttrokken, met name voor onderhoud aan de molen Aeolus.
- De omvang van deze voorziening bedraagt ultimo 2019 € 79.000.
- Er liggen verplichtingen ter hoogte van € 48.000 op deze voorziening.

Voorziening strandjes	
Doel	Egaliseren van de kosten tot het ophogen van de strandjes.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	Zie doel.

- De toevoeging bedraagt € 15.000 per jaar conform de begroting.
- Het strandjes zijn weer opgehoogd, de kosten hiervoor bedragen bijna € 40.000.
- De omvang van deze voorziening bedraagt ultimo 2019 € 6.000.

Voorziening riolering	
Doel	Via deze voorziening wordt gespaard voor de dekking van vervangingsinvesteringen om zo een geleidelijke overgang naar een situatie van directe afschrijving, waarbij investeringen in eens worden gedekt en geen rente verschuldigd is, te bereiken (ideaal-complex).
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Toelichting	In de raad van 5 juli 2011 is besloten deze voorziening in te stellen. Vanaf 2012 is gestart met een gecontroleerde tariefontwikkeling waarbij de tarieven rioolheffing zich geleidelijk naar een structureel niveau bewegen. Het gemiddeld investeringsniveau zoals opgenomen in het v-GRP is het uitgangspunt voor de berekeningen.

- Op grond van het BBV is de reserve riolering komen te vervallen en is deze in 2015 overgeheveld naar de voorziening riolering.
- De toevoeging aan de voorziening conform de begroting bedraagt € 470.000.
- Het voordelige exploitatiesaldo 2019 op de riolering van € 102.000 is eveneens, ten laste van de exploitatie, aan deze voorziening toegevoegd.
- De aanwending van de voorziening ter dekking van de investeringsprojecten bedroeg € 470.000, onder meer voor de projecten Westelijke Kanaalweg/Spoorlaan en Bonzijweg.

Voorziening afvalstoffenheffing	
Functie	Egalisatiefunctie
Doel	Deze voorziening is bedoeld om ongewenste schommelingen in de tarieven op te vangen die aan derden in rekening worden gebracht.
Tijdsfactor	Onbepaalde tijd
Mutaties	Overschot c.q. tekort bij de jaarrekening op de exploitatie van de afvalverwijdering en de OLAZ. Incidentele lasten (specifieke projecten) in begroting of begrotingswijzigingen.
Hoogte	Geen maximum
Toelichting	In de begroting wordt de opbrengst van de afvalstoffenheffing kostendekkend geraamd. Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt of er op het product afvalstoffenheffing een overschot of een tekort is. Het verschil wordt toegevoegd of onttrokken aan deze voorziening.

- Op grond van het BBV en overeenkomstig de systematiek bij de voorziening riolering is het saldo van de reserve afvalstoffenheffing in 2015 overgeheveld naar deze voorziening Afvalstoffenheffing.
- Het nadelige resultaat over 2019 op het product afval is deels ten laste van deze voorziening aangewend ten gunste van de exploitatie. Hiermee is de stand van de voorziening per ultimo 2019 € 0.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2019	2018
Stand leningen per 1 januari	26.849	29.110
Nieuwe lening	4.000	-
Reguliere aflossingen	2.287	2.261
Stand per 31 december	28.563	26.849

- De gemeente heeft op ultimo 2019 een aantal van 14 vaste geldleningen lopen, waarop gedurende de looptijd geen renteherziening kan plaatsvinden.
- Eind 2019 lopen er nog twaalf leningen bij de BNG Bank voor een bedrag van 23,6 miljoen, één bij Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V. en één bij de gemeente Borsele voor een bedrag van in totaal 5 miljoen.
- De leningen zijn niet vervroegd aflosbaar.
- De rentepercentages van de geldleningen variëren van 0,43% tot 6,11%.
- De rentelasten over 2019 voor de langlopende geldleningen bedroegen € 551.000.

Viottende passiva

Netto viottende schulden met een looptijd korter dan één jaar	2019	2018
Bank	770	898
Kasgeldlening	3.000	3.000
BTW	-	-
Kortlopende schulden	1.651	2.474
Totaal	5.421	6.372

- De kortlopende schulden bestaan uit het crediteurensaldo (€ 1.430.000), nog uit te betalen salarissen (€ 4.000) en de terugbetalingsverplichting van 75% aan het Rijk behorende bij de leningen, verstrekt op grond van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (€ 84.000).
- Per 23 maart 2020 staat er nog een bedrag van circa € 5.000 van het crediteurensaldo per ultimo 2019 open.

Overlopende passiva	2019	2018
Nog te betalen bedragen	1.383	2.101
Vooruit ontvangen bedragen	208	1
Subsidies Rijk	40	11
Totaal	1.631	2.114

De nog te betalen bedragen bestaan met name uit:

- Te verrekenen aankoop gronden en claims m.b.t. de grondexploitaties € 591.000
- Afrekening Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio € 195.000
- Afrekening OLAZ € 90.000
- Restant levering perceel Oranjeboomstraat € 80.000
- Afrekening Jeugdhulp € 74.000
- Transitorische rente € 54.000
- Afrekening RUD (strippenkaart) € 50.000
- Erfpacht € 48.000
- Naheffing WKR € 41.000
- Inhuur € 25.000

Vooruitontvangen bedragen

Vanaf mei 2019 is het regiobureau Zeeland gestart, de gemeente Kapelle voert de administratie hiervoor uit. Gemeenten, Provincie en het Waterschap hebben bijdragen over geheel 2019 betaald. Het saldo is opgenomen als "vooruit ontvangen bedragen".

De subsidies van het Rijk hebben het onderstaande verloop:

	01-01-2019	Ontvangen	Verrekend	31-12-2019
ISV III Part. Woningverbetering	7	0	0	7
Stimuleringsproject Breedband buitengebied	4	0	4	0
Terugbetalen SPUK	0	62	29	33
Totaal rijksregelingen	11	62	33	40

Garantstellingen

	Oorspronkelijk	%	01-01-2019	31-12-2019
Volkshuisvesting	26.256	50-100	12.873	12.335
Sport	264	100	225	225
Totaal	27.599		13.098	12.560

- Tot en met 1994 zijn er gemeentegaranties verstrekt voor de aankoop van woningen door particulieren.
- Met ingang van 1995 zijn deze garanties overgedragen aan de Stichting Eigen Woningen (Nationale Hypotheekgarantie) en is het risico afgekocht.
- Formeel kan de gemeente echter nog worden aangesproken, indien de Stichting niet meer aan zijn verplichtingen zou kunnen voldoen.
- Gelet op de waardeontwikkeling van de woningen in de afgelopen jaren is dit niet reëel te achten en zijn de nodige garanties komen te vervallen.
- Deze zijn derhalve niet opgenomen in het bovenstaande overzicht.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

Op basis van de salariskosten dient rekening te worden gehouden met de volgende verplichtingen:

- niet opgenomen vakantie- en verlofdagen van 5.950 uur met een verplichting van circa € 143.000.
- contract koffie automaten € 33.500, loopt tot 2023.
- lease contract bedrijfsauto € 25.000
- contract drukapparatuur € 20.000
- contract met Optisport, voor de exploitatie van het sportcentrum Groene Woud, loopt tot 2025.
- kredietfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeenten bedraagt € 1,5 miljoen.
- bouwen nieuw Sportcentrum € 13 miljoen)
- gemalen beheer (regionaal traject beraamde waarde € 1,6 miljoen)
- maaiwerk € 450.000 contract loopt tot 2023
- meerjarig contract elektriciteit

Gebeurtenissen na balansdatum

Uitbraak coronavirus/COVID-19

In het voorjaar van 2020 zijn we in ons land geconfronteerd met het coronavirus. Dat heeft onder andere gevolgen voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente in 2020. Op het moment van het samenstellen van de jaarrekening 2019 was nog onvoldoende in beeld welke effecten dit precies kunnen zijn. We kunnen al wel aangeven dat de risico's een negatief effect zullen hebben op de netto schuldquote, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen. In de tussentijdse rapportage 2020 en de notitie uitgangspunten budgetruimte/begroting 2021 geven wij hierover een meer actueel beeld.

SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 165.749	€ 2.040	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
			1					
			2					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	L1 Participatiewet (PW)	L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 1.102.825	€ 85.402	€ 47.759	€ 1.779	€ 15.843	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Besteding (jaar T) Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 66.400	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 25.473	€ 0	€ 3.366	€ 4.310	€ 1.572	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Ontoerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			€ 61.505	€ 39.043	€ 39.043	€ 11.784	€ 27.259	€ 0
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Oewg (Jaar T) ten opzichte van automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			632849	39043	63,48%		€ 22.462	
			1					

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
0.1 Bestuur	727	1.261	1.156	0	-30	-31	727	1.231	1.126
0.2 Burgerzaken	478	605	613	-132	-132	-174	347	474	439
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	104	104	188	-173	-330	-292	-69	-226	-105
0.4 Overhead	3.833	4.443	4.276	-278	-832	-856	3.555	3.611	3.419
0.5 Treasury	646	646	654	-778	-827	-803	-132	-181	-149
0.61 OZB woningen	59	72	57	-1.996	-1.972	-1.974	-1.937	-1.900	-1.917
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	-399	-399	-408	-399	-399	-408
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	168	168	169	-356	-356	-352	-188	-188	-183
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	-16.165	-16.153	-16.557	-16.165	-16.153	-16.557
0.8 Overige baten en lasten	91	0	0	0	0	0	91	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	74	-107	-181	0	0	0	74	-107	-181
0.10 Mutaties reserves	0	1.500	1.500	-1.088	-2.665	-2.537	-1.088	-1.165	-1.037
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	-2.243	0	0	0	0	0	-2.243	0
0. Bestuur en ondersteuning	6.181	6.449	8.431	-21.366	-23.697	-23.984	-15.185	-17.248	-15.553
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	808	808	808	0	0	0	808	808	808
1.2 Openbare orde en veiligheid	221	223	259	0	0	-13	221	223	247
1. Veiligheid	1.029	1.031	1.067	0	0	-13	1.029	1.031	1.054
2.1 Verkeer en Vervoer	1.814	1.841	1.865	-36	-39	-76	1.777	1.802	1.789
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	28	28	33	-67	-67	-66	-39	-39	-34
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.842	1.869	1.898	-104	-106	-143	1.738	1.763	1.755
3.1 Economische ontwikkeling	92	111	87	0	-3	-4	92	108	82
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.323	528	431	-1.298	-503	-854	25	25	-423
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	71	71	74	-11	-8	-6	61	64	68
3.4 Economische promotie	114	250	238	-229	-266	-290	-115	-16	-51
3. Economie	1.601	960	830	-1.537	-779	-1.154	64	181	-325

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
4.1 Openbaar basisonderwijs	41	41	30	0	0	0	41	41	30
4.2 Onderwijshuisvesting	1.206	1.267	1.247	-258	-258	-253	948	1.009	994
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	363	428	417	-66	-81	-92	297	347	325
4. Onderwijs	1.610	1.736	1.694	-324	-339	-345	1.286	1.397	1.349
5.1 Sportbeleid en activering	121	121	112	0	-25	-29	121	96	83
5.2 Sportaccommodaties	794	823	809	-158	-143	-157	636	680	652
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	164	164	178	-4	-4	-5	160	160	173
5.4 Musea	101	101	100	0	0	0	101	101	100
5.5 Cultureel erfgoed	98	106	118	-5	-1	-1	94	105	117
5.6 Media	340	340	335	0	0	0	340	340	335
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	929	1.164	1.148	-100	-100	-80	829	1.064	1.068
5. Sport, cultuur en recreatie	2.547	2.819	2.799	-267	-273	-271	2.280	2.546	2.528
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	991	1.301	1.324	-106	-389	-428	886	912	896
6.2 Wijkteams	775	637	737	-1	-1	-11	774	636	727
6.3 Inkomensregelingen	1.843	1.878	1.772	-1.298	-1.298	-1.299	546	580	473
6.4 Begeleide participatie	556	600	473	0	0	0	556	600	473
6.5 Arbeidsparticipatie	273	298	208	-13	-13	-6	260	286	202
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	449	526	563	0	0	0	449	526	563
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.983	2.259	2.255	-150	-110	-154	1.833	2.149	2.101
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.446	3.241	3.329	0	0	0	2.446	3.241	3.329
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	48	48	20	0	0	0	48	48	20
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	71	56	45	0	0	0	71	56	45
6. Sociaal domein	9.435	10.844	10.726	-1.567	-1.810	-1.898	7.868	9.033	8.829
7.1 Volksgezondheid	644	673	650	0	0	0	644	673	650
7.2 Riolering	1.229	1.278	1.255	-1.448	-1.484	-1.456	-219	-206	-201
7.3 Afval	1.256	1.228	1.188	-1.492	-1.454	-1.396	-236	-226	-208
7.4 Milieubeheer	272	363	340	0	0	0	272	363	340
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	274	301	277	-180	-225	-275	93	75	2
7. Volksgezondheid en milieu	3.674	3.843	3.710	-3.120	-3.163	-3.127	554	680	583

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
8.1 Ruimtelijke ordening	177	262	304	-15	-30	-46	162	232	258
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.482	1.962	2.541	-3.457	-1.937	-3.008	25	25	-467
8.3 Wonen en bouwen	575	655	672	-461	-361	-456	114	294	216
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.234	2.879	3.516	-3.934	-2.329	-3.510	301	551	7
Totaal	32.153	32.432	34.671	-32.218	-32.496	-34.444	-65	-65	226

Gerealiseerde baten en lasten per programma

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
0.1 Bestuur	727	1.261	1.156	0	-30	-31	727	1.231	1.126
0.2 Burgerzaken	477	604	610	0	0	-11	477	604	599
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	1	-12	-12	-12	-12	-12	-11
0.4 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	91	0	0	0	0	0	91	0	0
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	-52	-106	-68	-52	-106	-68
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	15	15	22	0	0	0	15	15	22
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15	3	4	0	0	0	15	3	4
8.1 Ruimtelijke ordening	37	37	36	0	0	0	37	37	36
8.3 Wonen en bouwen	30	30	27	0	0	0	30	30	27
1. Dienstverlening	1.392	1.949	1.857	-64	-149	-122	1.328	1.801	1.735
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	808	808	808	0	0	0	808	808	808
1.2 Openbare orde en veiligheid	40	35	26	0	0	0	40	35	26
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2	2	6	0	0	0	2	2	5
8.3 Wonen en bouwen	1	1	1	0	0	0	1	1	1
2. Veiligheid	851	846	840	0	0	0	851	846	839

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
0.2 Burgerzaken	2	2	2	0	0	0	2	2	2
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	104	104	186	-161	-318	-280	-57	-214	-94
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	-223	-161	-161	-223	-161	-161
1.2 Openbare orde en veiligheid	181	188	234	0	0	-13	181	188	221
2.1 Verkeer en Vervoer	1.814	1.841	1.865	-36	-39	-76	1.777	1.802	1.789
2.3 Recreatieve havens	28	28	33	-67	-67	-66	-39	-39	-34
5.5 Cultureel erfgoed	98	106	118	-5	-1	-1	94	105	117
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	929	1.164	1.148	-100	-100	-80	829	1.064	1.068
7.2 Riolering	1.229	1.278	1.255	-25	-25	-1	1.204	1.253	1.254
7.3 Afval	1.256	1.228	1.188	-222	-222	-171	1.034	1.006	1.017
7.4 Milieubeheer	272	363	340	0	0	0	272	363	340
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	272	299	272	-2	-2	-2	270	297	269
8.1 Ruimtelijke ordening	140	225	268	-15	-30	-46	125	195	222
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	50	50	40	-25	-25	-21	25	25	20
8.3 Wonen en bouwen	544	624	644	0	0	-1	544	624	643
3. Leefomgeving	6.918	7.500	7.592	-881	-990	-918	6.037	6.511	6.674
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	-59	-130	-81	-59	-130	-81
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	593	758	705	0	0	0	593	758	705
6.2 Wijkteams	658	502	555	0	0	0	658	502	555
6.3 Inkomensregelingen	1.843	1.878	1.772	-1.298	-1.298	-1.299	546	580	473
6.4 Begeleide participatie	556	600	473	0	0	0	556	600	473
6.5 Arbeidsparticipatie	226	251	165	0	0	0	226	251	165
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	449	526	563	0	0	0	449	526	563
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.983	2.259	2.255	-150	-110	-154	1.833	2.149	2.101
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.446	3.241	3.329	0	0	0	2.446	3.241	3.329
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	48	48	20	0	0	0	48	48	20
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	71	56	45	0	0	0	71	56	45
7.1 Volksgezondheid	644	673	650	0	0	0	644	673	650
4. Sociaal Domein	9.516	10.793	10.531	-1.507	-1.538	-1.534	8.009	9.255	8.998

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
0.10 Mutaties reserves	0	1.000	1.000	-295	-1.295	-1.295	-295	-295	-295
4.1 Openbaar basisonderwijs	41	41	30	0	0	0	41	41	30
4.2 Onderwijshuisvesting	1.206	1.267	1.247	-258	-258	-253	948	1.009	994
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	363	428	417	-66	-81	-92	297	347	325
5.1 Sportbeleid en activering	121	121	112	0	-25	-29	121	96	83
5.2 Sportaccommodaties	794	823	809	-158	-143	-157	636	680	652
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	149	149	156	-4	-4	-5	145	145	151
5.4 Musea	101	101	100	0	0	0	101	101	100
5.6 Media	340	340	335	0	0	0	340	340	335
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	71	71	79	-12	-12	-11	59	59	68
6.2 Wijkteams	117	135	182	-1	-1	-11	116	134	172
6.5 Arbeidsparticipatie	47	47	43	-13	-13	-6	34	34	37
5. Leren en leven	3.350	4.523	4.510	-807	-1.832	-1.858	2.543	2.691	2.652
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	-68	-104	-104	-68	-104	-104
3.1 Economische ontwikkeling	92	111	87	0	-3	-4	92	108	82
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.323	528	431	-1.298	-503	-854	25	25	-423
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	71	71	74	0	0	0	71	71	74
3.4 Economische promotie	114	249	231	-1	-51	-57	113	198	174
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	313	469	536	-94	-377	-417	219	92	119
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.432	1.912	2.500	-3.432	-1.912	-2.987	0	0	-487
6. Economie	5.346	3.341	3.860	-4.893	-2.950	-4.424	453	391	-564

	Lasten			Baten			Totaal		
	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Jaar-rekening
0.2 Burgerzaken	0	0	0	-132	-132	-163	-132	-132	-163
0.5 Treasury	646	646	654	-778	-827	-803	-132	-181	-149
0.61 OZB woningen	59	72	57	-1.996	-1.972	-1.974	-1.937	-1.900	-1.917
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	-399	-399	-408	-399	-399	-408
0.64 Belastingen overig	168	168	169	-356	-356	-352	-188	-188	-183
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	-16.165	-16.153	-16.557	-16.165	-16.153	-16.557
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	-2.243	0	0	0	0	0	-2.243	0
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	-11	-8	-6	-11	-8	-6
3.4 Economische promotie	1	1	7	-228	-215	-233	-227	-214	-226
7.2 Riolering	0	0	0	-1.423	-1.459	-1.455	-1.423	-1.459	-1.455
7.3 Afval	0	0	0	-1.270	-1.232	-1.225	-1.270	-1.232	-1.225
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	-178	-223	-273	-178	-223	-273
8.3 Wonen en bouwen	0	0	0	-461	-361	-456	-461	-361	-456
0 Geen taakveld	0	0	0	0	0	0	0	0	0
90. Algemene dekkingsmiddelen	873	-1.356	886	-23.397	-23.338	-23.904	-22.524	-24.694	-23.017
0.4 Overhead	3.833	4.443	4.276	-278	-832	-856	3.555	3.611	3.419
0.10 Mutaties reserves	0	500	500	-316	-795	-754	-316	-295	-254
91. Overhead	3.833	4.943	4.776	-595	-1.627	-1.610	3.239	3.316	3.165
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	74	-107	-181	0	0	0	74	-107	-181
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	-74	-74	-74	-74	-74	-74
92. Vennootschapsbelasting	74	-107	-181	-74	-74	-74	0	-181	-256
Totaal	32.153	32.432	34.671	-32.218	-32.496	-34.444	-65	-65	226